

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับ
โครงการภาษาอังกฤษ ที่มีต่อความพึงพอใจในการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า
เอกสาร แนวคิดทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

- 1.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 1.4 คุณภาพผู้เรียน
- 1.5 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาหนองหวาย กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 2.1 ความหมายของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2 ประเภทของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.3 องค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.4 ลักษณะที่ดีของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.5 ขั้นตอนในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.6 การหาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

- 3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.3 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.4 หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ

- 3.5 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.6 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้เป็น
กลุ่มแบบดั้งเดิม
- 3.7 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ
- 3.8 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ
- 3.9 รูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.10 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนแบบร่วมมือ
- 3.11 ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
4. การสอนแบบโครงงานภาษาอังกฤษ
- 4.1 ความหมายของโครงงานภาษาอังกฤษ
- 4.2 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมโครงงาน
- 4.3 ประเภทของโครงงาน
- 4.4 ขั้นตอนการทำโครงงาน
- 4.5 การประเมินโครงงาน
- 4.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงงาน
5. คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงงานภาษาอังกฤษ
- 5.1 ความหมายของคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับ
โครงงานภาษาอังกฤษ
- 5.2 หลักการและเป้าหมาย
- 5.3 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงงาน
ภาษาอังกฤษ
- 5.4 การนำคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงงาน
ภาษาอังกฤษ
6. ความพึงพอใจในการเรียน
- 6.1 ความหมายของความพึงพอใจ
- 6.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 6.3 วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน
- 6.4 การวัดและประเมินผลความพึงพอใจ

7. พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
 - 7.1 ความสำคัญและความหมายของการทำงานกลุ่ม
 - 7.2 ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม
 - 7.3 จุดมุ่งหมายตัวบ่งชี้ของการทำงานกลุ่ม
 - 7.4 ความสำคัญของการทำงานกลุ่ม
 - 7.5 องค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานกลุ่ม
 - 7.6 วิธีการวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
 - 7.7 ข้อควรคำนึงในการวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 8.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 8.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 8.3 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
9. ระดับความสามารถทางการเรียน
 - หลักเกณฑ์ในการแยกกลุ่มนักเรียนตามความสามารถทางการเรียน
10. บริบทของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสามผงบ้านข้าทำบ่อ
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 11.1.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.1.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบโครงงานภาษาอังกฤษ
 - 11.2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 7)

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจน การเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

1.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

1.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้

ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

1.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีในด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 2.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 2.3 มีวินัย
- 2.4 ใฝ่เรียนรู้
- 2.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 2.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 2.7 รักความเป็นไทย
- 2.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติม

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 2.3 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

4. คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียง ประโยค ข้อความ นิทานและบทกลอนสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน เลือก/ระบุประโยค และข้อความตรงตามความของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่อ่าน บอกใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการฟังและอ่าน บทสนทนา นิทานง่ายๆ และเรื่องเล่า

1. พูด/เขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และให้คำแนะนำ พูด/เขียนแสดงความต้องการ ขอความร่วมมือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่ายๆ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูด/เขียนแสดงความรู้สึเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆ ประกอบ

2. พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เขียนภาพ แผนผัง แผนภูมิ และตารางแสดงข้อมูลต่างๆ ที่ฟังและอ่าน พูด/เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว

3. ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ เหมาะสม ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล/วันสำคัญ/งานฉลอง/ชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม ตามความสนใจ

4. บอกความเหมือน/ความแตกต่างระหว่การออกเสียงประโยคชนิดต่างๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำ ตามโครงสร้างระหว่างเทศบาล งานฉลองและประเพณีของเจ้าของภาษากับของไทย

5. ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจาก แหล่งการเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน

6. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและ สถานศึกษา

7. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่างๆ

8. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวง คำศัพท์ประมาณ 1,050-1,200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)

9. ใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ

5. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาหนองหวาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัย ได้นำเสนอสาระและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิจัยดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำง่ายๆ ที่ฟังและอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> • คำสั่งและคำขอร้องที่ใช้ในห้องเรียน ภาษาท่าทางและคำแนะนำในการเล่นเกม การวาดภาพ หรือการทำอาหารและเครื่องดื่ม <ul style="list-style-type: none"> - คำสั่ง เช่น Look at the.../here/over there./ Say it again./ Read and draw./ Put a/an... in/on/under a/an.../ Don't go over there. etc. - คำขอร้อง เช่น Please take a queue./ Take a queue, please./ Can/Could you help me, please? etc. - คำแนะนำ เช่น You should read everyday. / Think before you speak./ - คำศัพท์ที่ใช้ในการเล่นเกม Start./ My turn./ Your turn./ Roll the dice./ Count the number./ Finish./ - คำบอกลำดับขั้นตอน First,.. Second,.. Next,.. Then,.. Finally,... etc
	2. อ่านออกเสียงประโยค ข้อความและบทกลอนสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> • ประโยค ข้อความ และบทกลอน • การใช้พจนานุกรม • หลักการอ่านออกเสียง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การออกเสียงพยัญชนะต้นคำและพยัญชนะท้ายคำ - การออกเสียงเน้นหนัก-เบา ในคำและกลุ่มคำ - การออกเสียงตามระดับเสียงสูง-ต่ำ ในประโยค - การออกเสียงเชื่อมโยง (linking sound) ในข้อความ - การออกเสียงบทกลอนตามจังหวะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. ระบุ/วาดภาพ สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายตรงตาม ความหมายของประโยคและ ข้อความสั้นๆ ที่ฟัง หรืออ่าน	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มคำ ประโยคผสม ข้อความ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย และความหมายเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพ และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ และเป็นวงคำศัพท์สะสม ประมาณ 750-950 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)
	4. บอกใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการฟัง และอ่านบทสนทนา และ นิทานง่ายๆ หรือ เรื่องสั้นๆ	<ul style="list-style-type: none"> • ประโยค บทสนทนา นิทาน หรือเรื่องสั้นๆ คำถามเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง เช่น ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร <ul style="list-style-type: none"> - Yes/No Question เช่น Is/Are/Can...? Yes,...is/are/can./ No,...isn't/aren't/can't. Do/Does/Can/Is/Are...? Yes/No... etc. - Wh-Question เช่น Who is/are...? He/She is.../They are...What...?/ Where...? It is .../They are... What...doing? ...is/am/are... etc. - Or-Question เช่น Is this/it a/an...or a/an...? It is a/an... etc.

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. พูด/เขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> • บทสนทนาที่ใช้ในการทักทาย กล่าวลา ขอบคุณ ขอโทษ ชมเชย การพูดแทรกอย่างสุภาพ ประโยค /ข้อความที่ใช้แนะนำตนเอง เพื่อน และบุคคลใกล้เคียง และสำนวนการตอบรับ เช่น Hi/ Hello/ Good morning/ Good afternoon/ Good evening/ I am sorry./ How are you?/ I'm fine. Thank you. And you?/ Hello. I am.../Hello,... I am/..... This is my sister. Her name is... /Hello,.../ Nice to see you. Nice to see you too./ Goodbye./ Bye./ See you soon/later./ Good/Very good./ Thanks./ Thank you./ Thank you very much./ You're welcome./ O.K. etc.
	2. ใช้คำสั่ง คำขอร้อง คำขออนุญาต และให้คำแนะนำง่าย ๆ	<ul style="list-style-type: none"> • คำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำที่มี 1-2 ขั้นตอน
	3. พูด/เขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ ในสถานการณ์ง่าย ๆ	<ul style="list-style-type: none"> • คำศัพท์ สำนวน และประโยคที่ใช้บอกความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ เช่น Please.../ May...?/ I need../ Help me!/ Can/ Could..?/ Yes,... /No, etc.

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. พูด/เขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัวและเรื่องใกล้ตัว	<ul style="list-style-type: none"> คำศัพท์ จำนวน และประโยคที่ใช้ขอและให้ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว เช่น <p>What do you do? I'm a/an.....</p> <p>What is she/he?is a/an..... (อาชีพ)</p> <p>How old/tall...? I am.....</p> <p>Is/Are/Can...or...?is/are/can.....</p> <p>Is/Are...going to...or...?is/are going to.....</p> <p>etc.</p>
	5. พูด/เขียนแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัวและกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆ ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> คำและประโยคที่ใช้แสดงความรู้สึก เช่น ชอบ ไม่ชอบ ดีใจ เสียใจ มีความสุข เศร้า หิว รสชาติ เช่น <p>I'm.../He/She/It is.../You/We/They are.....</p> <p>I/You/We/They like.../He/She likes.....</p> <p>because.....</p> <p>I I/You/We/They love.../He/She</p> <p>because.....</p> <p>I/You/We/They don't like / love/feel.....</p> <p>because.....</p> <p>He/She doesn't like/love/feel.....</p> <p>because.....</p> <p>I/You/We/They feel....because..... etc.</p>

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องใกล้ตัว	<ul style="list-style-type: none"> • ประโยคและข้อความที่ใช้ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ บุคคล สัตว์ สถานที่ และกิจกรรมต่างๆ เช่น ข้อมูล ส่วนบุคคล เรื่องต่างๆ ใกล้ตัว จำนวน 1-500 ลำดับที่ วัน เดือน ปี ฤดูกาล เวลา สภาพดินฟ้า อากาศ อารมณ์ ความรู้สึก สี ขนาด รูปทรง ที่อยู่ของสิ่งต่างๆ • เครื่องหมายวรรคตอน
	2. เขียนภาพ แผนผัง และแผนภูมิแสดงข้อมูลต่างๆ ตามที่ฟังหรืออ่าน	<ul style="list-style-type: none"> • คำ กลุ่มคำ ประโยคที่แสดงข้อมูลและความหมายของเรื่องต่างๆ ภาพ แผนผัง แผนภูมิ ตาราง
	3. พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว	<ul style="list-style-type: none"> • ประโยคที่ใช้ในการพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางตาม มารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณ ขอโทษ การใช้สีหน้าท่าทางประกอบการพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การกล่าวอวยพร การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	2. ตอบคำถาม/บอกความสำคัญของเทศกาล/วันสำคัญของงานฉลองและชีวิตความเป็นอยู่ง่ายๆ ของ เจ้าของภาษา	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลและความสำคัญของเทศกาล/วันสำคัญของงานฉลองและชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เช่น วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์ เครื่องแต่งกาย ฤดูกาล อาหาร เครื่องดื่ม
	3. เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษา และวัฒนธรรมตามความสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่านิทาน บทบาทสมมุติ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. บอกความเหมือน/ ความแตกต่างระหว่างการออกเสียง ประโยคชนิดต่างๆ การใช้ เครื่องหมายวรรคตอน และการ ลำดับคำ (order) ตามโครงสร้าง ประโยคของภาษา ต่างประเทศ และภาษาไทย	<ul style="list-style-type: none"> ความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่างๆ ของเจ้าของภาษากับของไทย การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการลำดับคำ ตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศ และภาษาไทย
ป.5	2. บอกความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างเทศกาลและงานฉลองของเจ้าของภาษากับของไทย	<ul style="list-style-type: none"> ความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างเทศกาลและงานฉลองของเจ้าของภาษากับของไทย

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และนำเสนอด้วยการพูด / การเขียน	<ul style="list-style-type: none"> การค้นคว้า การรวบรวมและการนำเสนอคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ฟัง พูด และอ่าน/เขียนในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> การใช้ภาษาในการฟัง พูด และอ่าน/เขียนในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> การใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและการรวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องใกล้ตัวจากสื่อและ แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีคู่มือที่จะต้องมีคู่มือ เพื่อกำหนดแนวทาง จุดมุ่งหมาย ขั้นตอน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้มีผู้ให้ความหมายของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

อนุชิต เชนงำเนียร (2545, หน้า 22) ได้กล่าวไว้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการให้ผู้ใช้คู่มือ ได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันให้มากที่สุด และทำให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียงกัน

ปราณี กรุณวงษ์ (2546, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า เป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่กับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ศึกษานำไปศึกษาทำความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามได้จนเกิดประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานตามที่ต้องการหรือตามเป้าหมายมากที่สุด

ปริศนา จันทัด (2547, หน้า 37) ได้กล่าวไว้ว่า คู่มือ คือ หนังสือที่เขียนขึ้นมาเพื่อให้ผู้ศึกษาใช้เป็นแนวทางเพื่อทำความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งตามได้อย่างมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน

ดารณี กาญจนะ คุ่มสิน (2547, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่าเป็นตำรา หรือหนังสือที่เป็นเอกสารในการแนะนำแนวทางการดำเนินการไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งครูสามารถนำคู่มือไปใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

ภัทรกร เพ็องฟู (2548, หน้า 37) ได้ให้ความหมายว่า คู่มือ คือ หนังสือหรือเอกสารแนะนำที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้ได้ศึกษา ทำความใจ และปฏิบัติกิจกรรมตามได้อย่างง่ายและมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานและบรรลุผลสำเร็จได้ตามที่กำหนดไว้มากที่สุด

พิศุจน์ มีโปล์ (2549, หน้า 38) ได้สรุปความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือ คือ หนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินกิจกรรม การวัดผล โดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ นำมาจัดทำให้อ่านง่าย และสะดวกต่อผู้ศึกษาหรือ

ผู้นำไปใช้จัดกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553, หน้า 24) ได้กล่าวโดยสรุปว่า คู่มือเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันให้มากที่สุดและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

จากความหมายของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหนังสือ หรือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ได้ศึกษาทำความเข้าใจ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม ในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุ สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน

2. ประเภทของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประเภทของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าได้มีผู้แบ่งประเภทของคู่มือไว้ ดังนี้

อนุชิต เชนงำเนียร (2545, หน้า 22) ได้กล่าวไว้ว่าคู่มือ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร จัดเป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิควิธีการสอน การใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กับรายวิชาหนึ่งหรือระดับชั้นเรียนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้นๆ เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือระดับชั้นเรียน คู่มือการใช้สื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน เป็นต้น

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิคดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นคู่มือที่มีได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระหรือคำอธิบายรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยตรง

อำนาจ เถาตระกูล (2541, หน้า 8 อ้างถึงใน พิศุจน์ มีโปส, 2549, หน้า 38) จัดแบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. คู่มือหลักสูตร เป็นเอกสารที่แนะนำให้ผู้ใช้หลักสูตร สามารถเข้าใจแนวทางการใช้หลักสูตรและข้อควรปฏิบัติ

2. คู่มือฝึกงาน เป็นเอกสารนำไปปฏิบัติ หรือฝึกงานแก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา หรือสถานประกอบการ เพื่อให้มีแนวปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. คู่มือผู้เรียน เป็นเอกสารที่เสนอแนะแก่ผู้เรียนในการปฏิบัติตน โดยมี ข้อมูลและกฎระเบียบของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

พิศุจน์ มีไปล์ (2549, หน้า 39) ได้กล่าวว่า คู่มือสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่เสนอแนวทาง หรือเทคนิคการสอน การใช้สื่อที่มีความสัมพันธ์กับรายวิชา และระดับชั้นตามที่หลักสูตร กำหนด

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป ที่เสนอแนะแนวทาง หรือเทคนิคในการจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหา หรือคำอธิบายวิชาใด

ประดับ เรืองมาลัย (2542, หน้า 98 อ้างถึงใน สุรัสวดี จินดาเนตร, 2553, หน้า 25) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของคู่มือว่า แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอน เป็นคู่มือที่ให้เนื้อหาสาระความรู้ และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน

2. คู่มือหนังสือเรียน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นควบคู่กับหนังสือเรียน ที่ต้องการอธิบายให้ใช้หนังสือเล่มนั้นได้อย่างถูกต้อง และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้อง กับเนื้อหา

3. คู่มือการใช้สื่อ หรือนวัตกรรม เป็นการเผยแพร่ผลงานของครู เพื่อให้ ผู้อื่นนำมาใช้ให้ถูกต้อง จึงต้องจัดทำคู่มือการใช้

จากประเภทของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้น สามารถสรุปได้ว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือที่อธิบาย เสนอแนะแนวทาง เทคนิคหรือวิธีการ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้สัมพันธ์กับเนื้อหา ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เช่น คู่มือครู ในแต่ละรายวิชา และสาระต่างๆ คู่มือตามแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้สื่อหรือนวัตกรรม เป็นต้น และคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่วไป ซึ่งได้เสนอแนะ แนวทาง อธิบาย เทคนิคตลอดจนวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนด โดยไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. องค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ได้มีผู้อธิบายองค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ปราณี กรุณวงษ์ (2546, บทคัดย่อ) สรุปว่า องค์ประกอบของคู่มือควรประกอบด้วยคำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระที่สอน กระบวนการสอน การวัดผล ความรู้เสริม และแหล่งข้อมูล แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์อนุชิต เริงจำเนียร (2547, บทคัดย่อ) อธิบายไว้ว่า องค์ประกอบของคู่มือ ต้องเขียนให้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเนื้อหาสาระในหลักสูตร เพื่อให้เกิดความรู้ แนวทาง และข้อเสนอแนะแก่ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอน

ดารณี กาญจนะ คุ่มสิน (2547, บทคัดย่อ) สรุปว่า องค์ประกอบของคู่มือมี 5 ด้าน ได้แก่

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอน
3. การเตรียมการสอน รวมทั้งกระบวนการสอน กิจกรรมการสอน

แบบฝึกหัด และวิธีวัดผล

4. การคาดคะเนปัญหาและคำแนะนำในการแก้ปัญหา
5. แหล่งข้อมูล แหล่งอ้างอิง เพื่อให้ผู้อื่นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้อีก

ต่อไป

ภัทรกร เฟื่องฟู (2548, หน้า 40) สรุปว่า องค์ประกอบของคู่มือประกอบด้วยวิธีการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ คำชี้แจงแนวทางการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาโดยตรง

พิศุจน์ มีไปล์ (2549, หน้า 40) สรุปว่า องค์ประกอบของคู่มือควรประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ หรือแนวทางการปฏิบัติ เนื้อหาสาระที่สำคัญในการสอน กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการสอนและการใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ความรู้เพิ่มเติม การเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ และแหล่งอ้างอิงที่สามารถศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมได้อีกต่อไป

ปรีชา ช้างขวัญยืน และคณะ (2539, หน้า 127 อ้างถึงใน สุรัสวดี จินดาเนตร, 2553, หน้า 26) ได้อธิบายองค์ประกอบของการจัดทำคู่มือไว้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ โดยจะครอบคลุมถึง
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
 - 1.3 วิธีการใช้
 - 1.4 คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอน ปกติจะมีเนื้อหาสาระที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้
 - 3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น
 - 3.2 การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย
 - 3.3 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น
4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนที่สำคัญของคู่มือ ซึ่งมีข้อมูลรายละเอียด ดังนี้
 - 4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการสอน
 - 4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน ที่ช่วยให้ผู้สอนบรรลุผล
 - 4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสอน
 - 4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน
5. การวัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดและประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่คู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่างๆ เช่น เครื่องมือวัดผล วิธีวัดผล เกณฑ์การประเมินผล
6. ความรู้เสริม คู่มือที่ดี จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ และสามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครูอันจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำ เกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ปัญหา ผู้เขียน คู่มือจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่า ในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การมีประสบการณ์จะช่วยให้ผู้ใช้และผู้อ่านสามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ได้ราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรค ปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ การทำหน้าที่ผู้เขียนที่ดี จะต้องแนะนำ และป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้

8. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ หนังสือที่ดีควรมีแหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

จากการศึกษาองค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเห็นว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ กระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องมีแนวทาง มีการวางแผน กำหนด ขั้นตอน กรอบเนื้อหา จุดประสงค์ เป้าหมาย และการวัดประเมินผลที่ชัดเจน นั่นคือต้องมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงงานภาษาอังกฤษ มีรายละเอียด ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กันในหลักสูตรใหม่ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

จุฑารัตน์ สุจินพรหม (2546, หน้า 46) ได้ให้ความหมายไว้ว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการวางแผนของครูซึ่งมีการเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่าง มีระบบแบบแผนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กระบวนการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อาภาพร ใจเที่ยง (2546, หน้า 203) ให้ความหมายว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัด และประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครู หรือแนวการสอนของ กรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผล ประเมินผลโดยวิธีใด

กรมวิชาการ (2547, หน้า 76) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้นั้น คือผลของการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยนำสาระมาตรฐานการจัดการเรียนรู้นี้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค สร้างหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และกระบวนการเรียนรู้โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้นี้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

บุญส่ง โภชัญญะ (2547, หน้า 39) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้นั้น คือ แนวทางในการดำเนินการ เนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และวิธีการวัดผลที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นั้น

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547, หน้า 297) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช้สื่อการสอน การวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สุภาพร ชาญบุญมี (2553, หน้า 49) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้นั้น คือแผนการจัดการเรียนรู้อะบบที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เดือนฉาย จงสมชัย (2554, หน้า 22) ได้สรุปความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น คือ แนวดำเนินการที่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่ทำไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สอดคล้องกับแนวทางและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากที่ได้ศึกษาความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นสามารถสรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น เป็นแนวทางที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ว่าเนื้อหาใดจะมีวิธีขั้นตอนในการสอนอย่างไร มีการใช้สื่อแบบใด จะวัดและประเมินผลอย่างไร โดยจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ

2. ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

สุมล วังสินธุ์ (2536, หน้า 6 อ้างถึงใน ประภัสสร หวังดี, 2548, หน้า 40) กล่าวถึงผลดี ของการทำแผนการสอนสรุปได้ ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตรและสอนได้ทันเวลา
3. เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้
4. ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้สอนแทนในกรณีผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542, หน้า 2 อ้างถึงใน สุภาพร ชาญบุญมี, 2553, หน้า 50) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิควิธีการเรียนการสอนการเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญถือได้ว่าเป็นผลลัพธ์ของการเตรียมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีระบบ สามารถใช้เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน

3. ประโยชน์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2536, หน้า 151 อ้างถึงใน ประภัสสร หวังดี, 2548, หน้า 44) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการสอน ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูสามารถดำเนินงานในการเรียนการสอนได้ตรงตามหลักสูตร
2. ช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูงและมีความชำนาญ
3. ช่วยให้ครูมีเวลามากพอในการจัดหาและจัดสื่อการเรียนการสอนไว้ให้พร้อมสำหรับนักเรียน
4. ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 136 อ้างถึงในณรงค์ ท่วมโธสงศ์, 2552, หน้า 70) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ถ้าครูได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และใช้แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้สอนในคราวต่อไป แผนการจัดการเรียนรู้จะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ครูรู้วัตถุประสงค์การสอน
2. ครูจัดกิจกรรมการสอนด้วยความมั่นใจ
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนาของหลักสูตรซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน สอนได้ครบถ้วนและทันเวลา ถ้าครูมีความจำเป็นไม่สอนด้วยตนเอง ผู้ที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ศิรินทิพย์ ภูมิสาลี (2542, หน้า 213 อ้างถึงใน สุภาพร ชาญบุญมี, 2553, หน้า 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะรู้เป้าหมายของการสอนทำให้สอนได้ด้วยความมั่นใจ จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลาผู้เรียนและจำนวนนักเรียน
2. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนและทำให้ครูทราบปัญหาของการสอนและสามารถปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นต่อไปได้

3. ทำให้ครูผู้สอนมีคู่มือของตน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับเวลาแต่ละภาคเรียน

4. เป็นผลงานวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงถึงความชำนาญของผู้ทำ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

5. ใช้เป็นคู่มือของครูที่จะมาสอนแทน

6. ใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ถูกต้องและเที่ยงตรง เพื่อแสดงต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร คีศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

จากประโยชน์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นสามารถสรุป ได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้ครูรู้วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน สามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ตรงตามหลักสูตร มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับวัยและความสามารถ ของผู้เรียน ส่งผลให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอน

4. องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชัยฤทธิ์ คีลาเดช (2545, หน้า 100) กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนว่า ประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดผลประเมินผลและเครื่องมือวัด
7. กิจกรรมเสนอแนะ

กรมวิชาการ (2547, หน้า 76) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ กิจกรรม สาระความรู้ สื่อการเรียน การวัดประเมินผล จำนวนชั่วโมงของ การจัดการเรียน การสอนและบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547, หน้า 298) กล่าวถึงองค์ประกอบของ
แผนการสอน มีดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอน และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดผลประเมินผล

สุนันท์ สินธพานนท์ (2549, หน้า 23) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของ
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.1 จุดประสงค์ปลายทาง
 - 2.2 จุดประสงค์นำทาง
3. เนื้อหาสาระ
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียน/แหล่งเรียนรู้
6. การวัดผลประเมินผล
 - 6.1 จิวัตและประเมินผล
 - 6.2 เครื่องมือวัดและประเมินผล
7. กิจกรรมเสนอแนะ (ถ้ามี)

ศิรินทิพย์ ภู่อาลี (2549, หน้า 214) ได้กล่าวไว้ว่าแผนการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนประกอบ ดังนี้

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดผลประเมินผล

7. กิจกรรมเสนอแนะ

8. ภาคผนวก

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540, หน้า 203 อ้างถึงใน ประภัสสร หวังดี, 2548, หน้า 40) กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการสอนเกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ด้วยสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)

เพื่อตอบปัญหาดังกล่าวจึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอน และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัดผลประเมินผล

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ และบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ลักษณะที่ดีของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงลักษณะของคู่มือที่ดีไว้ ดังนี้

ปราณี กรุณวงษ์ (2546, หน้า 15) ได้สรุปไว้ว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีต้องเขียนให้ละเอียด และให้ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอน ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีภาพแผนภูมิแผนผัง ประกอบขั้นตอนการปฏิบัติให้ง่ายขึ้น

สมมาตร ปรุณสุวรรณ (2546, หน้า 83) กล่าวว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีควรมีประเด็นหลักๆ ดังนี้ คือ เนื้อหาถูกต้อง ครบคลุมสาระที่ต้องการศึกษา การจัดข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ควรเสนอเป็นขั้นตอน ชัดเจนและให้ความเข้าใจง่าย ทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และรูปแบบของคู่มือ ต้องมีความสวยงาม และทนทานต่อการนำไปใช้ได้บ่อยครั้ง

ดารณี กาญจนะ คุ่มสิน (2547, หน้า 40) สรุปไว้ว่า ลักษณะที่ดีของคู่มือควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ และเหมาะสมกับผู้นำไปใช้
2. การจัดลำดับเนื้อหา เสนอเป็นขั้นตอน และสร้างความเข้าใจง่าย
3. รายละเอียดในคู่มือครู ต้องชัดเจน ทันท่วงที เข้าใจง่าย
4. ผู้ศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้เอง
5. รูปแบบคู่มือครูต้องมีความสวยงาม ทนทานต่อการนำไปใช้งาน

ปริศนา จันทศักดิ์ (2547, หน้า 40) กล่าวว่า ลักษณะของคู่มือที่ดี ต้องมีการเรียงลำดับขั้นตอนการใช้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ผู้ศึกษาอ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง สะดวก ซึ่งคู่มือนั้นต้องเน้นแนวปฏิบัติที่สำคัญ มีภาพ ตัวอย่าง แผนภูมิ แผนผังประกอบเพื่อสะดวกในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ นอกจากนี้รูปเล่มของคู่มือต้องเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ สวยงาม น่าอ่าน และมีความทนทานต่อการนำไปใช้

ภัทรกร เพ็ญฟู (2548, หน้า 41) กล่าวว่า ลักษณะของคู่มือที่ดีต้องทันสมัย ผู้ศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งต้องมีการเขียนที่ละเอียดชัดเจน การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องชัดเจน รูปแบบต้องสวยงาม น่าอ่าน เน้นแนวปฏิบัติที่สำคัญๆ ควรให้มีภาพประกอบมาก วิธีการจัดกิจกรรมต้องเขียนให้ชัดเจน ขั้นตอนการปฏิบัติมีความแปลกใหม่ และมุ่งเน้นที่จุดมุ่งหมายของรูปแบบและวิธีการไม่ต้องยุ่งยาก หรือซับซ้อน ให้ปฏิบัติได้รวดเร็ว ให้ปฏิบัติได้ง่ายไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก

พิศุจน์ มีโปล์ (2549, หน้า 42) สรุปว่า ลักษณะที่ดีของคู่มือต้องสามารถสร้างความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ แนวปฏิบัติ หรือวิธีการขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ต้องชัดเจน ทันท่วงที สะดวกและทำได้ง่าย นอกจากนี้ภาษาที่ใช้ในการเขียนคู่มือ ต้องมีความเหมาะสมกับผู้ศึกษา รวมถึงรูปเล่มควรให้มีความสวยงามน่าสนใจ และมีความคงทนในการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน

ปรีชา ช่างขวัญเย็น และคณะ (2539, หน้า 132 อ้างถึงใน สุรัสวดี จินดาเนตร, 2553, หน้า 28) ได้อธิบายเกี่ยวกับคู่มือที่ดีว่า คู่มือจะต้องมีความชัดเจนให้รายละเอียดครอบคลุม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ การเขียนคู่มือต้องครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. คู่มือนี้ช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ ในการใช้

เครื่องมือ เพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินการตามที่คู่มือแนะนำ

6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการในการทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- 6.1 เนื้อหาสาระที่ใช้เน้นควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
- 6.2 ให้ข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ใช้คู่มือสามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

6.3 ขั้นตอนการทำ จะต้องมีการเรียงลำดับอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และประหยัด

6.4 ภาษาที่ใช้ จะต้องสามารถสื่อให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจผิด และภาษาที่ใช้จะต้องช่วยให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจง่าย หากสิ่งใดมีความยากและซับซ้อน ควรเขียนให้เข้าใจง่ายโดยใช้เทคนิคอื่นๆ ประกอบ เช่น ภาพตารางการเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย การยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น

6.5 การให้คำแนะนำและชี้แจงเหตุผล เกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ เช่น เคล็ดลับ หรือเทคนิควิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้การกระทำสิ่งนั้นๆ สำเร็จได้ อย่างดี รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ ที่มักเกิดขึ้นจากการทำสิ่งนั้นๆ ข้อมูลนี้มักจะมาจาก ความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งมักจะมีคุณค่าต่อผู้ใช้มาก

7. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ในการอ่านหรือการปฏิบัติขั้นตอนที่เสนอแนะ และเว้นที่ว่างสำหรับผู้ใช้คู่มือในการเขียน คำตอบรวมถึงมีคำถามหรือแนวในการตอบ หรือคำตอบเฉพาะไว้ให้ด้วย และถ้าหาก

ผู้เขียนสามารถคาดคะเนคำตอบของผู้ใช้คู่มือได้ ก็ควรอธิบายไว้ด้วยว่าคำตอบอะไร ถูกผิด ด้วยเหตุใด ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้คู่มือ

8. ควรใช้เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ผู้ใช้ๆ คู่มือได้สะดวก เช่น การจัดทำ รูปเล่ม ขนาด การใช้ตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

จากการศึกษาลักษณะที่ดีของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรมีความถูกต้อง ชัดเจน พิมพ์ด้วยข้อความที่กระชับง่ายแก่การทำความเข้าใจ และการนำไปใช้ มีความคงทนในการใช้งาน มีรูปแบบที่สวยงาม น่าสนใจ มีรายละเอียดและขั้นตอนการใช้งาน อย่างครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. ขั้นตอนในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ พบว่าได้มีผู้อธิบายขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

ศรัณย์ ไวยานิกรณ์ (2547, หน้า 10) ได้อธิบายแนวทางในการจัดทำคู่มือไว้ ดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาจากหลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เกณฑ์การใช้หลักสูตร จุดประสงค์ประเภทวิชาและมาตรฐาน วิชาชีพ
2. การจัดทำคู่มือ เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานมาดำเนินการจัดทำคู่มือ การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 คำชี้แจงการใช้คู่มือ
 - 2.2 หลักสูตรรายวิชา จุดประสงค์รายวิชา และมาตรฐานรายวิชา
 - 2.3 หน่วยการเรียนรู้
 - 2.4 แหล่งข้อมูลอ้างอิง
3. ทดสอบคู่มือโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และ นำข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุง
4. ประเมินคุณภาพของคู่มือ โดยการนำคู่มือที่ได้จากการแก้ไขปรับปรุง ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น รวมทั้งนำคู่มือไปให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียน การสอนในรายวิชานั้น และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น

พิศุจน์ มีไพล่ (2549, หน้า 46) ได้กล่าวโดยสรุปว่า การจัดทำคู่มือต้องมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำที่ชัดเจน ผู้ศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการ ใช้ได้อย่างถูกต้อง มีลำดับขั้นตอน กระบวนการและวิธีการปฏิบัติที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และมีตัวอย่างแบบฟอร์ม คำแนะนำ รวมทั้งเนื้อหาสาระที่ครบถ้วน ถูกต้องและทันสมัย ซึ่งต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการทดลองใช้จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คู่มือได้มีความน่าเชื่อถือมากที่สุดและสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

สกุณา ยวงทอง (2542, หน้า 29 อ้างถึงใน สุรัสวดี จินดาเนตร, 2553, หน้า 30) ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำคู่มือไว้ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากเอกสาร ตำรา หลักสูตร งานวิจัยต่างๆ
2. วิเคราะห์ผู้ใช้คู่มือ
3. กำหนดวัตถุประสงค์ และกำหนดขอบข่ายเนื้อหากว้างๆ ของคู่มือ
4. สัมภาษณ์ละเอียด ข้อกำหนดจุดศึกษาในคู่มือ
5. เขียนเนื้อหาของคู่มือตามวัตถุประสงค์ และขอบข่ายเนื้อหากว้างๆ ของคู่มือ
6. ออกแบบรูปเล่ม ภาพประกอบ จัดพิมพ์ ทดลองใช้ตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพคู่มือ แก้ไข ปรับปรุง
7. นำไปใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ มีดังนี้ คือ ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัย เอกสาร ตำราต่างๆ แล้วสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรและวิเคราะห์ผู้ใช้คู่มือ จัดทำคู่มือโดยนำข้อมูลพื้นฐานมาดำเนินการจัดทำคู่มือ ทดสอบและประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ได้คู่มือที่สมบูรณ์

จากการศึกษาขั้นตอนในการจัดทำคู่มือ สามารถสรุปขั้นตอนการจัดทำคู่มือ การจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ดังนี้ คือ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ ศึกษาหลักสูตร เพื่อออกแบบและกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือ ดำเนินการจัดทำคู่มือ ทดลองใช้และหาคุณภาพของคู่มือตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อจัดทำเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

6. การหาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เพชฌัญญู กิจระการ (2546, หน้า 1-6) ได้เสนอแนวทางในการหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้หรือสื่อที่สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่า t-test แบบ Dependent Samples หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่า นักเรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

การหาค่า E.I เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ วิธีการอาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละก็ได้ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนหลังเรียน} - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}}{100 - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า E.I.

1. E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

2. การแปลผล E.I. ในตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ของงานวิจัย มักจะใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I. ผิดจากความ เป็นจริง เช่น ค่า E.I.เท่ากับ 0.6240 ก็มักจะกล่าวว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6340 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40 ซึ่งในความเป็นจริงค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 เพราะคิดเทียบจาก E.I. สูงสุดเป็น 1.00 ดังนั้น ถ้าคิดเทียบเป็นร้อยละ ก็คือ

คิดเทียบจากค่าสูงสุดเป็น 100 E.I. จะมีค่าเป็น 62.40 จึงควรใช้ข้อความว่า “ ค่าดัชนี ประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.6240 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6240 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.40

สมศักดิ์ คำมี (2548, หน้า 29) กล่าวว่า เกณฑ์คุณภาพของคู่มือมี ดังนี้

1. จุดประสงค์
 - 1.1 มีจุดประสงค์ในการใช้คู่มืออย่างชัดเจน
 - 1.2 สอดคล้องต่อเนื่องกันเป็นระบบระหว่างจุดประสงค์ของสื่อต่างๆ
2. เนื้อหา
 - 2.1 มีคำแนะนำเสนอวิธีการใช้ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้
 - 2.2 สื่อความได้ชัดเจน แยกเนื้อหาเป็นตอนๆ เด่นชัด
 - 2.3 ไม่ขัดต่อความมั่นคงและศีลธรรมดีงาม
3. การใช้ภาษา
 - 3.1 สื่อความหมาย ชัดเจน เข้าใจง่าย ชวนติดตาม
 - 3.2 ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา
 - 3.3 ใช้ภาษาที่เหมาะสม
 - 3.4 ใช้ศัพท์ถูกต้อง (ถ้ามี)
4. ภาพ ตาราง แผนภูมิ
 - 4.1 ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน
 - 4.2 เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา
 - 4.3 มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ
 - 4.4 ช่วยให้เข้าใจหลักการความคิดรวบยอดได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น เป็นการนำคู่มือไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อนำไป สอนจริงให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สูงสุด ผู้วิจัยจึงได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคู่มือการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ทั้งความหมาย ประเภท องค์ประกอบ และลักษณะของคู่มือมาใช้ในการพัฒนาคู่มือ การเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ ที่มีต่อความพึงพอใจในการ เรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 โดยการหาประสิทธิภาพของคู่มือที่พิจารณาจาก คะแนนการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่า นักเรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่าง เชื่อถือได้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถที่แตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวความคิดการเรียนรู้แบบนี้ คือ สลาบิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และโรเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) ซึ่งกล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่วไปเรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกละเลย หรือมองข้ามไป ทั้งๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้ลึกของผู้เรียนต่อตนเองต่อ โรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994, pp. 31-32) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับคำตอบแทนในลักษณะต่างๆ
2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนก็รับผิดชอบ ดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น
3. ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองและในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย

การจัดการศึกษาปัจจุบันส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่า เราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดย

รู้จักใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย

2. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จันทรา ตันติพงศานุรักษ์ (2543, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้แตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ การเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่าและจะต้องรับผิดชอบ ต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทุกคนเพื่อความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน

สนอง อินละคร (2543, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4-6 คน ที่มีความสามารถคละกัน คือ มีนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2-4 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน นักเรียนทุกคนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน มีการปรึกษาหารือกันภายในหมู่ ผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน คือ ผลสำเร็จของกลุ่ม

สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2543, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มเล็กๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองมาเสริมความสำเร็จของกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก

จันทน์ อินทรสูตร (2545, หน้า 59) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าเป็นวิธีการสอนที่จัดสภาพการเรียนการสอนให้นักเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย อันประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน

วิฒนาพร ระวังทุกข์ (2545, หน้า 174) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกันโดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่มโดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมถึงการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน

วูล์ฟค (Woolfolk, 1995, p. 375) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนการสอน ซึ่งสามารถส่งผลได้ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน
2. ผู้เรียนภูมิใจในการได้รับรู้และได้พัฒนาทักษะการคิด
3. ผู้เรียนได้ประสานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน
4. ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้พร้อมกัน

สลาวิน และเมเดิน (Slavin and Madden, 1985, p. 1) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานด้วยหลักคุณธรรมและเป็นการทำงานเป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน มีการปรึกษากันในการทำกิจกรรมกลุ่ม และทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ อีกประการหนึ่งมีความแตกต่างในเรื่องใบงานของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการยอมรับซึ่งกันและกันและมีประสิทธิภาพในการทำงาน

เลตินเนน และคณะ (Lehtinen and others, 2003, p. 8) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยหลักการ 4 อย่าง คือ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ พัฒนาความคิดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ภายในกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่าง โดยที่แต่ละคน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิด การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกันคนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มความสำเร็จของแต่ละกลุ่มคือความสำเร็จของกลุ่ม

3. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิตนา แชมมณี (2545, หน้า 202) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจต่อการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลดังนี้

1. มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ

2. มุ่งช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมต่างๆ เช่น ทักษะทางการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่นๆ

4. หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กันเตอร์ และคณะ (Gunter and others, 1995, pp. 223-224) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ เน้นความร่วมมือในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขัน อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีทั้งด้านจิตใจและสติปัญญา และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระต่างๆ ได้กว้างขึ้น และลึกซึ้งซึ่งยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้น รวมทั้งได้ฝึกฝน พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ โดยมีหลักการดังนี้

1. การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักพึ่งพากัน (Positive Interdependence) โดยถือหลักที่ว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

2. การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กัน (Face to Face Interaction) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่างๆ

3. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมิน (Individual Accountability)

4. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม (Social Skills) โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน

5. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) ที่ใช้ในการทำงาน

กรมวิชาการ (2544, หน้า 5-6) กล่าวถึงแนวทางที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือดังนี้

1. มีความสัมพันธ์ในทางบวก หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุ ข้อมูลต่างๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาท หน้าที่ และประสบความสำเร็จร่วมกัน ครูสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กัน ในทางบวกมีหลายวิธี เช่น

1.1 การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม (แต่ละคนลงมือเรียนและต้องแน่ใจว่าสมาชิกคนอื่นเรียนรู้)

1.2 การกำหนดรางวัลร่วมกัน (ถ้าทุกคนทำได้ตามเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้)

1.3 การกำหนดให้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนอื่นๆร่วมกัน (แต่ละคนจะได้วัสดุเพียง 1 ส่วนของทั้งหมดที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานกลุ่ม)

1.4 การกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่ม แต่ละคนมีบทบาทในกลุ่ม เช่น ผู้อ่าน ผู้ตรวจสอบ ผู้บันทึก ผู้ให้กำลังใจ ผู้หาวัสดุ

2. การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Primitive Interaction) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จโดยทำกิจกรรมต่อไปนี้

2.1 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.2 อธิบายความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น

3.1 กำหนดหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในกลุ่มตามความเหมาะสม

3.2 ทดสอบรายบุคคล

3.3 สุ่มถามปากเปล่าสมาชิกในกลุ่ม หรือสุ่มตรวจงานของสมาชิกในกลุ่ม

3.4 สังเกต และบันทึกการทำงานของกลุ่มสมาชิก

3.5 กำหนดให้สมาชิก 1 คนในกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับงานกลุ่ม

3.6 ให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่ตนเรียนรู้ให้เพื่อนฟัง

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) ผู้เรียนควรได้รับการฝึกทักษะที่จะช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จได้แก่

4.1 การทำความรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น

4.2 การสื่อสาร

4.3 การยอมรับและการช่วยเหลือกัน

4.4 การแก้ปัญหาการขัดแย้ง

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ผลงานของกลุ่มที่ได้จากกระบวนการกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุป การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกต่างมีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในการที่จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้เรียนควรร่วมมือในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันกันหา ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้แบบร่วมมือ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่างๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้ง ยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคม และอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝน พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมาก

5. องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1999, pp. 55-59) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การพึ่งพาอาศัยกันในทางที่ดี (Positive Interdependence)

ผู้เรียนจะรู้สึกว่าคุณจะต้องอาศัยผู้อื่นในการทำงานให้สำเร็จหรือ “ร่วมเป็นร่วมตาย” ผู้เรียนเองเห็นประโยชน์ของกลุ่มร่วมกัน แบ่งปันข้อมูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งประสบความสำเร็จร่วมกัน การพึ่งพาอาศัยในทางที่ดีสามารถสร้างให้มีจุดหมายร่วมกันได้รับรางวัลร่วมกัน กำหนดให้ร่วมกันใช้เอกสารข้อมูลในการทำงาน หรือมอบหมายบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน กลุ่ม (Face to Face Promotive Interaction)

การพึ่งพาอาศัยในทางที่ดีจะเกิดขึ้นได้จากรูปแบบปฏิสัมพันธ์ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ เช่น สรุปเรื่อง การอธิบาย การขยายความ การอภิปรายถึงสิ่งที่เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดขนาดกลุ่มให้เล็ก การจัดการสอน และการเลือกสื่อการสอนด้วย

3. ความรับผิดชอบส่วนตัวและของสมาชิกทุกคน (Individual Accountability and Personal Responsibility)

ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และสิ่งที่เรียนและทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยเหลือคนอื่น ๆ ในกลุ่มให้มีความรู้ในเรื่องนั้น อย่างแท้จริง

การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่อาจสำเร็จได้จนกว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เรียนรู้ในบทเรียนจากการช่วยเหลือระหว่างกันภายในกลุ่ม ฉะนั้นกลุ่มจะต้องช่วยกันเรียนรู้ ช่วยกันทำงานโดยรับผิดชอบตนเองอย่างแท้จริง อันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่มตามมา

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills)

ผู้เรียนทุกคนไม่ได้เกิดมาพร้อมกับการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาหน้าที่ของครูที่จะต้องสอนทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย ต้องทำความเข้าใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน สื่อสารได้อย่างชัดเจน ยอมรับและสนับสนุนกันและกัน แก้ปัญหาการขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Processing)

กระบวนการกลุ่ม คือ กระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน หรือวิธีการที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในขณะที่ยังรักษาสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มไว้ด้วยดี กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มต้องทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายการทำงาน วางแผน ดำเนินการตามแผนและประเมินผลปรับปรุงงานร่วมกัน

นอกจากนี้ โอลสัน และคาแกน (Olsen and Kagan.1992, หน้า 8-14) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. การพึ่งพาอาศัยกันในทางที่ดี (Positive Interdependent)

การพึ่งพากันในทางที่ดีจะเกิดขึ้นเมื่อผลประโยชน์แต่ละคนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของบุคคลอื่นๆ กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนคนหนึ่งได้รับผลสำเร็จ ผู้เรียนคนอื่นก็จะได้รับผลประโยชน์ไปด้วย ซึ่งต้องจัดโครงสร้างภาระงาน กำหนดโครงสร้างทางวิชาการ และโครงสร้างทางผลลัพธ์ ดังนี้

1.1 การพึ่งพาอาศัยโดยใช้โครงสร้างผลลัพธ์ อาจกำหนดให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน โดยมอบหมายภาระงานให้เพียง 1 ชิ้น เช่น เขียนบรรยายภาพส่ง 1 ชิ้น หรืออาจกำหนดให้รางวัลของกลุ่ม โดยนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่มก็ได้

1.2 การพึ่งพาอาศัยโดยใช้โครงสร้างทางวิชาการ สมาชิกแต่ละคนจะได้รับมอบหมายบทบาท หน้าที่ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้อธิบาย หรือผู้ตรวจสอบ ทุกคนจะรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและปฏิบัติตามบทบาทนั้น ครูจะให้วัสดุอุปกรณ์อย่างจำกัด เช่น ดินสอกลุ่มละ 1 แท่ง หรือใบงานที่กำหนดเสร็จทุกคนก่อนจะเริ่มทำงานต่อไป

2. การสร้างทีมงาน (Team Formation)

การจัดกลุ่มหรือทีมงานสามารถทำได้โดยครูกำหนดให้หรือผู้เรียนจัดกลุ่มกันเอง หัวหน้ากลุ่มได้จากการคัดเลือกของสมาชิก และมีการผลัดเปลี่ยนตำแหน่งกัน แต่อย่างไรก็ตามการจัดกลุ่มแบบเป็นทางการมีความเหมาะสมกว่าซึ่งสามารถทำได้ 4 วิธี ดังนี้

1. การจัดกลุ่มตามความแตกต่างด้านเพศ เชื้อชาติ ภาษา และระดับความสามารถ
2. การจัดกลุ่มเสี่ยงแบบสุ่มโดยใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์บางอย่าง เช่น กระดาษสี ผู้เรียนได้สัญลักษณ์เดียวกันจะอยู่กลุ่มเดียวกัน
3. การจัดกลุ่มตามความแตกต่างทางภาษา และระดับความสามารถทางภาษา
4. การจัดกลุ่มตามความสนใจ ความชอบ และลักษณะนิสัย

3. ความรับผิดชอบ (Accountability)

ความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อกลุ่มมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบร่วมมือ และเป็นลักษณะเด่นของการเรียนแบบนี้ ผู้เรียนจะได้รับมอบหมายความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล มีการให้คะแนนในส่วนร่วมที่ตนเองร่วมทำงานของกลุ่ม และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งสามารถตรวจสอบความรับผิดชอบได้ด้วยการทดสอบ

3.1 ทักษะทางสังคม (Social Skill) หรือความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติต่อกับครูอาจต้องสอนทักษะสังคมให้แก่ผู้เรียน เช่น สร้างภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสารและการแก้ปัญหาการขัดแย้ง

3.2 โครงสร้างการเรียนรู้และวิธีจัดโครงสร้าง (Structure and Structuring) โครงสร้างการเรียนรู้เป็นวิธีการที่อิสระจากเนื้อหาในการจัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เช่น ชั้นแรก ผู้เรียนคนหนึ่งพูด ส่วนผู้เรียนอีกคนหนึ่งฟัง ชั้นที่สอง ผู้เรียนคนต่อไปพูด เป็นต้น โครงสร้างการเรียนรู้อธิบายถึงวิธีการต่างๆ ในการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน

6. ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม

การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้หมายถึง การจัดนักเรียนมานั่งทำงานเป็นกลุ่มเท่านั้น แต่สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือจะแตกต่างไปจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม ดังที่ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1991, pp. 55-59) ได้กล่าวและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน รับผิดชอบการทำงานของตัวเองเท่าๆ กับงานของสมาชิกกลุ่ม ส่วนการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกกลุ่มไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกกลุ่มแต่ละคนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการให้คำแนะนำ ชมเชย เสนอแนะการทำงานของกลุ่มสมาชิก ในการเรียนเป็นกลุ่มเดิมนั้น สมาชิกกลุ่มแต่ละคนไม่รับผิดชอบในงานของตัวเองเสมอไป บางครั้งก็ใส่ชื่อของตัวเอง โดยที่ไม่ได้ทำงาน
3. การเรียนรู้แบบร่วมมือ สมาชิกกลุ่มมีความสามารถที่แตกต่างกันในการเรียนแบบดั้งเดิมนั้น สมาชิกกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน
4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนบทบาทของผู้นำภายในกลุ่มในการเรียนแบบกลุ่มดั้งเดิมนั้น หัวหน้าหรือผู้นำจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม
5. สมาชิกกลุ่มในการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันรับผิดชอบการทำงานและการเรียนของสมาชิกกลุ่มและแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มทำงาน ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกรับผิดชอบในงานของตนเองเท่านั้น อาจแบ่งงานกันไปทำและเอาผลงานมารวมกัน
6. จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั่น คือ การให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกในกลุ่มในการเรียนแบบกลุ่มเดิมนั้น จุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จเท่านั้น
7. การเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนจะได้รับการสอนทักษะทางสังคมที่จำเป็นต้องใช้ในขณะที่ทำงานกลุ่ม แต่ทักษะเหล่านี้ถูกละเลยในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม
8. การเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือสังเกตการณ์ ทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ขณะที่ผู้สอนในการเรียนแบบเดิมไม่สนใจวิธีดำเนินงานในกลุ่ม

9. ในการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น ผู้สอนเป็นผู้กำหนดวิธีการในการทำงานกลุ่มเพื่อให้กลุ่มดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น ผู้สอนให้สมาชิกในกลุ่มจัดการดำเนินงานกันเองภายในกลุ่ม

แนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือสามารถสรุปเปรียบเทียบกับ การเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม ได้ดังนี้

ตาราง 1 เปรียบเทียบการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม

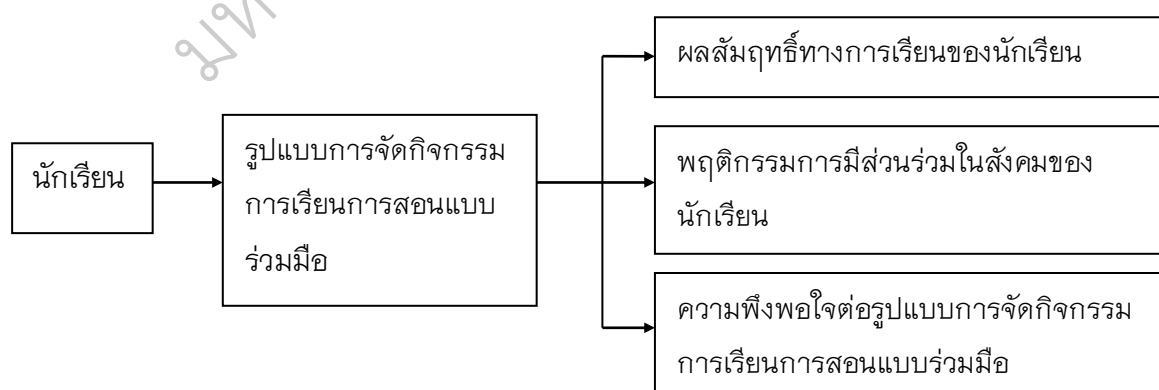
การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม (Traditional Groups Learning)
1. จัดนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน	1. จัดนักเรียนให้มีความสามารถใกล้เคียงกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
2. นักเรียนในแต่ละกลุ่มมี 2-4 คน	2. นักเรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่มมี 8-12 คน
3. นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้แสดงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3. นักเรียนไม่ได้รับการกระตุ้นให้แสดงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
4. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะช่วยกันทำงานจนสำเร็จ	4. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มสามารถทำงานตามลำพังได้สำเร็จ เช่น มีใบงานของตนเองเป็นต้น
5. เป้าหมายที่สำคัญคือต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะความร่วมมือในการทำงาน	5. ไม่มีเป้าหมายที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะความร่วมมือในการทำงาน
6. สมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่มถือว่าเป็นแหล่งความรู้หลัก	6. ถือว่าผู้สอนเป็นแหล่งความรู้หลักเมื่อสมาชิกของกลุ่มมีปัญหาเกี่ยวกับภาระงานที่ทำ
7. มีการให้คะแนนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม	7. มีการให้คะแนนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
8. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแบ่งความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน	8. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแบ่งความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน
9. มีกระบวนการเพื่อประเมินหน้าที่ของกลุ่ม	9. มีกระบวนการกลุ่มเพื่อประเมินหน้าที่

7. ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

กรมวิชาการ (2544 ก, หน้า 4-22) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือว่าเป็นการสอนที่จะพัฒนา นักเรียนในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการเรียนร่วมกันทุกคนได้โดยคำนึงถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน สภาพการเรียนการสอนดังกล่าวก่อให้เกิดผลดี มีความสุขในการเรียน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือยังเท่ากับเป็นการเตรียมนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือมีข้อดีหลายประการ และมีกรอบความคิดรวบยอดที่ประยุกต์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของผู้เรียน
2. ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียน
3. ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
4. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน
5. ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์หรือมุมมองกว้างขึ้น
7. ช่วยปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้น

การเรียนการสอนแบบร่วมมือมีข้อดีหลายประการและมีกรอบความคิดรวบยอดที่สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ดังภาพประกอบ 2

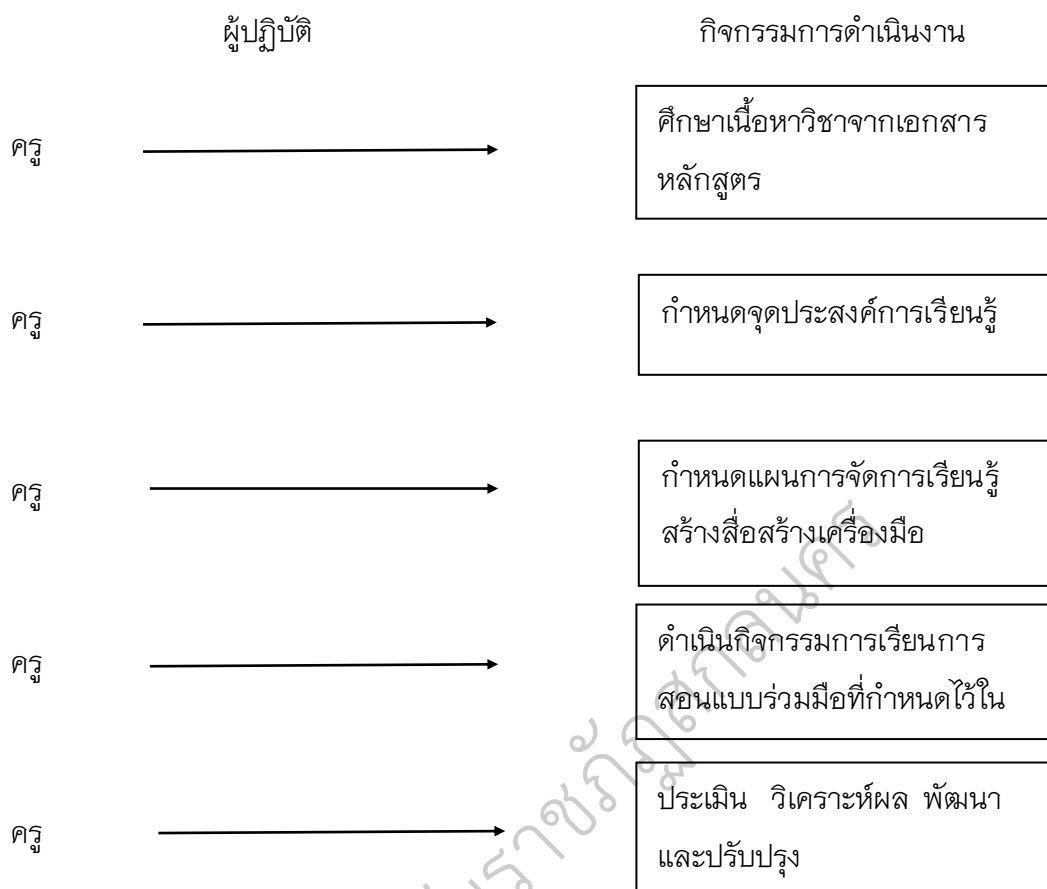
ภาพประกอบ 2 กรอบความคิดรวบยอดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ที่มา : กรมวิชาการ (2544 ก, หน้า 4)

8. กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

กรมวิชาการ (2544 ก, หน้า 22) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือมีขั้นตอนในการดำเนินงานตามลำดับดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาสาระที่จะสอนจากเอกสารหลักสูตร
 2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่สอน
 3. วางแผนจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้
 4. จัดทำสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
 - 4.1 ใ้แนะนำความรู้ที่ระบุแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อสร้างความรู้
 - 4.2 ใ้มอบหมายที่ชี้แนะให้ผู้เรียนปฏิบัติกลุ่มตามรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหาและร่วมการเรียนรู้
 - 4.3 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.4 แบบประเมินการพัฒนาทักษะพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในสังคม 3 ด้าน คือ
 - 4.4.1 ด้านทักษะส่วนบุคคล
 - 4.4.2 ด้านทักษะปฏิสัมพันธ์กลุ่ม
 - 4.4.3 ด้านทักษะการมีส่วนร่วมในสังคม
 - 4.5 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
 - 4.6 ประเมินผลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น วิเคราะห์ผล การพัฒนาปรับปรุงในแต่ละขั้นตอนให้สมบูรณ์ขึ้น
- ขอเสนอการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ
 ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ที่มา : กรมวิชาการ (2544 ก, หน้า 22)

วัฒนาพร กระจับทุกข์ (2545, หน้า 174-175) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

แบ่งกลุ่ม แนะนำระเบียบของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มแจ้ง
จุดประสงค์และการจัดทำกิจกรรม

2. ขั้นสอน

นำเข้าสู่บทเรียน แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่
ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม

3.2 ใช้เทคนิคต่างๆ ในการทำกิจกรรม แบบ Jigsaw, TGT, STAD, TAI, GI, LT, CIRC เป็นต้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลายๆเทคนิคประกอบกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

ตรวจสอบถึงผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เรียน เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่ม และรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ประเมินผลการทำงานกลุ่มและร่วมกัน พิจารณาการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการซึ่งมีหลายรูปแบบและมีวิธีการ ดำเนินการหลักๆ

9. รูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิตานา แชมมณี (2545, หน้า 202-207) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการซึ่งมีหลายรูปแบบ และมีวิธีการดำเนินการ หลักๆ ดังนี้

9.1 เทคนิคการต่อภาพ (Jigsaw)

9.1.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง –กลาง–อ่อน)

กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

9.1.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระ คนละ 1 ส่วน (เปรียบเหมือนได้ชิ้นส่วนของภาพตัดต่อคนละ 1 ชิ้น)

9.1.3 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราแยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกันตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นปัญหาที่ ผู้สอนมอบหมายให้

9.1.4 สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละคนช่วย สอนเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจในสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เช่นนี้ สมาชิกทุกคนก็ จะได้เรียนรู้ภาพรวมของสาระทั้งหมด

9.1.5 ผู้เรียนทุกคนนำแบบทดสอบ แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล และคะแนนของทุกคนในกลุ่มของเราวมกัน (หรือหาค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล

9.2 เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบสัมฤทธิ์ (STAD) คำว่า “STAD” เป็นตัวอย่างของ “Student Teams Achievement Division” กระบวนการดำเนินการมีดังนี้

9.2.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มคละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

9.2.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับเนื้อหาสาระและศึกษาเนื้อหา สาระนั้นร่วมกัน เนื้อหาสาระอาจมีหลายตอน ซึ่งผู้เรียนอาจต้องทำแบบทดสอบในแต่ละ ขั้นตอนและเก็บคะแนนของตนไว้

9.2.3 ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบครั้งสุดท้าย ซึ่งเป็นการทดสอบรวบ ยอดและนำคะแนนของตนไปหาคะแนนพัฒนาการ (Improvement Score) ซึ่งหาได้ดังนี้

9.2.3.1 คะแนนพื้นฐาน : ได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบย่อยๆ หลายๆครั้งที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้

9.2.3.2 คะแนนที่ได้ : ได้จากการนำคะแนนทดสอบครั้งสุดท้ายลบ คะแนนพื้นฐาน

9.2.3.3 คะแนนพัฒนาการ : หากคะแนนที่ได้ในข้อ 2

น้อยกว่า -10 คะแนนพัฒนาการ = 0

-10 ถึง 1 คะแนนพัฒนาการ = 10

1 ถึง 10 คะแนนพัฒนาการ = 20

+11 ขึ้นไป คะแนนพัฒนาการ = 30

9.2.4 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา นำคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนใน กลุ่ม วมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดคะแนนพัฒนาการของกลุ่มสูงสุด กลุ่มนั้นได้รางวัล

9.3 เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (TAI) คำว่า “TAI” ย่อมาจาก Team Assisted Individualization) ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

9.3.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มคละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่ากลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

9.3.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา ได้รับเนื้อหาสาระและศึกษาเนื้อหา สาระร่วมกัน

9.3.3 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราจับคู่กันทำแบบฝึกหัด

9.3.3.1 หากใครทำแบบฝึกหัดได้ 75% ขึ้นไปให้ได้รับการทดสอบ รวบรวมยอดครั้งสุดท้ายได้

9.3.3.2 หากใครยังทำแบบฝึกหัดได้ไม่ถึง 75% ให้ทำแบบฝึกหัด ซ่อมจนกระทั่งทำได้แล้วจึงไปรับการทดสอบรวบรวมยอดครั้งสุดท้าย

9.3.4 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราแต่ละคน นำคะแนนทดสอบรวบรวม ยอดมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนกลุ่มสูงสุด กลุ่มนั้นได้รับรางวัล

9.4 เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) “LT” ย่อมาจากคำว่า “Learning Together” ซึ่งกระบวนการที่ง่ายไม่ซับซ้อน ดังนี้

9.4.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน

9.4.2 กลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน ศึกษาเนื้อหาพร้อมกัน โดยกำหนดให้แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ช่วยกลุ่มในการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น

สมาชิกคนที่ 1 : อ่านคำสั่ง

สมาชิกคนที่ 2 : หาคำตอบ

สมาชิกคนที่ 3 : หาคำตอบ

สมาชิกคนที่ 4 : ตรวจสอบคำตอบ

9.4.3 กลุ่มสรุปคำตอบร่วมกัน และส่งคำตอบนั้นเป็นผลงานกลุ่ม

9.4.4 ผลงานกลุ่มได้คะแนนเท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้ คะแนนนั้นเท่ากันทุกคน

9.5 เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (GI) “GI” คือ “Group Investigation” รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยกันสืบค้นข้อมูลมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดย ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

9.5.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน

9.5.2 กลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกันโดย

9.5.2.1 แบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อยๆ แล้วแบ่งกันไปศึกษาหาข้อมูลหรือคำตอบ

9.5.2.2 การเลือกเนื้อหาควรให้นักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนเป็นคนเลือกก่อน

9.5.2.3 สมาชิกแต่ละคนไปศึกษาข้อมูล/คำตอบมาให้กลุ่ม กลุ่มอภิปรายร่วมกันและสรุปผลการศึกษา

9.5.2.4 กลุ่มเสนอผลงานกลุ่มต่อชั้นเรียน

9.6 เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (CIRC) รูปแบบ “CIRC” หรือ “Cooperative Integrated Reading and Composition” เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียนโดยเฉพาะรูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

9.6.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการอ่าน นักเรียนในแต่ละกลุ่มจับคู่ 2 คน หรือ 3 คน ทำกิจกรรมการอ่านแบบเรียนร่วมกัน

9.6.2 ครูจัดทีมใหม่โดยให้แต่ละทีมมีนักเรียนต่างระดับความสามารถอย่างน้อย 2 ระดับทีมทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เขียนรายงาน แต่งความ ทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบต่างๆ และมีการให้คะแนนผลงานของแต่ละทีม ทีมใดได้คะแนนร้อยละ 90 ขึ้นไป จะได้รับประกาศนียบัตรเป็น “ซูเปอร์ทีม” หากได้รับคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80-89 ก็จะได้รับรางวัลรองลงมา

9.6.3 ครูพบกลุ่มการอ่านประมาณวันละ 20 นาที แจงวัตถุประสงค์ในการอ่าน แนะนำคำศัพท์ใหม่ๆ ทบทวนศัพท์เก่าๆ ต่อจากนั้นครูจะกำหนดและแนะนำเรื่องที่จะอ่านแล้วให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ เช่น อ่านเรื่องในใจแล้วจับคู่อ่านออกเสียงให้เพื่อนฟังแล้วช่วยกันแก้จุดบกพร่อง หรือครูอาจจะให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามวิเคราะห์ตัวละคร วิเคราะห์ปัญหา หรือทำนายว่าเรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป เป็นต้น

9.6.4 หลังจากกิจกรรมการอ่าน ครูนำการอภิปรายเรื่องที่จะอ่าน โดยครูจะเน้น การฝึกทักษะต่างๆ ในการอ่าน เช่น การจับประเด็นปัญหา การทำนาย เป็นต้น

9.6.5 นักเรียนรับการทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ นักเรียนจะได้รับคะแนนเป็นทั้งรายบุคคลและทีม

9.6.6 นักเรียนได้รับการสอนและฝึกทักษะการอ่านลับคำห้อยละ 1 วัน เช่น ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการอ้างอิง ทักษะการใช้เหตุผล เป็นต้น

9.6.7 นักเรียนได้รับชุดการเรียนรู้การสอนเขียน ซึ่งผู้เรียนสามารถคัดเลือกหัวข้อการเขียนได้ตามความสนใจ นักเรียนช่วยกันวางแผนเขียนเรื่อง ช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องและในที่สุดตีพิมพ์ผลงานออกมา

9.7 เทคนิคการสอนของรูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction) รูปแบบนี้พัฒนาขึ้นโดยโคเฮน และคนอื่นๆ (Cohen and others) เป็นรูปแบบที่คล้ายคลึงกับรูปแบบ จี ไอ เพียงแต่จะเน้นการสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มมากกว่าทำเป็นรายบุคคล นอกจากนี้งานที่ยังมีลักษณะของการประสานสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะหลายประเภทและเน้นการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดงานให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องค้นหาความสามารถเฉพาะทางของผู้เรียนที่อ่อน โคเฮน และคนอื่นๆ (Cohen and others) เชื่อว่าหากผู้เรียนได้รับรู้ว่าตนมีความถนัดในด้านใด จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองในด้านอื่นๆ ด้วยรูปแบบนี้ไม่มีการใช้กลไกของการให้รางวัล เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ได้ออกแบบให้งานที่แต่ละบุคคลทำสามารถสนองตอบความสนใจของผู้เรียนและสามารถจูงใจผู้เรียนแต่ละคนอยู่แล้ว

9.8 เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (TGT) ตัวอย่าง “TGT” มาจาก “Team-Games-Tournament” ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

9.8.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง-กลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียนกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

9.8.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับเนื้อหาสาระและศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกัน

9.8.3 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราแยกย้ายกันเป็นตัวแทนกลุ่มไปแข่งขันกับกลุ่มอื่น โดยจัดกลุ่มแข่งขันตามความสามารถ คือ คนเก่งในกลุ่มบ้านของเราแต่ละกลุ่มไปรวมกันคนอ่อนก็ไปรวมกับกลุ่มคนอ่อนของกลุ่มอื่น กลุ่มใหม่ที่รวมกันนี้เรียกว่ากลุ่มแข่งขันกำหนดให้มีสมาชิกกลุ่มๆ ละ 4 คน

9.8.4 สมาชิกในกลุ่มแข่งขัน เริ่มแข่งขันกันดังนี้

9.8.4.1 แข่งขันกันตอบคำถาม 10 คำถาม

9.8.4.2 สมาชิกคนแรกจับคำถามขึ้นมา 1 คำถาม และอ่าน

คำตอบให้กลุ่มฟัง

9.8.4.3 ให้สมาชิกที่อยู่ซ้ายมือของผู้ยื่นคำถามคนแรกตอบคำถามก่อน ต่อไปจึงให้คนถัดไปตอบจนครบ

9.8.4.4 ผู้อ่านคำถามเปิดคำถาม แล้วอ่านเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้กลุ่มฟัง

9.8.4.5 ให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

- 1) ให้ผู้ตอบถูกคนแรกได้ 2 คะแนน
- 2) ผู้ตอบถูกคนต่อไปได้ 1 คะแนน
- 3) ผู้ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

9.8.5 สมาชิกกลุ่มคนที่สอบจับคำถามที่ 2 และเริ่มเล่นตามขั้นตอน 4.2-4.5 ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งหมดคำตอบ

9.8.6 ทุกคนรวมคะแนนของตนเอง

9.8.6.1 ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 1 ได้โบนัส 10 คะแนน

9.8.6.2 ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 2 ได้โบนัส 8 คะแนน

9.8.6.3 ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 3 ได้โบนัส 5 คะแนน

9.8.6.4 ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 4 ได้โบนัส 4 คะแนน

9.8.7 เมื่อแข่งขันเสร็จแล้ว สมาชิกกลุ่มกลับไปกลุ่มบ้านของเรา แล้วนำคะแนนที่แต่ละคนได้รวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนที่ใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือดังกล่าวข้างต้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือ และช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการประชาสัมพันธ์ ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น รูปแบบการเรียนการสอนที่กล่าวไว้นี้ล้วนเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ มีความแปลกใหม่และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสอน และการเรียนรู้สามารถช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกดีหรือรื่นในการเรียน และมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างรอบคอบ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545, หน้า 178) ได้กล่าวถึงกิจกรรมร่วมมือแข่งขัน TGT (Team Games-Tournament) ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในจุดประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มผู้เรียนได้ศึกษาประเด็น หรือปัญหาที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว หรือ มีคำตอบถูกต้อง ชัดเจน เช่น การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษา

ภูมิศาสตร์ และทักษะการแผนที่และความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย
ขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

1. ครูนำเสนอบทเรียนหรือข้อความรู้ใหม่แก่นักเรียน โดยอาจจะนำเสนอ
ด้วยสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ หรือใช้การอภิปรายทั้งห้องเรียนโดยครูเป็นผู้ดำเนิน
รายการ

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยจัดละความสามารถและเพศ แต่ละกลุ่ม
ประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน (เรียกกลุ่มนี้ว่า Study Group หรือ Home Group) กลุ่ม
เหล่านี้จะศึกษาบทวนเนื้อหา ข้อความที่ครูนำเสนอ สมาชิกกลุ่มนี้มีความสามารถสูงกว่า
จะช่วยเหลือสมาชิกที่มีความสามารถต่ำกว่าเพื่อเตรียมกลุ่มสำหรับการแข่งขันในช่วง
ท้ายสัปดาห์หรือทำบทเรียน

3. จัดการแข่งขันโดยจัดโต๊ะแข่งขันและทีมแข่งขัน (Tournament Games)
ที่มีตัวแทนของแต่ละกลุ่ม (ตามข้อ 2) ที่มีความสามารถใกล้เคียงมาร่วมแข่งขันกันตาม
รูปแบบและกติกาที่กำหนดข้อคำถามที่ใช้ในการแข่งขันจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน
มาแล้วและมีการฝึกฝนเตรียมพร้อมในกลุ่มมาแล้ว ควรให้ทุกโต๊ะแข่งขันพร้อมกัน

4. ให้คะแนนการแข่งขัน โดยให้จัดลำดับคะแนนผลการแข่งขันในแต่ละ
โต๊ะโต๊ะ แล้วผู้เล่นจะกลับเข้าสู่กลุ่มเดิม

5. นำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม ทีม
ที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะได้รับคะแนน

สนอง อินละคร (2543, หน้า 7-10) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบการทำงาน
กลุ่มย่อยซึ่งเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มแข่งขันตอบปัญหา (Team-Games-Tournament : TGT)
เป็นวิธีการสอนแบบร่วมมือมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. ครูให้เนื้อหาใหม่หรือให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาใหม่จากใบความรู้
เอกสารประกอบการเรียนการสอน หรือศึกษาจากสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนละความสามารถ 4-6 คน เป็นนักเรียนเก่ง 1 คน
ปานกลาง 3-4 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน แต่ละกลุ่มดำเนินการดังนี้

2.1 เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2.2 แต่ละกลุ่มศึกษา ฝึกฝน และทำความเข้าใจเนื้อหาพร้อมกัน

สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยคนเก่งจะต้องช่วยเหลือคนอ่อน
คนอ่อนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มหรือจากคนเก่ง

2.3 เตรียมตัวแข่งขันตอบปัญหา

3. ดำเนินการแข่งขันตอบปัญหา โดยดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ

3.1 ตอบปัญหาพร้อมกันทุกคน ซึ่งดำเนินการดังนี้

3.1.1 จัดโต๊ะตอบปัญหาเท่ากับจำนวนสมาชิกในกลุ่ม และจัดที่เก้าอี้หนึ่งให้เท่ากับจำนวนกลุ่ม ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มแข่งขันตอบปัญหา
ที่มา : สนอง อินละคร (2543, หน้า 7)

3.1.2 แจกของคำถามให้ทุกๆ โต๊ะตามจำนวนเท่าของจำนวนคนที่
จะตอบปัญหา

3.1.3 นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันหยิบของคำถาม ทีละซอง
(1 คำถาม) อ่านคำถามแล้ววางไว้กลางโต๊ะ นักเรียนที่เหลือเป็นคนตอบ โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ นักเรียนคนที่ 1 อ่านคำถาม ตรวจสอบและให้คะแนน ดังนี้ คนตอบถูกคนที่ 1 ให้คะแนน 3 คะแนน คนตอบถูกที่ 2 ให้ 2 คะแนน ตอบถูกคนที่ 3 ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน หมุนเวียนกันอ่านคำตอบ ตรวจสอบ และให้คะแนนไปจดหมดข้อคำถาม

3.1.4 นักเรียนแต่ละคนนำคะแนนของตนเข้ากลุ่มเดิม รวมคะแนนเป็นคะแนนของกลุ่ม หรือเฉลี่ยคะแนนเป็นคะแนนของแต่ละคนในกลุ่ม

3.2 ตอบปัญหาทีละคน โดยมีการกำหนด ดังนี้

3.2.1 จัดโต๊ะและที่นั่งสำหรับตอบปัญหาเท่ากับจำนวนกลุ่มของนักเรียน

3.2.2 ดำเนินการตอบปัญหาเป็นรอบๆ จนครบทุกคนในกลุ่ม

3.2.2.1 รอบที่ 1 นักเรียนอ่อนของแต่ละกลุ่มเข้าตอบปัญหา

โดยนั่งที่โต๊ะ แล้วจับของคำถาม ตอบคำถาม ตรวจสอบให้คะแนนซึ่งอาจใช้คำถามที่ข้อก็ได้

3.2.2.2 รอบที่ 2 นักเรียนปานกลางของแต่ละกลุ่มเข้าตอบ

ปัญหาคำเนิการ เช่นเดียวกับรอบที่ 1

3.2.2.3 รอบสุดท้าย นักเรียนเก่งของแต่ละกลุ่มเข้าตอบ

ปัญหาคำเนิการแข่งขันเช่นเดียวกัน

3.2.3 แต่ละกลุ่มรวมคะแนนหรือเฉลี่ยคะแนน เป็นคะแนนของกลุ่มหรือของนักเรียนแต่ละคน

4. ประกาศนียบัตร หรือให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนของกลุ่มหรือของนักเรียนแต่ละคน

4.1 กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ให้โบนัสอีก

5 คะแนน

4.2 กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือคะแนนเฉลี่ยรองลงมาให้โบนัสอีก

3 และ 1 ตามลำดับ

จากขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยรูปแบบกลุ่มร่วมมือแข่งขันที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนารูปแบบจากการเรียนแบบร่วมมือเป็นกลุ่มโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จและโดยสรุปแล้วการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นิยม ใช้กันมีเทคนิคสำคัญ 2 แบบ คือ แบบเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning) ซึ่งได้กล่าวมาในข้างต้น และแบบไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning) และในการเรียนรู้แบบร่วมมือ อย่างไม่เป็นทางการนั้น ได้มีนักวิชาการนำเสนอเทคนิคไว้ดังนี้

คาแกน (Kagan, 1994 อ้างถึงในพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2541, หน้า 43)

ได้ออกแบบเทคนิคการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการไว้ถึง 52 เทคนิค ในที่นี้จะขอแนะนำเทคนิคของการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ จำนวน 16 เทคนิค ซึ่งเป็นเทคนิคที่กระทำได้ง่ายจึงสะดวกที่จะนำไปใช้ ดังนี้

1. การพูดเป็นคู่ (Rally Robin) เป็นเทคนิคเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดตอบ แสดงความคิดเห็นเป็นคู่ๆ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเท่าๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มมีสมาชิก 4 คน แบ่งเป็น 2 คู่ คู่หนึ่งประกอบด้วยสมาชิกคนที่ 1 และคนที่ 2 แต่ละคู่จะพูดพร้อมๆ กันไปโดย 1 พูด 2 ฟัง ในเวลาที่กำหนด จากนั้น 2 พูด 1 ฟัง ในเวลาที่กำหนดเช่นกัน

2. การเขียนเป็นคู่ (Rally Table) เป็นเทคนิคคล้ายกับการพูดเป็นคู่ทุกประการต่างกันเพียงเขียนเป็นคู่เป็นการร่วมมือเป็นคู่ๆ โดยผลัดกันเขียน หรือวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 2 แผ่น และปากกา 2 ด้ามต่อกลุ่ม)
3. การพูดรอบวง (Round Robin) เป็นเทคนิคที่สมาชิกของกลุ่มผลัดกันพูด ตอบ เล่า อธิบาย โดยไม่ใช้การเขียน การวาด และเป็นการพูดที่ผลัดกันทีละคนตามเวลาที่กำหนดจนครบ 4 คน
4. การเขียนรอบวง (Roundtable) เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้นการเขียน การวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามต่อกลุ่ม) วิธีการคิด ผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ทีละคนตามเวลาที่กำหนด
5. การแก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ (Jigsaw Problem Solving) เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบของตนเองไว้ จากนั้นกลุ่มนำคำตอบของทุกๆ คน มาร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด
6. คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think pair Share) เป็นเทคนิคโดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม โดยสมาชิกแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปรายพร้อมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุด จึงนำคำตอบมาเล่าให้เพื่อนฟัง
7. อภิปรายเป็นคู่ (Pair Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถามแล้วให้สมาชิกของกลุ่มทุกๆ คนมาร่วมกันคิด พูด อภิปรายเป็นคู่
8. อภิปรายเป็นทีม (Team Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถามแล้วให้สมาชิกของกลุ่มทุกๆ คน ร่วมกันคิด พูด อภิปรายพร้อมกัน
9. ทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team-Pair-Solo) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูกำหนดปัญหาหรือโจทย์ หรืองานให้ทำแล้วสมาชิกจะทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานแล้วเสร็จ จากนั้นจะแบ่งสมาชิกเป็นคู่ให้ทำงานร่วมกันเป็นคู่จนงานสำเร็จ แล้วถึงขั้นสุดท้ายให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ
10. การเรียงแถว (Line-Ups) เป็นเทคนิคที่ง่ายๆ โดยให้นักเรียนยืนเป็นแถวเรียงลำดับภาพ คำ หรือสิ่งที่ครูกำหนดให้ เช่น ครูให้ภาพต่างๆ แก่ให้นักเรียนแล้วให้นักเรียนยืนเรียงลำดับภาพขั้นตอนของวงจรชีวิตของแมลง เป็นต้น
11. การพูดเป็นคู่ตามเวลาที่กำหนด (Time-Pair-Share) เป็นเทคนิคการเรียนโดยสมาชิกจับคู่กัน สมาชิกคนที่ 1 พูดในเวลาที่กำหนดเพื่อตอบโจทย์หรือปัญหาที่กำหนดให้สมาชิกคนที่ 2 ฟัง จากนั้นสมาชิกคนที่ 2 พูด คนที่ 1 ฟัง การพูดใช้เวลาเท่ากับครั้งแรก

12. การทำโครงการเป็นกลุ่ม (Team Project) เป็นเทคนิคการเรียนรู้โดยครูอาจกำหนดวิธีทำโครงการ ระบบบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ร่วมกันทำโครงการตามมอบหมาย หรืออาจใช้วิธีให้ผู้เรียนร่วมกันคิดทำโครงการเอง โดยนักเรียนแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทุกคนมีบทบาทในการทำงาน

13. การหาข้อยุติ (Showdown) เป็นเทคนิคที่ใช้ทบทวนความรู้ วัตถุประสงค์ ซึ่งอาจใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการสอนโดย

13.1 สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มเขียนคำถามตามที่ผู้สอนกำหนดลงในกระดาษของตนจะได้โจทย์คำถามครบตามสมาชิกของกลุ่ม

13.2 ให้สมาชิกรับโจทย์คำถามพร้อมปากกาวางตรงกลางโต๊ะ

13.3 กำหนดสมาชิกหัวหน้า เริ่มที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งก่อนก็ได้ ให้กลุ่มหีบโจทย์คำถาม

13.4 สมาชิกทุกคนหีบปากกา แล้วเขียนคำตอบเพื่อตอบโจทย์คำถามในกระดาษของตนเอง

13.5 จากนั้นตรวจคำตอบร่วมกัน ถ้าตอบถูกต้อง ทุกคนก็ได้แสดงความชื่นชมกัน ถ้าตอบไม่ถูกต้องให้เปิดหนังสือค้นคว้า หรือถามผู้สอนก็ได้ แล้วแก้ไขให้ถูกต้องทุกคน

13.6 จากนั้นหมุนเวียนสมาชิกต่อไปเป็นหัวหน้า แล้วจึงดำเนินกิจกรรมตามข้อ 3-5 ให้ทำเช่นนี้จนสมาชิกทุกคนตอบโจทย์คำถามทุกข้อได้ครบ

14. คิดเดี่ยว-คิดคู่-คิดเป็นกลุ่ม (Think-Pair-Square) เป็นเทคนิคที่เริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถามโดยสมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบตนเองก่อน แล้วนำคำตอบของตนเองไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นก็อภิปรายกับสมาชิกในกลุ่มของตนเองก่อนแล้วอาจนำคำตอบเล่าให้เพื่อนๆ ทั้งชั้นฟัง

15. พูดวงกลมซ้อน (Inside-Outside-Circle) เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนอาจนั่งหรือยืนเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง แต่ละวงมีจำนวนคนเท่ากัน วงในหันหน้าออก วงนอกหันหน้าเข้า หรืออาจนั่งหรือยืนเป็นคู่ก็ได้ ผู้เรียนที่เป็นคู่หรือกลุ่มที่เป็นคู่กันจะพูดหรืออภิปรายหรือนำเสนอผลงานกลุ่มแก่กันและกัน โดยผลัดกันพูด อาจมีการกำหนดเวลาด้วย จากนั้นจะหมุนเวียนเปลี่ยนคู่หรือกลุ่มใหม่ไปเรื่อยๆ โดยไม่ซ้ำซ้อน โดยผู้เรียนวงนอก และวงในเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม เพื่อให้พบสมาชิกที่ไม่ซ้ำกลุ่มเดิม

16. การให้ข้อมูลย้อนกลับแบบหมุนเวียน (Rotating Feedback) เป็นเทคนิคที่สมาชิกทุกคนในและกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งอาจเป็นข้อคิด ข้อเสนอแนะ ข้อดี ข้อบกพร่อง ต่อผลงานของกลุ่มอื่นๆ โดยหมุนเวียนไปที่ละกลุ่มจนครบอย่างเป็นระบบ หรืออาจมีกำหนดเวลาให้แต่ละกลุ่มด้วยก็ได้

10. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนแบบร่วมมือ

ห้องเรียนแบบร่วมมือ จะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน โดยทุกฝ่ายมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความรู้ในการเรียน ดังนั้น บทบาทของแต่ละฝ่ายจึงมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แบบร่วมมือ (พริตต์ คิลกุล, 2543, หน้า 17) การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงบทบาทในการแก้ปัญหาและทำงานให้สำเร็จ โดยครูเป็นผู้วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการกระตุ้น ความมานะพยายามของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม (สมณฑา พรหมบุญ, 2543 อ้างถึงใน พริตต์ คิลกุล, 2543, หน้า 18-19)

10.1 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

10.1.1 ครูควรแบ่งนักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งอาจประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มละ 2-6 คน แต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถ เพศ ฐานะ ครอบครัวยุคและเชื้อชาติต่างกัน

10.1.2 การเลือกใช้เก้าอี้ที่มีน้ำหนักเบา เพื่อความสะดวกในการจัดกลุ่ม การเลื่อนเข้าหากันเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุปกรณ์ และวัสดุกับสมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่ม นอกจากนั้นการจัดเก้าอี้ของกลุ่ม ก็ควรให้ครูสะดวกที่จะสังเกต และติดตามความก้าวหน้าการทำงานของกลุ่ม

10.1.3 ครูควรชี้แจงกรอบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่มและช่วยให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจ ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

10.1.4 ครูต้องสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุปกรณ์และวัสดุการเรียนการสอนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

10.1.5 ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของทุกๆ กลุ่มย่อยและคอยติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่ม และสมาชิกของแต่ละกลุ่มย่อย ครูต้องเดินไปรอบๆ ชั้นเรียน เพื่อให้สามารถสังเกตความก้าวหน้าของกลุ่มได้อย่างทั่วถึง

10.1.6 ครูควรยกย่องเมื่อนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รางวัลและคำชมเชยที่ให้แก่นักเรียนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จในกลุ่ม

10.1.7 ครูเป็นผู้กำหนดว่านักเรียนควรทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนานเพียงใด งานวิจัยส่วนใหญ่ ชี้ให้เห็นว่านักเรียนควรทำงานร่วมกันในกลุ่มเดิมติดต่อกันอย่างน้อยหนึ่งภาคเรียนจึงจะเกิดผลดี ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในโรงเรียน

10.1.8 ครูควรร่วมมือกันทำงานเป็นทีม ในการนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในโรงเรียน ครูในทีมควรช่วยเหลือร่วมมือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในโรงเรียน

10.1.9 ครูที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ต้องตระหนักเสมอว่าเราสามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ได้ แต่ไม่สามารถเรียนแทนนักเรียนได้

กรมวิชาการ (2544, หน้า 17-21) ได้สรุปถึงบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนที่ใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน

1.1 แจกจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ ได้แก่ เนื้อหาและทักษะต่างๆ การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียน

1.2 ขนาดของกลุ่ม ได้แก่ การจับคู่ กลุ่ม 3-4 คน และระยะเวลา เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้

1.3 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม เพื่อความเหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุความสำเร็จ เพราะครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มได้ดีที่สุด อาจจะเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างกันด้านความสามารถ วัฒนธรรม เพศ หรือภูมิหลัง เป็นต้น

1.4 การจัดชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ต้องดำเนินการไปพร้อมก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าชั้นเรียนเพื่อความสะดวกและมีระเบียบ และมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน

1.5 การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน

2. ขั้นเริ่มบทเรียน

2.1 ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวกทั้งผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

2.2 การอธิบายภาระงานเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน นอกจากนี้ ถ้าสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบทเรียนที่ผ่านมากับบทเรียนที่เรียนอยู่ และบทเรียนที่ต้องเรียนต่อไปได้ก็จะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

2.3 การประเมินความสำเร็จ ผู้เรียนควรรู้วิธีการประเมินงานการทำงานกลุ่มผู้สอน และผู้เรียนอาจร่วมวางหลักเกณฑ์การประเมินผลความสำเร็จได้

2.4 การเสริมสร้างความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวในการปฏิบัติงานตลอดเวลา

2.5 การระบุพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนา ผู้สอน และผู้เรียนควรร่วมระบุพฤติกรรมต่างๆ ทางสังคมที่ต้องการในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นการส่งเสริมให้รู้จักใช้ทักษะต่างๆ

3. ขั้นตอนกำกับดูแลการสอน ผู้สอนมีหน้าที่ดูแลผู้เรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

3.1 พฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนร่วมทำกิจกรรม ผู้สอนต้องสังเกตความก้าวหน้าของผู้เรียน กระตุ้นผู้เรียนช่วยกันปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ผู้สอนควรรู้ว่าเมื่อใดควรช่วยเหลือผู้เรียน บางครั้งผู้เรียนอาจมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้สอนกำกับดูแลพฤติกรรมของเพื่อนด้วย

3.2 ผู้สอนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ คือ แนะนำการเรียนทั่วไปและสอนทักษะในการให้ความร่วมมือ

4. ขั้นตอนประเมินผลงานและกระบวนการในการทำงาน

4.1 การประเมินผลงานด้านวิชาการ ได้แก่ ประเมินผลความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง อาจใช้วิธีการตอบคำถามการอภิปรายเพื่อหาข้อแก้ไขการทดสอบย่อย

4.2 การประเมินผลด้านสังคม เป็นการประเมินผลเพื่อให้รู้ว่าสมาชิกของกลุ่มได้ใช้ทักษะทางสังคมอะไรบ้างและอย่างไร

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 62-64) ได้สรุปถึงบทบาทของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่ม (ประมาณ 2-6 คนต่อกลุ่ม) และลักษณะของกลุ่มซึ่งควรเป็นกลุ่มที่คละความสามารถ (ผู้เรียนที่เก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน)

2. ดูแลการจัดลักษณะการนั่งของสมาชิกกลุ่มให้สะดวกที่จะทำงานร่วมกันง่ายต่อการสังเกต และติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม

3. ชี้แจงกรอบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนเข้าใจวิธีการ และกฎเกณฑ์การทำงาน

4. สร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกกลุ่ม

5. เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่มย่อยและคอยติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิก

6. ยกย่องเมื่อผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้รางวัล คำชมเชยในลักษณะกลุ่ม

7. กำหนดว่าผู้เรียนควรทำงานร่วมกันแบบกลุ่มนานเพียงใด บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่กล่าวมาแล้วนั้นจะช่วยให้ครูรู้จักการวางแผนการสอน การเตรียมการ การเลือกใช้ยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียน

นอกจากบทบาทของครูผู้สอนแล้ว นักเรียนต้องเข้าใจบทบาทของตนเองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน ดังนี้

1. นักเรียนต้องไว้วางใจซึ่งกันและกันและพัฒนาทักษะการสื่อสารความหมายของตนเองได้ดี

2. ในการทำกิจกรรมการเรียนในแต่ละกิจกรรม สมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งจะทำหน้าที่ประสานงาน คนหนึ่งทำหน้าที่เลขานุการกลุ่ม ส่วนสมาชิกที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมทีม สมาชิกแต่ละคนจะต้องได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ทุกคนในกลุ่มต้องเข้าใจเรื่องที่กำลังเรียน และสามารถตอบคำถามได้เหมือนกันทุกคน จะไม่มีสมาชิกคนใดคนใดของกลุ่มถูกทอดทิ้ง ผู้ประสานงานกลุ่มต้องกระตุ้นให้สมาชิกทุกคน มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่ม

ห้องเรียนแบบร่วมมือจะเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ดีได้จะต้องได้รับความร่วมมือโดยครูเป็นผู้วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ กระตุ้นความพยายามของนักเรียนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม รวมทั้งตัวนักเรียนเองจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนร่วมกัน

11. ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือมีประโยชน์หรืออิทธิพลต่อผู้เรียน 5 ประการ คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สลาวิน (Slavin, 1983, p. 37) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. การได้รับรางวัลเป็นรายกลุ่ม การได้รับรางวัลโดยขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ของสมาชิกนั้นน่าจะเป็นการเพิ่มผลที่เกิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
2. การได้รับมอบหมายเฉพาะรายบุคคลน่าจะมีผลในทางที่ดีต่อ นักเรียนในการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานต่างๆ ที่มีในการเรียนรู้แบบร่วมมือ แต่ถ้านักเรียนได้รับ งานเฉพาะรายบุคคลเพียงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากผู้อื่น และเป็นการเรียน ในวิชาเดียวกัน การได้รับมอบหมายเฉพาะรายบุคคลในลักษณะนี้ ก็เป็นเพียงการทำให้ ผู้เรียนได้รับการแบ่งหัวข้อย่อยเท่านั้น
3. การแข่งขันระหว่างกลุ่มน่าจะเป็นการเพิ่มผลการเรียนรู้แบบ ร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ถ้าเป็นวิธีการให้รางวัลเฉพาะรายกลุ่มโดย ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของสมาชิก ก็น่าจะให้ผลที่เกิดขึ้นเหมือนกันกับวิธีการแข่งขันระดับกลุ่ม
4. การได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในระบบการให้คะแนน จะเป็นการ เพิ่มผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนด้วยเช่นกัน

2. ด้านการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ในการที่บุคคลได้มีโอกาสในการทำงานร่วมกัน จะทำให้บุคคลนั้นมีความ สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะบุคคลได้เรียนรู้ในการยอมรับ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน มีความเข้าใจและเห็นใจบุคคลในกลุ่ม และเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จก็จะรู้สึกยินดี ร่วมกัน ทำให้การแบ่งแยกลดน้อยลงและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นมากขึ้น เมื่อออกไปอยู่ ในสังคม (Arends 1989, p. 408)

3. ด้านการฝึกทักษะในการแก้ปัญหา

เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพราะนักเรียน ได้เรียนรู้ในการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งจะเป็นทักษะที่นักเรียนนำไปใช้เมื่อออกไปทำงานใน สังคมใหญ่ที่ต้องมีการอาศัยซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นการติดต่อสื่อสารที่มีความสำคัญ มากกว่าสิ่งใดทั้งหมด (Arends, 1989, p. 408)

4. การยอมรับความแตกต่าง

มนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม สถานภาพทางสังคมและความสามารถ ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือจะให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีภูมิหลังและสถานภาพที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน ได้รับรางวัลร่วมกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน (Arends, 1989, p. 408)

5. การพัฒนาทักษะทางสังคม

นักเรียนสามารถใช้ทักษะการร่วมมือ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของสังคมในการทำงาน การจัดการองค์การทางสังคมที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่เด็กและผู้ใหญ่อยู่มาก และจะทำให้ทราบว่าการไม่ลงรอยกันเพียงเล็กน้อยระหว่างบุคคล สามารถนำไปสู่การทะเลาะวิวาทได้ (Arends, 1989, p. 408)

สุমনทนา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2540, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึงประโยชน์ ของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะการเรียนรู้แบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของตนเอง ได้ทำกิจกรรมกลุ่มฝึกทักษะการบริหาร การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับชีวิตจริงมากที่สุดวิธีหนึ่ง

2. เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตย ฝึกการอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และส่งเสริมผู้เรียนได้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ต่อเพื่อสมาชิก ต่อผู้สอน ต่อสถานศึกษาและต่อสังคม

3. ช่วยลดปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน เพราะผู้เรียนทุกคนได้ฝึกฝนการทำงานร่วมกันจนเกิดวินัยในตนเอง เกิดการยอมรับจากเพื่อน ผู้สอน และเกิดการยอมรับตนเองและเกิดความสุข ในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนๆ

4. ช่วยให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้งชั้นเรียนสูงขึ้น เข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มเพื่อน

สตอล (Stahl, 1994, pp. 205-207) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล
2. ผู้เรียนคำนึงถึงการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ร่วมมือกัน เนื่องจากผลงานของกลุ่มที่มีผลต่อสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์ มีการยอมรับบุคคลอื่น
ภายในกลุ่มมากขึ้น

4. ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่นมากขึ้น
5. ผู้เรียนมีความนับถือตัวเองมากขึ้น
6. ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น
7. ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียน
8. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น P

จากประโยชน์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถสร้าง
ลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมต้องการ ทั้งทางด้านทักษะทางสังคม การติดต่อสื่อสาร การ
อยู่ร่วมกันการทำงานเป็นกลุ่มตามความรับผิดชอบ เป็นต้น

นอกจากนี้ วรรณทิพา รอดแรงคำ (2541, หน้า 139) ยังได้กล่าวถึงผลที่ได้
จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. ทางด้านพุทธิพิสัย

1.1 มีความคงทนในการเรียนรู้ มีการนำเอาสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้และ
เกิดการถ่ายโอนข้อเท็จจริง มโนคติและหลักการ

1.2 มีความสามารถทางภาษา

1.3 สามารถแก้ปัญหาได้

1.4 มีทักษะความร่วมมือในการทำงาน

1.5 มีความคิดสร้างสรรค์

1.6 เกิดความตระหนักและใช้ความคิดของตนเอง

1.7 มีความสามารถในการแสดงบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

2. ทางด้านจิตพิสัย

2.1 มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

2.2 มีความสนุกสนานและเกิดความพอใจที่จะเรียนรู้

2.3 มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน

2.4 ลดอคติที่ดีต่อทางโรงเรียน

2.5 ยอมรับวัฒนธรรมและประเพณีของบุคคลอื่นๆ และยอมรับความ

แตกต่างระหว่างบุคคล

2.6 พัฒนาทักษะระหว่างบุคคล

อรพรรณ พรสีมา (2540, หน้า 60–61) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำมาใช้กับการเรียนทุกวิชา และทุกระดับชั้นเรียน และจะมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งกับกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านต่อไปนี้

1. ด้านทักษะการแก้ปัญหาการร่วมมือกันวางแผน และดำเนินการแก้ปัญหาทางการเรียนซึ่งทักษะดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ทักษะการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ครูสามารถจัดกลุ่มนักเรียนให้มีความสามารถคละกัน ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ การเปิดโอกาสให้นักเรียนในกลุ่มใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน กำหนดเป้าหมายของกลุ่มร่วมกันจะช่วยให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น
3. ทักษะการคิดแบบหลากหลาย เมื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รับมอบหมายหน้าที่นักเรียนเหล่านี้ย่อมมีอิสระที่จะเสนอคำตอบหรือแนวทางในการแก้ปัญหาภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร นักเรียนย่อมมีความคิดอิสระ และกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อน ทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย
4. เมื่อต้องการพัฒนาการปฏิบัติที่ซับซ้อน นักเรียนจะมีเวลาสำหรับการทำความเข้าใจกับภารกิจภายในกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในกลุ่มตามความถนัดของแต่ละคน
5. เมื่อต้องการเน้นคุณภาพของงานด้วยเหตุที่การเรียนรู้แบบร่วมมือมุ่งเน้นการทำงานให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนย่อมผลักดันเพื่อในกลุ่มให้ใช้ศักยภาพสูงสุดของตนในการทำงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มซึ่งหมายถึงความสำเร็จของทุกคน
6. เมื่อต้องการเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน นักเรียนที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือจะเรียนรู้วิธีการทำงานและวิธีการอยู่ร่วมกัน นักเรียนเหล่านี้จะเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน และปฏิบัติตามกฎระเบียบช่วยให้ครูควบคุมชั้นเรียนได้ง่ายขึ้น
7. พัฒนาทักษะทางสังคม นักเรียนในห้องเรียนแบบร่วมมือจะได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมเป็นอย่างดี แต่ละคนจะได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับคนอื่นให้กำลังใจกัน
8. สร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน ด้วยเหตุผลที่ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสำเร็จของแต่ละคน ความร่วมมือที่ขาดหายไปของสมาชิกเพียงคนเดียวย่อมมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นการบีบบังคับให้สมาชิกแต่ละคนต้องอุทิศตนให้กับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

การสอนแบบโครงการภาษาอังกฤษ

1. ความหมายของโครงการภาษาอังกฤษ

วีรัตน์ บัวขาว (2544, หน้า 9) กล่าวว่า โครงการภาษาอังกฤษ คือ งานวิจัย เล็กๆ สำหรับผู้เรียนเพราะผู้เรียนเป็นผู้สนใจ สงสัย หาคำตอบโดยใช้กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์จากแหล่งความรู้ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง

ไธนส์ (2545, หน้า 1) กล่าวว่าโครงการ คือ กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะ หลากหลายและมีจุดเน้นที่หัวข้อเรื่องมากกว่าที่เน้นเป้าหมายทางภาษาที่เฉพาะเจาะจง ความสำคัญของกิจกรรมนี้อยู่ที่ตัวนักเรียนเองเป็นผู้มีบทบาทในขั้นตอนแรกของการเลือก เรื่องที่จะทำและตัดสินใจว่าควรเลือกวิธีทำงานแบบใดจึงจะเหมาะสม ตลอดจนจัด ตารางเวลาและชิ้นงานที่ปลายของโครงการ ด้วยเหตุที่ไม่ได้มีเป้าหมายทางภาษาใดๆ กำหนดล่วงหน้าประกอบกับนักเรียนต้องพุ่งเป้าของความพยายาม และความตั้งใจทั้งปวง ไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้โครงการที่แท้จริงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำภาษาและทักษะที่มีมาใช้ใน บริบทที่ค่อนข้างจะเป็นธรรมชาติโครงการนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ทำแบบเข้ม ในช่วง ระยะเวลาสั้นๆ หรืออาจจะเป็นการศึกษาหาความรู้เสริม ซึ่งใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ เป็นเวลาหลายสัปดาห์ติดต่อกัน

กฤษยา แสงเดช (2545, หน้า 92) กล่าวว่า โครงการภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรม หรือชิ้นงานที่บ่งบอกถึงความสามารถในการใช้ภาษาอย่างเป็นรูปธรรมของผู้เรียน กิจกรรม หรือชิ้นงานนั้นๆ เป็นผลมาจากการดำเนินการทำงานอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ด้วยตัวเองทุกขั้นตอน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โครงการภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาและทักษะทางภาษาอังกฤษมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยนักเรียนสามารถเลือกเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษา ทำการศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติและ ตัดสินใจในการเลือกวิธีทำงานด้วยตนเอง ใช้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองจากทั้งใน และนอกห้องเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่ตนเองสงสัยหรือทำการ ศึกษา ตลอดจนจัดตารางเวลาและชิ้นงานที่ปลายของโครงการด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ คำปรึกษาและแนะนำนักเรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมโครงการ

กรมวิชาการ (2544, หน้า 154) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมโครงการ

มีจุดมุ่งหมายโดยทั่วไป คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเลือกหัวข้อและวิธีการด้วยตนเอง
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริง โดยนำความรู้ ที่ได้จากห้องเรียนไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติจริง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรับผิดชอบ โดยเสรีภาพในการคิดและการกำหนดภาระงาน และการดำเนินงานเอง

จากการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมโครงการ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และทักษะภาษาอังกฤษใหม่ๆ เกี่ยวกับหัวข้อที่ตนสนใจโดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติจริง เพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ รู้จักสรุป และทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ และเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนพัฒนาความรับผิดชอบต่อความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ประเภทของโครงการ

การทำโครงการเป็นการศึกษา และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถเลือกที่จะเรียนรู้เรื่องที่สนใจ สามารถคิดและใช้เหตุผลในการแสวงหาความจริงได้ด้วยตนเอง การทำโครงการภาษาอังกฤษสามารถทำได้หลายแบบที่แตกต่างกันตามลักษณะของกิจกรรมหรือสาระการเรียนรู้หรือข้อกำหนดต่างๆ ได้มีผู้แบ่งประเภทของโครงการไว้ดังนี้

วัฒนพร ระงับทุกข์ (2545, หน้า 59) และกุศยา แสงเดช (2543, หน้า 91) เสนอว่าโครงการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่ผู้เรียนมีกรอบการทำงานภายใต้จุดประสงค์ของการเรียนรู้เนื้อหาแต่ละเรื่อง
2. โครงการตามความสนใจ ผู้เรียนอาสาสมัครทำความสนใจจากการสังเกตจากความสนใจส่วนตัว

ไฮเนส (Haines, 2002, p. 1) เสนอแนวคิดที่ว่า โครงการงานอาจแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. โครงการงานค้นคว้าหาข้อมูล เป็นการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในหัวข้อหรือเรื่องที่น่าสนใจ
2. โครงการงานสำรวจ เป็นการสำรวจและรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาจำแนกหมวดหมู่ และนำเสนอให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาหรือสนใจ
3. โครงการงานที่ให้ผลผลิตหรือชิ้นงาน เป็นการนำความรู้ที่มีอยู่มาประดิษฐ์หรือสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา
4. โครงการงานที่ต้องจัดหรือการแสดง เป็นการนำเสนอผลงานในรูปแบบของการจัดการแสดงในรูปแบบต่างๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า โครงการงานภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ โครงการงานตามสาระการเรียนรู้ และโครงการงานตามความสนใจ

4. ขั้นตอนการทำโครงการงาน

ชัยสิทธิ์ สีลาจรัสกุล (2541, หน้า 8-13) กล่าวว่าการทำงานโครงการงานเป็นกิจกรรมต่อเนื่องและมีการดำเนินงานหลายขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นถึงขั้นสุดท้าย ดังนี้

1. การคิดเลือกหัวเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา เป็นขั้นตอนลำดับแรกในการทำโครงการ ดังนั้นจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดและยากที่สุด หัวเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษานั้นควรให้นักเรียนเป็นผู้คิดและเลือกด้วยตนเอง โดยที่หัวเรื่องของโครงการควรมีความเฉพาะเจาะจงและชัดเจนมุ่งชัดว่าจะศึกษาสิ่งใดหรือตัวแปรใด และควรเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ซึ่งแสดงความคิดสร้างสรรค์

ข้อควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการคัดเลือกหัวเรื่องที่จะทำโครงการงาน

- 1.1 เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน
- 1.2 เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน
- 1.3 วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้
- 1.4 งบประมาณเพียงพอ
- 1.5 ระยะเวลาที่ทำโครงการงาน
- 1.6 มีอาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิรับเป็นที่ปรึกษา
- 1.7 ความปลอดภัย
- 1.8 มีแหล่งความรู้หรือเอกสารเพียงพอที่จะศึกษา

2. การวางแผนในการทำโครงการ ขั้นนี้เป็นการวางแผนในการทำโครงการ รวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ ซึ่งต้องมีการวางแผนหรือวางรูปแบบโครงการไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบไม่สับสนแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการขั้นต่อไป

2.1 ชื่อโครงการ ควรเป็นข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน สื่อความหมายตรง และมีความเฉพาะเจาะจงว่าจะศึกษาอะไร

2.2 ชื่อผู้ทำโครงการ

2.3 ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

2.4 ที่มาและความสำคัญของโครงการ อธิบายว่าเหตุใดจึงเลือกทำโครงการเรื่องนี้ มีความสำคัญอย่างไร มีหลักการหรือทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่ทำการใหม่หรือมีผู้อื่นได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องทำนองนี้ไว้บ้างแล้ว ถ้ามีได้ผลเป็นอย่างไร เรื่องที่ทำได้ขยายเพิ่มเติม ปรับปรุงจากเรื่องที่ทำไว้ได้อย่างไร มีหลักการหรือทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง

2.5 จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ควรมีความเฉพาะเจาะจงเป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ เป็นการบอกขอบเขตของงานที่จะทำให้ชัดเจนขึ้น

2.6 สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี) สมมติฐานเป็นคำตอบ หรือคำอธิบายที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจจะถูกหรือไม่ก็ได้ การเขียนสมมติฐานควรมีเหตุผล คือ มีทฤษฎีหรือหลักการทางรองรับ

2.7 วิธีดำเนินงาน

2.8 แผนปฏิบัติงาน อธิบายเกี่ยวกับกำหนดเวลาเริ่มต้น และเวลาเสร็จของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

2.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2.10 เอกสารอ้างอิง

3. การลงมือทำโครงการ นักเรียนเริ่มทำโครงการโดยปฏิบัติตามแผนดำเนินงานที่ประกอบด้วยกรเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างหรือประดิษฐ์ การปฏิบัติทดลอง การค้นคว้าเอกสารต่างๆ ซึ่งสุดแล้วแต่ว่าจะเป็นโครงการประเภทใด อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมจากแผนงานที่วางไว้ในตอนแรกบ้างก็ได้

4. การเขียนรายงาน เป็นการเสนอผลงานของการศึกษาค้นคว้าเป็นเอกสาร เพื่ออธิบายให้ผู้อื่นทราบแนวคิดหรือปัญหาที่ศึกษา วิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ ผลการศึกษา ตลอดจนประโยชน์และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากโครงการ การเขียนรายงานควรใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน สั้นๆ และตรงไปตรงมา โดยครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 ชื่อโครงการ
- 4.2 ชื่อผู้ทำโครงการ
- 4.3 ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- 4.4 บทคัดย่อ อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของโครงการ
- 4.5 ที่มาและความสำคัญของโครงการ อธิบายถึงความสำคัญของโครงการ เหตุผลที่เลือกทำโครงการนี้ และหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 4.6 จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
- 4.7 สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า
- 4.8 วิธีดำเนินงาน
- 4.9 ผลของการศึกษาค้นคว้า
- 4.10 สรุปและข้อเสนอแนะ
- 4.11 คำขอบคุณ ควรได้กล่าวขอบคุณบุคลากรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนช่วยให้โครงการนี้สำเร็จด้วย
- 4.12 เอกสารอ้างอิง หนังสือและเอกสารต่างๆ ที่ผู้ทำโครงการใช้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการทำโครงการนี้

5. การแสดงผลงาน การแสดงผลงานเป็นงานขั้นสุดท้าย และสำคัญเป็นการเสนอผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้าสำเร็จด้วยความคิด ความพยายามของผู้ทำโครงการให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจถึงผลงาน การแสดงผลงานควรจัดให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- 5.1 ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- 5.2 คำอธิบายย่อๆ ถึงเหตุจูงใจในการทำโครงการและความสำคัญของโครงการ
- 5.3 วิธีดำเนินงาน โดยเลือกเฉพาะขั้นตอนที่เด่นและสำคัญ
- 5.4 การสาธิตหรือการแสดงผลที่ได้รับจากการทดลอง

5.5 ผลการสังเกตหรือข้อมูลเด่นๆที่ได้จากการทำโครงการ

ชาติรี เกิดธรรม (2547, หน้า 9) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการทำโครงการ ซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอนใหญ่ๆ ได้ 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การคิด และเลือกหัวข้อเรื่องโครงการ

การเลือกโครงการควรเป็นไปตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง การสำรวจ และการเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ เป็นขั้นตอนแรกของการทำโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก

หัวข้อเรื่องที่จะศึกษา คือปัญหาหรือข้อสงสัยที่ผู้ทำโครงการอยากรู้ อยากเห็น และต้องการคำตอบ ซึ่งปัญหาหรือข้อสงสัยที่จะศึกษานั้น อาจหมายถึงเรื่องที่เป็นปัญหาจริงๆ ที่ประสบในชีวิตประจำวัน เช่น การที่จะแก้ปัญหามลภาวะของอากาศที่เกิดจากเครื่องยนต์ได้อย่างไร หรืออาจหมายถึงเรื่องที่ไม่ได้เป็นปัญหาแต่มีความสนใจอยากรู้ เพื่อขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขึ้น

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องก็เพื่อจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่จะทำการศึกษาซึ่งจะช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จได้มากขึ้น ในขั้นตอนนี้จะรวมไปถึงการขอคำปรึกษาการสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง และยังรวมไปถึงการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำโครงการด้วย

ขั้นที่ 3 การเขียนเค้าโครงของโครงการ การเขียนเค้าโครงงานประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ที่จำเป็น ซึ่งควรประกอบด้วย องค์ประกอบและรูปแบบดังต่อไปนี้

1. ชื่อโครงการ (ควรให้กะทัดรัดชัดเจน ชี้ชัดในเรื่องที่จะทำ ว่าทำอะไร กับใคร อย่างไร)

2. ชื่อผู้ทำโครงการ (โดยทั่วไปจะทำเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2-3 คน)

1..... ชั้น.....

2. ชั้น.....

3. ชั้น.....

โรงเรียนอำเภอ.....จังหวัด.....

3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

1.....

2.....

4. ระยะเวลาในการดำเนินงาน (ระยะเวลาการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น)
5. แนวคิด ที่มาและความสำคัญหรือปัญหา (แนวคิด และที่มาของการทำโครงการ)
6. หลักการและเหตุผล (การสืบค้นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ใช้หลักการหรือทฤษฎีอะไรมาสนับสนุน)
7. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ศึกษา (สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดการทำโครงการ)
8. สมมติฐานของการศึกษา
9. ขั้นตอนในการดำเนินงาน (เป็นการกำหนดว่า ขั้นตอนการดำเนินงาน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ตลอดจนค่าใช้จ่าย)
10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น)
11. เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม (เอกสาร ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ ที่นำมาใช้ในการทำโครงการ)

และในส่วนท้ายของเค้าโครงของโครงการ อาจมีส่วนดังต่อไปนี้ เพิ่มเติม

- ความคิดเห็นของผู้ปกครอง
- ลงลายมือชื่อ ผู้ทำหรือประธานกลุ่ม และวันเดือนปีที่เสนอโครงการ
- ความคิดเห็น/คำแนะนำของอาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติโครงการ

การปฏิบัติโครงการเป็นการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในเค้าโครงของโครงการ หลังจากทำโครงการได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนแล้วในการปฏิบัติ งานตามโครงการต้องปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ประหยัด ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างละเอียด ซึ่งรวมถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ ด้วย ต้องจัดข้อมูลให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อที่จะได้นำเสนอข้อมูลได้ง่ายและถูกต้อง รวมทั้ง เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงดำเนินงานในครั้งต่อไปด้วย

ขั้นที่ 5 การเขียนรายงาน

เป็นการเขียนรายงานสรุปผลรายงานผล การดำเนินโครงการและ ประเมินผลงานของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลการดำเนินโครงการ ตลอดจนข้อสรุปว่าได้ผลตามจุดประสงค์เพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไร และมีข้อสังเกต/แนวคิดที่ได้จากการทำงานนี้อย่างไร

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบอาจนำเสนอรูปแบบต่างๆ ขึ้นกับลักษณะของโครงการ อาจเป็นแบบจำลอง เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเป็นสื่อมัลติมีเดีย หรือนำเสนอในรูปแบบของแผนโครงการในการจัดนิทรรศการหรือนำเสนอหน้าชั้นเรียน ด้วยวาจา รายงาน การสาธิตก็ได้

5. การประเมินผลโครงการ

แนวคิดในการประเมินผลโครงการ

อุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรือง และคนอื่นๆ (2543, หน้า 20-21) กล่าวว่า การประเมิน ผลเป็นหัวใจของการเรียนการสอนที่สะท้อนสภาพความสำเร็จของการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร ปัญหาและอุปสรรคที่พบมีอะไรบ้าง ได้ใช้ วิธีการแก้ไขอย่างไร ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำโครงการผู้ประเมินอาจดำเนินการด้วย บุคคลเหล่านี้

1. ผู้เรียนประเมินตนเอง จะแสดงออกให้เห็นว่า ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของ โครงการซึ่งอาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มทำงาน มีความพึงพอใจต่อขั้นตอนของกิจกรรมแต่ ละขั้นที่ได้กำหนดหรือร่วมกันกำหนดขึ้นเพียงใด มีหัวข้อกิจกรรมใดที่ยังขาดตกบกพร่อง
2. ผู้ประเมินซึ่งเป็นเพื่อร่วมชั้น อาจให้ข้อคิดเห็นสะท้อนภาพเพิ่มเติม เช่น ระดับประถมศึกษาอาจให้ความเห็นในเรื่องของการเขียน การใช้ตัวสะกด การันต์ วรรณตอนซึ่งเน้นไปในด้านภาษา
3. ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้สอนหรือที่ปรึกษา อาจให้คำแนะนำเพิ่มเติมได้ใน วิธีการอื่นที่ใช้ในการศึกษาหาคำตอบ ความสัมพันธ์ของวิชาตามหัวเรื่องที่ศึกษากับวิชาอื่น ข้อค้นพบที่ผู้เรียนได้จากการทำโครงการ การนำคำตอบของการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์
4. ผู้ประเมินที่เป็น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบถึงความสามารถความ ถนัดทางการเรียนของลูกหรือเด็กในความปกครอง ความรู้สึก ความต้องการของเด็กผู้ทำ โครงการทำให้สามารถปรับตัวปรับใจเพื่อการสนับสนุนทั้งด้านการเงิน กำลังใจ ให้โอกาส ให้เวลาร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ซึ่งแนะอุปสรรค ปัญหาเบื้องต้นที่อาจเกิดขึ้น ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมขั้นต่างๆ ของโครงการ
5. บุคคลอื่นๆ ที่สนใจและมีส่วนเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ อุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรือง และคนอื่นๆ (2443, หน้า 21) ได้เสนอวิธีการประเมิน ผลโครงการ ดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการประเมินพฤติกรรมที่สามารถทำได้ทุกเวลาและทุกสถานการณ์ ทั้งแบบมีและไม่มีเครื่องมือในการสังเกต
2. การสัมภาษณ์ การสอบถาม อาจมีลักษณะเป็นทางการหรือสัมภาษณ์ สอบถามขณะปฏิบัติโครงการก็ได้
3. วัดความรู้ความสามารถ (Authentic Test) ควรเป็นแบบสอบถาม ปลายเปิด เพื่อดูความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ ความเข้าใจเดิม กับสิ่งที่ได้เพิ่มเติมจากประสบการณ์ในการปฏิบัติโครงการ
4. การรายงาน จะเป็นการเขียนรายงานหรือเล่าขั้นตอน หรือประสบการณ์ ในการทำโครงการก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินผลตนเองจากการได้พูดหรือเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดตามแนวทางการเรียนรู้ที่ผ่านประสบการณ์ขณะปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ
5. แฟ้มผลงาน เป็นการรวบรวมผลงานที่มีความโดดเด่นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่เลือกรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ ความถนัด ทักษะความสามารถ อันแสดงออกถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า ความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในหลายๆ เรื่อง หรือจะเป็นการเก็บผลการประเมินการปฏิบัติโครงการ

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการ

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ และสิ่งที่คุณเรียนจะได้รับจากการทำโครงการ มีดังนี้

ลัดดา ภูเกียรติ (2543, หน้า 48) กล่าวถึง การเรียนรู้ในรูปแบบของโครงการเป็นการจัดโอกาสให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญ ทักษะที่มีอยู่รวมทั้งจุดเด่นของตนเองที่อาจไม่มีโอกาสได้แสดงออกมาในที่ไหนมาก่อนมาประยุกต์ใช้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ตัดสินใจด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม ในการสร้างความรู้แทนที่จะเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่มีวันที่จะได้รับได้หมด แต่ถ้าผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง เขาจะจดจำสิ่งเหล่านั้นติดตัวไปตลอดชีวิตโดยไม่มีวันลืม

ซารา เบอรวูด,เฮเลน ดันฟอร์ด และเจสสิกา พิบูลชล (2544, หน้า 14-16) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการภาษาอังกฤษ มีดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับโลกของการเรียนรู้ภาษาได้จริงทั้งในด้านเนื้อหา การใช้ภาษาเป็นสื่อในการทำกิจกรรมตามโครงการ การได้สัมผัสกับสื่อจริงต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องนำทักษะความสามารถในการใช้ภาษาไปใช้ให้เหมาะสมตามสถานการณ์และหัวข้อเรื่องในการทำโครงการภาษาอังกฤษ

2. โครงการภาษาอังกฤษเป็นการทำกิจกรรม แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้กับผู้เรียนอย่างแท้จริง

3. โครงการภาษาอังกฤษตอบสนองความสามารถของผู้เรียนทุกระดับให้ทำกิจกรรมร่วมกันได้โดยทุกคนที่เป็นสมาชิกในกลุ่มต่างก็มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามความสนใจและความต้องการ อาจมีบ้างซึ่งผู้เรียนอาจมีสมาชิกของกลุ่มบางคนได้อยู่ในเรื่องของการใช้ภาษา (formal Linguistic achievement) แต่อาจมีความสามารถในด้านการเขียนภาษาอังกฤษ หรือความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระ เช่น การออกแบบ วาดภาพ การจัดการ การพึ่งพาอาศัยกัน

4. โครงการภาษาอังกฤษเป็นการบูรณาการทักษะทางภาษา ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงกับโลกภายนอกเป็นตัวกำหนด ขอบข่ายเนื้อหาทางภาษาอย่างจำเพาะเจาะจงและมีความเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษาในบริบทจริงมากกว่าในตำราเรียน สามารถนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในการแสวงหาความรู้อื่นๆ ต่อไป

5. โครงการภาษาอังกฤษสามารถสร้างความสมดุลของการใช้ภาษาตามความถูกต้องและความคล่องแคล่ว เพราะในแต่ละขั้นตอนของโครงการ ภาษาอังกฤษนั้นผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาที่ถูกต้อง ควบคู่กันไปกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและการนำเสนอโครงการในขั้นตอนสุดท้าย

6. โครงการทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางปัญญา (IQ) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความฉลาดทางคุณธรรม (MQ) ความอดทน (AQ) รู้จักทำงานเป็นทีม (TQ) มีความเป็นผู้นำ (LQ)

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2545, หน้า 130) กล่าวว่า การเรียนรู้โครงการเป็นวิธีหนึ่งที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทดลอง นำเสนอผลงาน ตามความสามารถของแต่ละคน ดังนั้นที่กล่าวว่าโครงการเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์จึงเป็นคำกล่าวที่ถูกต้อง และโครงการยังจัดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน

ได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ดังที่กล่าวไว้ว่าโครงการเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง

ขจิต ฝอยทอง (2549, หน้า 59) กล่าวว่า การดำเนินงานโครงการภาษาอังกฤษทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกทำในสิ่งที่นักเรียนอยากเรียน นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ ฝึกการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ได้ค้นคว้า ข้อมูลด้วยตนเองตามความสนใจของแต่ละบุคคล และนักเรียนได้รู้จากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

จากการศึกษาประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการทำโครงการที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การสอนแบบโครงการภาษาอังกฤษ เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาและทักษะทางภาษาอังกฤษใช้ได้เป็นอย่างดี โดยนักเรียนสามารถเลือกเรื่องที่สนใจในการศึกษา ทำการศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และตัดสินใจในการเลือกวิธีการทำงานด้วยตนเอง ใช้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่ตนเองสงสัยหรือทำการศึกษา โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาและแนะนำนักเรียน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแบ่งได้ 6 ขั้นตอน นอกจากนี้ การสอนแบบโครงการภาษาอังกฤษยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างความเชื่อมั่นในตนเองตลอดจนเป็นการวางพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพตามความสนใจ ความสามารถและถนัดของตนเอง

คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ

1. ความหมายของคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ

คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ หมายถึง วิธีการเรียนแบบกลุ่มขนาดเล็ก จำนวน 4-6 คน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยสมาชิกเรียนรู้ร่วมกัน ใช้เทคนิคต่างๆ ในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ได้แก่ เทคนิค LT, TAI, Jigsaw และ GI นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติขั้นตอนการทำโครงการแต่ละขั้น นักเรียนที่เก่งจะช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับนักเรียนที่อ่อนกว่า ช่วยกันตรวจสอบผลงาน สรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่มร่วมกัน ซึ่งผู้เรียนในแต่ละกลุ่มต้องผ่านกิจกรรมและกระบวนการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือทีม

2. หลักการและเป้าหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ เป็นการนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาพัฒนาร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน มีการช่วยเหลือกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น

3. ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการ

ภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน

1.1 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ ได้แก่ เนื้อหา และทักษะต่างๆ การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียน

1.2 จัดนักเรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง และ อ่อน) จำนวน 4-6 คน เพื่อความเหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุความสำเร็จ

1.3 การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน

2. ขั้นสอน

2.1 การอธิบายภาระงานเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบทเรียนที่ผ่านมากับบทเรียนที่เรียนอยู่

2.2 บอกวิธีการประเมินการทำงานกลุ่มให้แก่ผู้เรียนทราบหรืออาจร่วมกันวางหลักเกณฑ์การประเมินผลความสำเร็จได้

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยแต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแตกต่างกัน

3.2 ใช้เทคนิคต่างๆ ในการทำกิจกรรม เช่น Jigsaw, TGT, TAI, LT, GI ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลายๆ เทคนิค ประกอบกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

3.3 ผู้สอนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และควรรู้ว่าเมื่อใดควรช่วยเหลือผู้เรียน เช่น แนะนำการเรียนทั่วไปและสอนทักษะในการให้ความร่วมมือ

4. ขั้นการเรียนรู้โครงการ นำขั้นตอนการทำโครงการแต่ละขั้นมาสอนและให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ได้แก่

ขั้นที่ 1 การคิดและเลือกหัวข้อโครงการ

การเลือกโครงการควรเป็นไปตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความต้องการของตนเอง การสำรวจและการเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ เป็นขั้นตอนแรกของการทำโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องก็เพื่อจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่จะทำการศึกษาซึ่งจะช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จได้มากขึ้น ในขั้นตอนนี้จะรวมไปถึงการขอคำปรึกษาการสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง และยังรวมไปถึงการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำโครงการด้วย

ขั้นที่ 3 การเขียนเค้าโครงของโครงการ การเขียนเค้าโครงงานประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ที่จำเป็น ซึ่งควรประกอบด้วย องค์ประกอบ และรูปแบบดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) ชื่อผู้ทำโครงการ
- 3) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
- 4) ระยะเวลาในการดำเนินงาน
- 5) แนวคิด ที่มาและความสำคัญหรือปัญหา
- 6) หลักการและเหตุผล
- 7) จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ศึกษา
- 8) สมมติฐานของการศึกษา
- 9) ขั้นตอนในการดำเนินงาน
- 10) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น)
- 11) เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติโครงการ

เป็นการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในเค้าโครงของโครงการ หลังจากที่ได้โครงการได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนแล้วในการปฏิบัติงานตามโครงการต้องปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ประหยัด ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างละเอียด ซึ่งรวมถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ ด้วย ต้องจัดข้อมูลให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อที่จะได้นำเสนอข้อมูลได้ง่ายและถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การเขียนรายงาน

เป็นการเขียนรายงานสรุปผลรายงานผล การดำเนินโครงการ และ ประเมินผลงานของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลการดำเนิน โครงการตลอดจนข้อสรุปว่าได้ผลตามจุดประสงค์เพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไร และมี ข้อสังเกต/แนวคิดที่ได้จากการทำงานนี้อย่างไร

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบอาจนำเสนอรูปแบบต่างๆ ขึ้นกับลักษณะของโครงการ อาจเป็นแบบจำลอง เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเป็นสื่อ มัลติมีเดีย หรือนำเสนอในรูปแบบของแผนโครงการในการจัดนิทรรศการหรือนำเสนอหน้า ชั้นเรียน ด้วยวาจา รายงาน การสาธิตก็ได้

5. ขั้นตอนตรวจสอบผลงาน และสรุปบทเรียน

5.1 ตรวจสอบถึงผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เรียน เน้นการตรวจสอบ ผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง

5.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน

5.3 ประเมินผลการทำงานกลุ่ม

4. การนำคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการ

ภาษาอังกฤษมาใช้ในวิชาภาษาอังกฤษ

เป็นการนำขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการสอน ขั้นที่ 2 ขั้นสอนและขั้นที่ 3 ขั้นการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งขั้นนี้ จะใช้เทคนิคต่างๆ ในการทำกิจกรรม เช่น เทคนิค Jigsaw, TGT, TAI, LT, GI ในการทำ กิจกรรมแต่ละครั้ง มาบูรณาการกับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนแบบ โครงการภาษาอังกฤษ เป็นขั้นที่ 4 ขั้นการเรียนรู้โครงการ ในขั้นนี้จะนำแต่ละขั้นตอนของ โครงการมาให้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย

1. การคิดและเลือกหัวข้อโครงการ
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. การเขียนเค้าโครงของโครงการ
4. การปฏิบัติโครงการ
5. การเขียนรายงาน
6. การนำเสนอผลงาน

และขั้นสุดท้ายคือ ขั้นที่ 5 ขั้นตรวจสอบ และสรุปบทเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คาดว่าผลจากการใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับการโครงการภาษาอังกฤษดังกล่าวจะสามารถพัฒนาความพึงพอใจในการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนให้สูงขึ้น ทั้งยังทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ และเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษแก่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

ความพึงพอใจในการเรียน

1. ความหมายของความพึงพอใจในการเรียน

ความพึงพอใจ (satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมจากการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงจะสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายคน ดังนี้

ทรงสมร คชเลิศ (2543, หน้า 12) ได้สรุปความพึงพอใจว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก และทัศนคติของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า และแรงจูงใจ ซึ่งปรากฏออกมาทางพฤติกรรม และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ของบุคคล

อุบลลักษณ์ ไชยชนะ (2543, หน้า 36) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่เป็นไปตามความคาดหวังที่จะทำให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ได้ยิ่งขึ้น

ทัศนีย์ สิงห์เจริญ (2544, หน้า 52) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ความรู้สึกที่เกิดจากการที่ได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ อันเป็นผลสืบ

เนื่องมาจากปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเรียน เช่น สภาพแวดล้อมในห้องเรียน เนื้อหาวิชาที่ได้รับจากการเรียนซึ่งทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการเรียนการสอนจนประสบความสำเร็จในการเรียนได้

อุทัยพรรณ สุดใจ (2544, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะเป็นไปโดยเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

วนิสา นิรมาณ (2545, หน้า 67) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบต่อกิจกรรมที่กระทำ ที่ปรากฏออกมาทางพฤติกรรม และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล

กาญจนา อรุณสุขขุจี (2546, หน้า 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่จะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 775) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547, หน้า 122) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานว่า เป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานได้รับผลตอบแทนคือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและนำไปตามเป้าหมายขององค์กร

จิรวรรณ สุทธิเกท (2551, หน้า 56) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจคือ ระดับความรู้สึกพอใจ โดยการได้บรรลุหรือการได้ตอบสนองในความต้องการ ความคาดหวัง ความปรารถนา ความอยากของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความชอบ ความสนใจ มีทัศนคติที่ดีต่อทุกสถานการณ์นั้นหรือสิ่งนั้นๆ และเห็นว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์และมีคุณค่า

วอลเลอ์สเทน (Wallerstein, 1971, p. 256) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

และอธิบายว่าความ-พึงพอใจเป็นขบวนการทางจิตวิทยา ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มี จากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น การที่จะทำ ให้คนเกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของ ความพึงพอใจนั้น

กูด (Good, 1973, p. 320) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง คุณภาพหรือสภาวะระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความพึงพอใจต่างๆ และทัศนคติ ที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่

ริชและมูราลี (Ruth and Murali, 2001, p. 1) ได้ให้ความหมายของ ความพึงพอใจไว้ว่า เป็นเงื่อนไขที่ส่งเสริมการพัฒนาแรงจูงใจภายในและทำให้แรงจูงใจ ในการเรียนรู้ดำเนินต่อไปได้

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของ ความพึงพอใจ คือ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นข้างในจิตใจของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกมาให้ เห็นว่า ชอบใจ พอใจ เต็มใจ ยินดี และมีความสุข

ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียน หมายถึง การแสดงความรู้สึกชอบใจมี ความสุข ชื่นชมหรือเห็นด้วยกับคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการ ภาษาอังกฤษ ในด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านปัจจัยส่งเสริม การเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความพึงพอใจในการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียน

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ และมีชื่อเสียงที่ผู้วิจัยนำเสนอ ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างถึงในสุรางค์ ใควตระกูล, 2553, หน้า) ได้เห็นว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะได้ครอบครอง ความ ต้องการเฉพาะอย่างซึ่งความต้องการนี้ เขาได้ตั้ง สมมติฐาน เกี่ยวกับความต้องการของ บุคคลไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใด ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจกับพฤติกรรมของคนนั้น

3. ความต้องการของบุคคล จะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญเมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไปลำดับความต้องการของบุคคลมี 5 ขั้นตอนลำดับขั้นดังนี้

3.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการในเรื่องของอาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตน ก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3.2 ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Social or Blongine Needs) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้วมนุษย์ต้องการในขั้นสูงต่อไป คือ เป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัยหรือมั่นคงในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ

3.3 ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) ภายหลังจากที่คนได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตน อยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรี

3.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actulization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากจะเป็นการอยากจะเป็น อยากจะให้ตามความคิดของตน หรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนี้

สรุปได้ว่า ความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน บุคคลแต่ละบุคคลจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการบำบัดความต้องการในแต่ละชั้นที่เกิดขึ้น การจูงใจตามทฤษฎีนี้จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการลำดับขั้นที่แตกต่างกันไป และความต้องการในแต่ละชั้น จะมีความสำคัญแก่บุคคลมากน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการในลำดับขั้น

ธอร์นไดค์ (Thorndike, 1993, pp. 56–57 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2550, หน้า 69) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบบุคคลจะมีการลองถูกลองผิด พอใจมากที่สุดเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงในสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ กฎของธอร์นไดค์ สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้
3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนจะเกิดขึ้น หากได้นำมาใช้บ่อยๆ หากไม่ได้นำมาใช้โอกาสจะลืมได้
4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำต่อไป ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจ จะไม่ยอมเรียน ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียน ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งบุคคลอาจจะไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แต่ในอีกช่วง หนึ่งหากสิ่งคาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้อง บุคคลก็สามารถเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นได้อย่างทันทีทันใด แม้ว่าจะเป็นความรู้สึกที่ตรงกันข้ามก็ตาม นอกจากนี้ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกในระดับมากน้อยได้ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมิน สิ่งที่ได้รับจริงหรือสิ่งที่คาดหวัง (กานดา กิจจาวิเศษ, 2546, หน้า 12) ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งมีสภาพเป็นเพียงผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ร่วมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของ

ผู้เรียนให้มีแรงจูงใจ ในการปฏิบัติกิจกรรม จนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และเมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจน การได้รับยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเอง ให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียน และผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองของความ ต้องการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมาน้อยเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการส่งเสริมความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3. การสร้างความพึงพอใจต่อการเรียน

ความพึงพอใจต่อการเรียนจะเกิดต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมากระตุ้นบุคคลให้เกิดความพึงพอใจได้นั้นจะต้องมีการจูงใจให้เกิดขึ้น แรงจูงใจหรือการจูงใจหมายถึงการชักจูงให้ผู้อื่นแสดงออกหรือปฏิบัติตามสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความพอใจ ซึ่งมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงการสร้างความพึงพอใจไว้ดังนี้

บลูม (Bloom, 1967, pp. 72-74) มีความเห็นว่า ถ้าสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำพฤติกรรมตามที่ตนเองต้องการก็น่าจะคาดหวังได้แน่นอนว่านักเรียนทุกคนได้เตรียมใจสำหรับกิจกรรมที่ตนเองเลือกนั้นด้วยความกระตือรือร้นพร้อมทั้งความมั่นใจ เราสามารถเห็นความแตกต่างของความพร้อมด้านจิตใจได้ชัดเจนจากการปฏิบัติของนักเรียนต่องานที่เป็นวิชาบังคับกับวิชาเลือก หรือจากสิ่งนอกโรงเรียนที่นักเรียนอยากเรียน เช่น การขับรถยนต์ ดนตรีบางชนิด เกมหรืออะไรบางอย่างที่นักเรียนอาสาสมัคร และตัดสินใจได้โดยเสรีในการเรียน การมีความกระตือรือร้นมีความพึงพอใจและมีความสนใจเมื่อเริ่มเรียน จะทำให้นักเรียนเรียนได้เร็วและมีความสำเร็จสูง

โรเจอร์ (Rogers, 1974, pp. 485-497) นักจิตวิทยามนุษยศาสตร์ผู้ริเริ่มบำบัดคนไข้ทางจิตแบบยืดคนไข้เป็นศูนย์กลาง และใช้วิธีบำบัดบนรากฐานการสร้าง

บรรยากาศทางอารมณ์ ทำให้คนใช้รู้สึกสบายใจและเป็นอิสระพอที่จะเข้าใจพื้นฐาน แบบแผนชีวิตของตนเองและสามารถค้นหาทางเลือกของการคิด รู้สึก และกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือความสุขแก่ตัวเองได้มากที่สุดหลักการนี้เข้ามาสู่แนวปฏิบัติทางการศึกษารูปแบบการศึกษาที่พึงปรารถนาตามที่คนของเขาต้องการสามารถนำนักเรียนไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีสัจการแห่งตนสามารถทำให้บุคคลมีความอยากรู้ อยากเห็นด้วยจิตใจที่เป็นอิสระได้เลือกทางเดินใหม่ตามความสนใจของตนเองได้ รูปแบบการศึกษาที่เชื่อมต่อเป้าหมายดังกล่าว เรียกว่าเรียนรู้แบบประสบการณ์การเรียนรู้แบบประสบการณ์ของโรเจอร์ มีความเชื่อพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1. มนุษย์มีศักยภาพตามธรรมชาติสำหรับการเรียนรู้ เว้นแต่ว่ามีภาวะบางอย่างมายับยั้งความต้องการของเขา
2. การบีบบังคับและการขัดเยียดสารพัดสิ่งให้แก่เด็ก ในที่สุดเด็กแต่ละคนจะเหลือแต่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้น
3. การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในบุคลิกลักษณะของบุคคล จะเกิดขึ้นจากบรรยากาศที่สนับสนุนทางด้านอารมณ์มากกว่าการบังคับจากภายนอก
4. การเรียนรู้ กระบวนการของการเรียนเป็นสิ่งที่มีประโยชน์กว่าเพราะเป็นการเปิดรับประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา
5. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้นั้นนักเรียนต้องมีบทบาทสำคัญในการร่วมตัดสินใจตลอดกระบวนการของการศึกษา ทักษะของโรเจอร์เกี่ยวกับการศึกษาในการนำไปปฏิบัติตามแนวทางที่เขาให้ไว้มีลักษณะเป็นการจัดแบบห้องเรียนเปิด หรือเป็นการศึกษาเป็นรายบุคคล อย่างไรก็ตามตามสิ่งที่พยายามจะสื่อกับครู คือ การให้เสรีภาพในการเรียน จะเป็นพื้นฐานทางด้านอารมณ์ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะสำรวจสิ่งที่มีความหมายและใช้ความพยายามต่อสิ่งนั้นมากกว่าปกติ

บาร์นาร์ด (Barnard, 1968, p. 339 อ้างถึงใน สุพินญา คำขจร, 2550, หน้า 50) ได้เสนอไว้ว่า บุคคลจะมีความพึงพอใจต่อการทำงานหรือกิจกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งจูงใจ 8 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงินทอง สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้
2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคล ได้แก่ ชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจ พิเศษตำแหน่ง

3. สิ่งที่น่าพอใจเป็นสภาพ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการทำงาน
 4. สิ่งที่น่าพอใจเป็นอุดมคติ ได้แก่ ความพึงพอใจของบุคคลที่ได้แสดงฝีมือ ความรู้สึกที่ได้ทำงานอย่างเต็มที่
 5. สิ่งที่น่าพอใจเป็นความตั้งใจทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ฉันมิตรในหมู่เพื่อนร่วมงาน การยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน
 6. สิ่งที่น่าพอใจเป็นสภาพการทำงาน ได้แก่ การปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถ และให้สอดคล้องกับทัศนคติของแต่ละบุคคล
 7. สิ่งที่น่าพอใจคือโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ได้แก่ การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมงานทุกชนิดที่หน่วยงานจัดขึ้น
 8. สิ่งที่น่าพอใจเป็นสภาพการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความพอใจของบุคคลที่ได้อยู่ ร่วมกันการรู้จักกันอย่างกว้างขวาง ความสนิทสนมกลมเกลียว ความร่วมมือในการทำงาน
- อาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนในการศึกษาเล่าเรียนจะเกิดจาก องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ คือ คุณสมบัติของครู เนื้อหา วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผลของครู ซึ่งจะประสบความสำเร็จในการเรียน การสอน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จะสรรค์สร้าง ความสุขในการเรียนให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ มีความรัก และความกระตือรือร้น ในการเล่าเรียน โดยการปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของครู มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนที่กระทำความดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้า การสร้างสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ที่เหมาะสมน่าอยู่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งรับฟังและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหาทุกข์ร้อน ปัจจัยความพึงพอใจนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้นักเรียน ประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน

ประสาธ อิศรปริดา (2546, หน้า 331-334) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนไว้อย่างสรุป ไว้ดังนี้

1. การสร้างเสริมความเชื่อมั่น และการคาดหวังเชิงบวกในการเรียนแก่เด็ก
 - 1.1 ให้เด็กเริ่มเรียนในสิ่งที่มีความยากในระดับที่เขาสามารถทำได้ แล้วจึงค่อยๆ เลื่อนไปเรียนในสิ่งที่มีความยากมากขึ้นเป็นลำดับ

- 1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้แจ่มชัด และแน่ใจว่าสามารถสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้นได้
- 1.3 เน้นการเปรียบเทียบกับตนเอง มากกว่าการเปรียบเทียบกับผู้อื่น
- 1.4 สื่อให้เด็กทราบว่าความสามารถในการเรียนเป็นสิ่งที่พัฒนาปรับปรุง
- 1.5 เสนอแม่แบบ (Model) หรือแบบฉบับที่ดีแก่เด็ก
2. การให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน
 - 2.1 ครูควรตระเตรียมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก
 - 2.2 การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น
 - 2.3 การทำบทเรียนให้สนุก
 - 2.4 การสอนเนื้อหาที่แปลกใหม่ และใช้วิธีการที่หลากหลาย
 - 2.5 การเน้นให้เด็กเห็นว่า เนื้อหาที่เรียนในปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตในอนาคตอย่างไร
 - 2.6 การตระเตรียมรางวัลสำหรับผู้เรียน
3. การช่วยให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นและใส่ใจในสิ่งที่เรียน
 - 3.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้ตอบสนองให้มาก
 - 3.2 เปิดโอกาสให้เด็กทำจนสำเร็จ
 - 3.3 หลีกเลี่ยงการให้ความสำคัญของคะแนน และไม่เน้นการแข่งขัน
 - 3.4 สำหรับงานที่ยากๆ ครูควรให้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นมากกว่าใช้วิธีลดความยากของงานให้ง่ายลง
 - 3.5 เสนอแม่แบบ (Model) ที่ดีแก่เด็ก
 - 3.6 สอนกลเม็ดในการเรียนแก่เด็ก

สรุปได้ว่า ในกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ การมีเสรีภาพในการเรียนการสอนที่กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ให้นักเรียนมีโอกาสเลือก ตัดสินใจด้วยตนเอง อย่างอิสระในกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ การมีเสรีภาพในการเรียนการสอนที่กำหนดขอบเขตของเนื้อหาให้นักเรียนมีโอกาสเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง และเพื่อตนเองอย่างอิสระ

4. การวัดและประเมินผลความพึงพอใจ

สำหรับการวัดและประเมินผลความพึงพอใจนั้น เป็นหัวใจที่จะสะท้อนสภาพความสำเร็จของการจัดกิจกรรม การวัดความพึงพอใจนั้น ภาวนิตา ชัยปัญญา (งานวิชาการ, 2545, หน้า 7) ได้กล่าวว่าการวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะการกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

สำหรับเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจนั้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการตรวจให้คะแนนใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

สูงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
สูง	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ต่ำ	ให้ 2 คะแนน
ต่ำที่สุด	ให้ 1 คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาแปลความหมาย โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษนั้น ผู้วิจัยได้สร้างเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 25 ข้อ เพราะสามารถสร้างแบบสอบถามได้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดของนักเรียน โดยแบ่งเป็นด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้การสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ส่วนการตรวจให้คะแนนใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103) เพราะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้รับการยอมรับจากนักการศึกษาทั่วไป

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

1. ความสำคัญและความหมายของการทำงานกลุ่ม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536, หน้า 2) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งหนึ่งสิ่งใด สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้ ได้ยิน นับได้ อีกทั้งวัดได้ตรงด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุ ไม่ว่าจะการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นเป็นภายใน หรือภายนอกก็ตาม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภิต (2542, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มว่า หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพกติกาของการทำงานกลุ่ม จนทำให้เกิดการพัฒนาความคิด การเรียนรู้เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 14) กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำทั้งที่โดยรู้สึกตัว และไม่รู้สึกตัว ทั้งสังเกตเห็นได้ด้วยตนเองหรือผู้อื่น รวมทั้งการกระทำที่ไม่อาจสังเกตเห็นได้หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกต

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2551, หน้า 213) กล่าวว่า การทำงานเป็นกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งมีเป้าหมายร่วมกัน และทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยดำเนินงานกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสารและตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

ทิตนา แชมมณี (2552, หน้า 144) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม คือ การดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำงาน/กิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มพร้อมทั้งสอน ฝึก และแนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีควบคู่ไปกับการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่พึงประสงค์ขณะปฏิบัติงานกลุ่มในการเรียนโดยใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมการทำงานกลุ่มตามวงจร PDCA 4 ด้านๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อ ได้แก่ 1. การวางแผน (Plan) 2. การปฏิบัติงาน (Do) 3. การประเมินตนเอง (Check) 4. การปรับปรุงงาน (Action) ซึ่งวัดได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม

ทฤษฎีการทำงานกลุ่มเป็นทฤษฎีที่มุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพยายามสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกกลุ่มได้รับแรงจูงใจในระดับสูงที่สุดที่เป็นไปได้ เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยมีทฤษฎีที่น่าสนใจดังนี้

2.1 ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน

โฮแมน (Homans. N.d., อ้างถึงใน ชัชวาล แสงจักรวาล, 2551, หน้า 52) ผู้พัฒนาทฤษฎีได้อธิบายหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ไว้ว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ กิจกรรม การกระทำร่วมกัน และความรู้สึก ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามอย่างจะเกี่ยวพันโดยตรงระหว่างกัน กล่าวคือถ้าหากว่าบุคคลยิ่งมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากเท่าใด การกระทำร่วมกันและความรู้สึกของพวกเขาจะมีมากขึ้นด้วย บุคคลต่างๆ ภายในกลุ่มเกี่ยวพันกับบุคคลอื่น ไม่เพียงแต่อยู่ใกล้ชิดกันเท่านั้นแต่พวกเขาจะต้องทำการตัดสินใจ ติดต่อกันสื่อสาร สนับสนุน ประสานงาน และประสบความสำเร็จในเป้าหมายอีกด้วย สมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับลักษณะดังกล่าวนี้มีแนวโน้มจะรวมกันเป็นกลุ่มที่มีพลังสูง

2.2 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่ม (Exchange Theory)

ทิตนา แชมมณี และคนอื่นๆ, 2522, อ้างถึงใน ชัชวาล แสงจักรวาล, 2551, หน้า 52) พัฒนาแนวคิดของทฤษฎีนี้พยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการของกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม แนวคิดจากทฤษฎีนี้จะเป็นพื้นฐานของการทำหน้าที่ในกลุ่มได้อย่างดี แนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ

2.2.1 ในการการร่วมกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเกิดจากการที่สมาชิกที่ปฏิสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบต่างๆ เช่น การสื่อสารหรือการแสดงพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งแสดงต่ออีกบุคคลหนึ่งและจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งการแสดงพฤติกรรมนี้จะเป็นการแสดงออกทางด้านการกระทำหรือคำพูดก็ได้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการพฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่มนี้จะต้องเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะดังนี้

2.2.1.1 สมาชิกมีความสัมพันธ์กัน (Interpersonal Relationship)

2.2.1.2 สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction)

2.2.1.3 การแสดงปฏิสัมพันธ์เป็นการแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ

2.2.1.4 พฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่มจะเป็นพฤติกรรมที่

เลือกสรรแล้ว

2.2.2 การเลือกพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะก่อให้เกิดผลของกลุ่มขึ้นซึ่งอาจประกอบด้วยรางวัลจากการปฏิสัมพันธ์ เช่น ความสบายใจ ความสนุกสนาน ความอึดอึดใจ ความพอใจและการเห็นคุณค่าของการพยายามกระทำพฤติกรรมนั้นให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

2.3 ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Fundamental Interpersonal Relationship Orientation : FIRO)

ชูลทซ์ (Schultz. N.d., อ้างถึงใน ชัชวาล แสงจักรวาล, 2551, หน้า 52) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้ได้พิจารณาถึงพฤติกรรมระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน เชื่อว่าคนทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และกล่าวว่าความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น มี 3 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการเชื่อมโยงกับผู้อื่น (Inclusion) ได้แก่ความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีส่วนเป็นพวกกับผู้อื่น เป็นคนที่อยู่ในพวกนั้นด้วย (Togetherness) ซึ่งบุคคลพยายามจะแสดงออกเพื่อให้เกิดชื่อเสียง (Prominence) การเป็นที่ยอมรับ (Recognition) และความมีเกียรติ (Prestige) เป็นต้น

2. ความต้องการในการควบคุม (Control) หมายถึงกระบวนการที่บุคคลตัดสินใจเพื่อที่จะมีอิทธิพล (Authority) มีอำนาจหรือความต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในสองลักษณะ คือ การควบคุมผู้อื่น หรือการถูกผู้อื่นควบคุม

3. ความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น (Affection) หมายถึง ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคน เช่น ความรัก ความเป็นมิตร การช่วยเหลือ การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกันเมื่อ บุคคลมีความสัมพันธ์กัน แต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะตนซึ่ง พัฒนาขึ้นมาจากการได้รับการตอบสนองของความต้อการในวัยเด็กความสัมพันธ์ของสมาชิก ในกลุ่มอาจเป็นไปในลักษณะที่เข้ากันได้ หรือเข้ากันไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กัน และลักษณะในการแสดงความสัมพันธ์กันเป็นสำคัญ

3. จุดมุ่งหมายตัวบ่งชี้ของการทำงานกลุ่ม

ทิตานา แคมมณี (2552, หน้า 144) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการกลุ่มที่มีตัวบ่งชี้ของการทำงานกลุ่มดังนี้

1. ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน การทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
2. ผู้สอนมีการฝึก การชี้แนะ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับ กระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ เช่นในเรื่องบทบาทผู้นำกลุ่ม บทบาทสมาชิกกลุ่ม กระบวนการทำงานกลุ่ม องค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้เรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองทั้งในด้านเนื้อหา สารที่เรียน และกระบวนการทำงานร่วมกัน
4. ผู้สอนมีการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียนทั้งทางด้านเนื้อหา สาร และกระบวนการกลุ่ม

อัศรยา สังขจันทร์ (2543, หน้า 110-111) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้
2. ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์จริง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถ เข้าไปสัมผัสกับเนื้อหารายละเอียดของประเด็นปัญหา
3. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกนิสัยการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม
4. ผู้เรียนรู้จักช่วยกันระดมสมองคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา แลกเปลี่ยน ประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น เป็นการฝึกการแก้ปัญหาร่วมกัน

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การทำงานกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคล โดยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลง ความคิดเห็น ความรู้สึกพฤติกรรมต่างๆ และสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และผู้อื่นด้วย ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการเรียนการสอนโดยการแบ่งกลุ่ม ซึ่งการทำงานกลุ่มจะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้ ถ้าสมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบค้นคว้าหาคำตอบเพื่อมาอภิปรายในกลุ่มย่อย และสรุปเป็นความรู้ใหม่

4. ความสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม

ทิตนา แคมมณี (2545, หน้า 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มไว้ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดในเรื่องพลัง การทำงานใดๆ แต่เพียงคนเดียวให้สำเร็จนั้นย่อมเป็นการยาก โดยเฉพาะในงานใหญ่แล้วกำลังเพียงคนเดียวนั้นคงทำไม่ได้ จำเป็นต้องพึ่งกำลัง พึ่งแรงผู้อื่น ดังคำสุภาษิตโบราณกล่าวไว้ว่า “งานใดหากเหลือกำลัง ลากให้ออกปากบอกแขกช่วยแบกหาม” ดังนั้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นโดยเฉพาะการทำงานใหญ่ๆ หรือการทำงานที่สลับซับซ้อน

2. มนุษย์ทุกคนมีความจำกัดและความแตกต่างในเรื่องสติปัญญา ความสามารถ การคิดจะทำงานใดๆ หัวเดียวย่อมสู้หลายหัวไม่ได้ เพราะหลายคนสามารถช่วยกันคิด ช่วยกันดูได้กว้างขวางขึ้น รอบคอบขึ้น

3. มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังไม่ได้ จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน การที่มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์สังคมนี้ก็เพราะมนุษย์มีความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น การที่มนุษย์มีโอกาสที่จะอยู่ และทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นการตอบสนองของความต้องการพื้นฐานที่ว่าเป็นของมนุษย์

4. ลักษณะของสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการทำงานร่วมกันในทุกๆ ระดับ และในทุกองค์การหากเราไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มแล้วก็จะเกิดปัญหาในทุกๆ ระดับและทุกองค์การ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอยู่ และความเจริญก้าวหน้าของสถาบันและของประเทศ

5. การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้ผลงานดีกว่าทำงานเดี่ยว เนื่องจากการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมนั้นมีพลังมากกว่าการนำพลังของแต่ละบุคคลมารวมกัน เนื่องจากส่วนรวมไม่ได้หมายถึงผลรวมของส่วนย่อย แต่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อยดังตัวอย่างที่ทดลองในประเทศญี่ปุ่น คนงาน 1 คน ประกอบรองเท้าได้ 3 คู่ต่อวัน แต่หาก

ปรับการทำงานให้มีลักษณะของการทำงานเป็นกลุ่มแล้ว คนงาน 10 คน ทำงานร่วมกัน อาจประกอบรองเท้าได้ถึง 80 คู่ต่อวัน

6. การที่บุคคลมีโอกาสมารวมกลุ่มกันทำงานเป็นทีมนี้ช่วยให้บุคคลนั้นได้เรียนรู้จากผู้อื่นเกิดเป็นความเจริญงอกงามแห่งตนขึ้น ในขณะที่เดียวกันความเจริญส่วนบุคคลก็จะส่งผลให้กลุ่มเจริญงอกงามไปด้วย

5. องค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานเป็นกลุ่ม

การทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะมีประสิทธิภาพน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของปัจจัยต่างๆ เช่น ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการทำงาน บทบาทของของผู้ร่วมกลุ่มในการทำงาน การสื่อความหมาย การประสานงาน และการจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกันเป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบที่สำคัญนี้มีเป็นจำนวนมาก แต่องค์ประกอบที่ถือว่าเป็นหัวใจของการทำงานร่วมกันซึ่งขาดไม่ได้มี 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ (ทิศนา แคมมณี. 2545, หน้า 12 -13)

1. องค์ประกอบด้านผู้นำกลุ่ม ผู้นำนับเป็นบุคคลที่สำคัญมากในการดำเนินงานของกลุ่ม กลุ่มใดขาดผู้นำก็ยากที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จเพราะขาดแกนกลางที่สำคัญที่จะเป็นฟันเฟืองในการช่วยให้กลุ่มดำเนินงาน หากกลุ่มใดมีผู้นำที่มีคุณสมบัติที่ดี รู้ และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและมีทักษะในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่นั้นแล้ว ก็นับได้ว่ากลุ่มนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้นำนั้นมีลักษณะผู้นำที่ดีและสามารถใช้ภาวะผู้นำ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ กลุ่มนั้นก็ย่อมบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น และรวดเร็ว

2. องค์ประกอบด้านบทบาทสมาชิกกลุ่ม ในการทำงานเป็นกลุ่มใดๆ ก็ตาม หากกลุ่มมีผู้นำที่ถึงแม้ว่าจะดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าสมาชิกกลุ่มขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดี กลุ่มนั้นจะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ยาก เพราะการทำงานเป็นกลุ่มต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากผู้ร่วมงานทุกคนเป็นสำคัญ ดังนั้นสมาชิกกลุ่มจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานเป็นกลุ่มบรรลุเป้าหมาย หากสมาชิกกลุ่มทุกคนตระหนักในความสำคัญของตนและพยายามปฏิบัติตามในการทำงาน ในฐานะสมาชิกที่ดีของกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มก็จะสามารถประสบผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

3. องค์ประกอบด้านกระบวนการทำงาน กลุ่มใดก็ตามหากมีผู้นำที่ดีมีสมาชิกกลุ่มที่เข้าใจและช่วยกลุ่มตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มใจแล้ว กลุ่มนั้นก็มีความโน้มที่จะดำเนินไปได้ดี อย่างไรก็ตามถึงแม้คนจะดีสักเพียงใด แต่กระบวนการดำเนินงานไม่เหมาะสม ผลงานของกลุ่มก็อาจไม่ดีเท่าที่ควร ตัวอย่างง่ายๆ เห็นกันทั่วไป เช่น กลุ่มที่ทำงานโดยขาดการวางแผนร่วมกัน ความไม่เข้าใจในแผนงานงาน และขั้นตอนการทำงาน อาจเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานของสมาชิกเป็นไปคนละทิศคนละทาง เป็นปัญหาต่อ การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มอีกประการหนึ่ง กระบวนการทำงานที่ไม่ดีพอ อาจก่อให้เกิดปัญหาระหว่างบุคคลขึ้นมา ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการแตกแยกกันได้ ดังนั้นกระบวนการทำงานจึงนับเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลยิ่งต่อการทำงานร่วมกัน กลุ่มใดมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานที่ดีและสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม กลุ่มนั้นก็มักประสบผลสำเร็จในการทำงาน

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ดังได้กล่าวข้างต้น นับเป็นองค์ประกอบหลักในการทำงานของทุกกลุ่ม กลุ่มที่ทำงานเป็นทีมอาจเป็นกลุ่มที่ใหญ่หรือเล็กก็ได้ไม่จำกัดขนาดหากกลุ่มใดมีผู้นำและสมาชิกที่ดีและกระบวนการทำงานที่ดี กลุ่มนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จสูง

6. วิธีกรวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มนั้น การวัดและการประเมินผลอย่างหนึ่ง คือ การวัดความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน ซึ่งประภาพร โล่ห์ทองคำ. (2522, หน้า 47) ได้เสนอหลักในการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มดังนี้

1. สังเกตการทำงาน กระบวนการทำงาน พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม ผู้นำ ผู้ตาม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ชักถามสมาชิกให้ทั่วถึง ปัญหาที่ถามควรให้เด็กได้มีโอกาสคิดค้นคำตอบ และแก้ปัญหาร่วมกัน ผู้สอนฟังและสังเกตจากคำตอบของผู้เรียน
3. พิจารณาการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
4. ทดสอบข้อเขียน ควรมีบ้างแต่ครูผู้สอนไม่ควรให้ความสำคัญมาก
5. ผลงานของผู้เรียนควรพิจารณาทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล
6. ผู้เรียนมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลด้วย ไม่ได้ประเมินจากผู้สอนฝ่ายเดียว

7. มีการประเมินผลทุกครั้งี่เรียน ซึ่งผู้เรียนไม่จำเป็นต้องรู้ตัว
8. ถ้าเป็นงานกลุ่ม ผลสำเร็จและคะแนนของกลุ่มคือ ผลสำเร็จและคะแนนของทุกคนในกลุ่มเท่ากัน
9. ผู้เรียนต้องรู้ผลการประเมิน และวัดผลของตนเอง
10. ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผู้สอนด้วย

ทิตินา แชมมณี (2545, หน้า 224-234) กล่าวถึงการวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. กำหนดสถานการณ์การทำงานกลุ่ม ให้ผู้เรียนร่วมกันทำงาน สถานการณ์นั้นควรเป็นสถานการณ์ที่เอื้อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการวัด
2. ให้ผู้เรียนดำเนินงานร่วมกันโดยกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนติดหมายเลขประจำตัวไว้เพื่อความสะดวกในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกตามลำดับและตามความเป็นจริง ทั้งนี้ควรมีการอัดเทปการพูดสื่อสารของกลุ่มไว้ เพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูล
3. กำหนดหรือระบุรายการพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ต้องการวัด พร้อมทั้งกำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละพฤติกรรม
4. นำบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ว่า พฤติกรรมนั้นๆ ตรงกับรายการพฤติกรรมที่ต้องการวัดอะไรบ้างและได้น้ำหนักคะแนนเท่าไร ต่อไปจึงประเมินคุณภาพของพฤติกรรมหรือทักษะนั้นๆ แล้วนำน้ำหนักคะแนนคุณภาพได้เป็นคะแนนรวมของแต่ละพฤติกรรม เมื่อนำคะแนนทั้งหมดมารวมกันก็จะได้เป็นคะแนนรวมของกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 135) กล่าวว่า การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Independence and small group skill) ในการเรียนแบบร่วมมือจะประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการกลุ่ม

7. ข้อควรคำนึงในการวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ประนอม เดชชัย (2536, อ้างถึงใน สุขสันต์ ทัศนสาร, 2550, หน้า 48) ได้กล่าวว่า เกี่ยวกับข้อควรคำนึงในการวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มไว้ ดังนี้

1. การให้คะแนน เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะ เช่น การวัดผลความสามารถในการเขียน จะต้องพิจารณาว่าจะต้องใช้ผลงานจากงานกี่ครั้งเป็นเครื่องตัดสินเพราะคะแนนที่ให้กับนักเรียนคนหนึ่งแต่ละครั้งไม่เท่ากัน

2. ความยากง่ายของงานที่มองให้ทำ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยทำให้การวัดและประเมินผลขาดความเชื่อมั่นได้

3. แบบทดสอบเป็นวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันมาก แต่มีข้อจำกัดว่า คำถามในข้อทดสอบอาจจะง่ายสำหรับนักเรียนบางคน และยากสำหรับบางคน ดังนั้นการใช้แบบทดสอบจึงมีประโยชน์ในแง่การวิเคราะห์ระดับความสามารถของนักเรียนเท่านั้น

4. การวัดและประเมินผลทักษะควรมีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นกระบวนการพิจารณาทบทวนจุดประสงค์ของการเรียนการสอน และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

นอกจากนั้น การวัดความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนสามารถตรวจวัดได้โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ได้หลายชนิด เช่น วัดโดยการสัมภาษณ์ แบบสอบถามหรือแบบสังเกต เป็นต้น แต่เครื่องมือที่สามารถวัดได้ดีที่สุดที่นิยมคือ แบบสังเกต ทั้งนี้ เพราะเป็นการวัดที่ผู้วัดได้ใช้ประสาทสัมผัสเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายด้วยตนเอง จึงทำให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือมากกว่าวิธีอื่น เพราะการสังเกตเป็นการติดตามเฝ้าดูที่มีความมุ่งหมาย นอกจากนี้ยังใช้การฟังในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย เป็นการเฝ้าดูที่มีความหมายจำเพาะเจาะจงและดูอย่างละเอียดมากกว่าดูธรรมดา ในการสังเกตต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และทักษะมาก และการสังเกตจะต้องมีเครื่องมือชนิดอื่นๆ ประกอบ เช่น การสำรวจรายการ มาตรการจัดอันดับคุณภาพ การจดบันทึกและการรายงาน เป็นต้น

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยนำวงจร PDCA ซึ่งเป็นแนวคิดของเอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (W.Edwards Deming) วงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรเดมมิ่ง” แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก โดยแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มกำหนดรายการพฤติกรรมที่ต้องการวัด 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (P) การปฏิบัติงาน (D) การประเมินตนเอง (C) และการปรับปรุงงาน (A) แต่ละด้านจะมีพฤติกรรมที่ต้องการวัดด้านละ 5 ข้อ รวมพฤติกรรมที่ต้องการวัดทั้งหมด 20 ข้อ ใช้การสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ส่วนการตรวจให้

คะแนนใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่าของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103) เพราะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้รับการยอมรับจากนักการศึกษาทั่วไป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

อีเซนซัค, อาร์โนลและเนลลี่ (Eysenck, Arnol and Neily, 1972, p. 28) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่งซึ่งอาจมาจากการทำงานที่ต้องอาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง

กู๊ด (Good, 1973, p. 7) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้ และทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว

สมสุข ศรีสุก (2544, หน้า 21) ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใดๆ ที่จะต้องอาศัยทักษะ หรือ มิฉะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ ในส่วนพฤติกรรมความรู้ที่ต้องการวัดนั้น ต้องจำแนกแยกย่อยตามทฤษฎีใด ทฤษฎีหนึ่ง ถ้าเป็นการวัดความรู้พุทธิพิสัย ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom, 1976, p. 21) ก็จำแนกพฤติกรรมออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ความรู้ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงการจำได้หรือระลึกได้
2. ความเข้าใจ ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่า สามารถอธิบายได้
ขยายความด้วยคำพูดของตนเอง
3. การนำไปใช้ ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่า สามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ และแตกต่างจากสถานการณ์เดิมได้
4. การวิเคราะห์ ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่สามารถแยกสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ได้อย่างมีความหมาย และเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อยๆ เหล่านั้น
5. การสังเคราะห์ ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงความสามารถในการรวบรวมความรู้และข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้แนวทางใหม่ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้

6. การประเมินค่า ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงความ สามารถในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งของหรือทางเลือกได้อย่างถูกต้องสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย วัดได้จากคะแนน การทำแบบทดสอบของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนในการเรียน ภาษาอังกฤษซึ่งวัดได้จากความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนโดย จะทำการวัดหลังจากการเรียนการสอนสิ้นสุดลง จำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการวัดนั้นคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งได้มีผู้ความหมายของแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 15-20) ได้กล่าวถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่าน มาแล้วว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด โดยมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนเขียน ตอบกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งมี 2 แบบ คือ

1. แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบที่ดำเนินการสอบแบบ มาตรฐานการแปลคะแนนก็เป็นมาตรฐาน สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา และ ยอมรับในคุณภาพที่สามารถขยายอิงสู่ประชากรได้ การดำเนินการในการใช้แบบทดสอบ มาตรฐานนี้ต้องทำตามคู่มือทุกอย่างไม่ว่าการแจก การอธิบาย การใช้เวลา การตรวจ และ การแปลคะแนนของข้อสอบ

2. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบจำลองสร้างตาม จุดประสงค์ของครูที่สอนเป็นคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน ซึ่ง เป็น การทดสอบว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บทพร่องในส่วนใดจะได้สอนซ่อมเสริมหรือเป็น การวัดเพื่อดูความพร้อมที่จะเรียนในเนื้อหาใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู บาง ฉบับอาจจะไม่ได้ทดลองสอบมาก่อนกลุ่มตัวอย่าง ไม่คลุมประชากร การดำเนินการสอบจึง ยังไม่มีมาตรฐานแก้ไขได้ทุกระยะ ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสร้าง ข้อสอบ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นจึงเชื่อถือได้น้อยกว่าแบบทดสอบมาตรฐานแบบทดสอบ

มาตรฐาน และแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นนี้ จะมีวิธีการในการสร้างข้อคำถามที่เหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน เหมือนกัน ดังนี้

- 2.1 วัดด้านการนำไปใช้
- 2.2 วัดด้านการวิเคราะห์
- 2.3 วัดด้านการสังเคราะห์
- 2.4 วัดด้านการประเมินค่า

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 73-79) ได้เสนอว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทที่ครูสร้างมีหลายแบบ แต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบ ดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or essay test) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกา ถูก - ผิด (True - False test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือกแต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่ และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก - ผิด ใช่ - ไม่ใช่ จริง - หรือไม่จริง เหมือนกัน - ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำ หรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้เพื่อให้ได้ใจความและถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (Short answer test) เป็นข้อสอบคล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำแต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบคำถามที่ต้องการ สั้นๆ และกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ โดยมีคำถามหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืม) จะจับคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice) จะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวงและคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้

ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผินๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 67 – 71) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือวัดในสิ่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ความเที่ยงตรงจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการทดสอบ
2. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้คงที่คงวาไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะทำการทดสอบใหม่กี่ครั้งก็ตาม
3. ความยุติธรรม (Fair) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบที่ไม่เปิดโอกาสให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบในกลุ่มผู้เข้าสอบด้วยกันและไม่เปิดโอกาสให้ทำข้อสอบได้โดยการเดา
4. ความลึกของคำถาม (Searching) หมายถึง ข้อสอบแต่ละข้อนั้นจะต้องไม่ถามผิวเผินหรือถามประเภทความรู้ความจำ แต่ต้องให้นักเรียนนำความรู้ความเข้าใจไปคิดดัดแปลงแก้ปัญหาแล้วจึงตอบได้
5. ความยั่วยุ (Exemplary) หมายถึง แบบทดสอบที่นักเรียนทำด้วยความสนุกเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย
6. ความจำเพาะเจาะจง (Definition) หมายถึง ข้อสอบที่มีแนวทางหรือทิศทางคำถามตอบชัดเจนไม่คลุมเครือ ไม่แฝงกลเม็ดให้นักเรียนงง
7. ความเป็นปรนัย (Objective) โดยมีคุณสมบัติ 3 ประการ
 - 7.1 ตั้งคำถามให้ชัดเจน ทำให้ผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจความหมายตรงกัน
 - 7.2 ตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน แม้ว่าจะตรวจหลายครั้งหรือตรวจหลายคน
 - 7.3 เป็นความหมายของคะแนนให้เหมือนกัน
8. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อสอบมากพอประมาณ ใช้เวลาสอบพอเหมาะ ประหยัดค่าใช้จ่าย จัดทำแบบทดสอบด้วยความประณีต ตรวจให้คะแนนได้รวดเร็ว รวมถึงสิ่งแวดล้อมในการสอบที่ดี

9. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกผู้เข้าสอบแบบทดสอบที่ดีจะต้องมีอำนาจจำแนกสูง

10. ความยาก (Difficulty) ขึ้นอยู่กับทฤษฎีที่เป็นหลักยึด เช่น ตามทฤษฎีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ข้อสอบที่ดีคือ ข้อสอบที่ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป หรือมีความยากพอเหมาะ ส่วนทฤษฎีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์นั้นความยากง่ายไม่ใช่สิ่งสำคัญ สิ่งสำคัญอยู่ที่ข้อสอบนั้นได้วัดในจุดประสงค์ที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ ถ้าวัดได้จริงก็นับว่าเป็นข้อสอบที่ดีได้แม้ว่าจะจะเป็นข้อสอบที่ง่ายก็ตาม

สรุปได้ว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทางการเรียน ให้ครอบคลุมพฤติกรรมในการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อหาค่าความยากง่ายค่าอำนาจจำแนกเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามผลการวิเคราะห์แล้วจึงจัดทำแบบทดสอบเพื่อนำไปใช้จริง

3. ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2554, หน้า 99 –101) และพร้อมพรรณ อุดมลิน (2545, หน้า 29 – 33) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งมีความสอดคล้องกันพอสรุปได้ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร

การสร้างแบบทดสอบ ควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หลักสูตร และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ซึ่งเป็นการระบุจำนวนข้อสอบ และพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดไว้

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่ครูมุ่งหวังให้เกิดกับนักเรียนซึ่งครูจะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง

โดยการศึกษาตารางวิเคราะห์หลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือก ใช้ชนิดของข้อสอบที่จะใช้วัดว่าจะใช้แบบใด โดยต้องเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และเหมาะสมกับวัยของนักเรียนแล้วศึกษาวิธีเขียนข้อสอบชนิดนั้นให้มีความรู้ความเข้าใจในหลัก และวิธีการเขียนข้อสอบ

4. เขียนข้อสอบ

ผู้ออกข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตรและให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอาศัยหลัก และวิธีการเขียนข้อสอบที่ได้ศึกษามาแล้ว ในขั้นที่ 3

5. ตรวจสอบข้อสอบ

เพื่อให้ข้อสอบที่เขียนไว้แล้วในขั้นที่ 4 มีความถูกต้องตามหลักวิชา มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตรผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาทบทวนตรวจสอบอีกครั้งก่อนที่จะจัดพิมพ์ และนำไปใช้ต่อไป

6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง

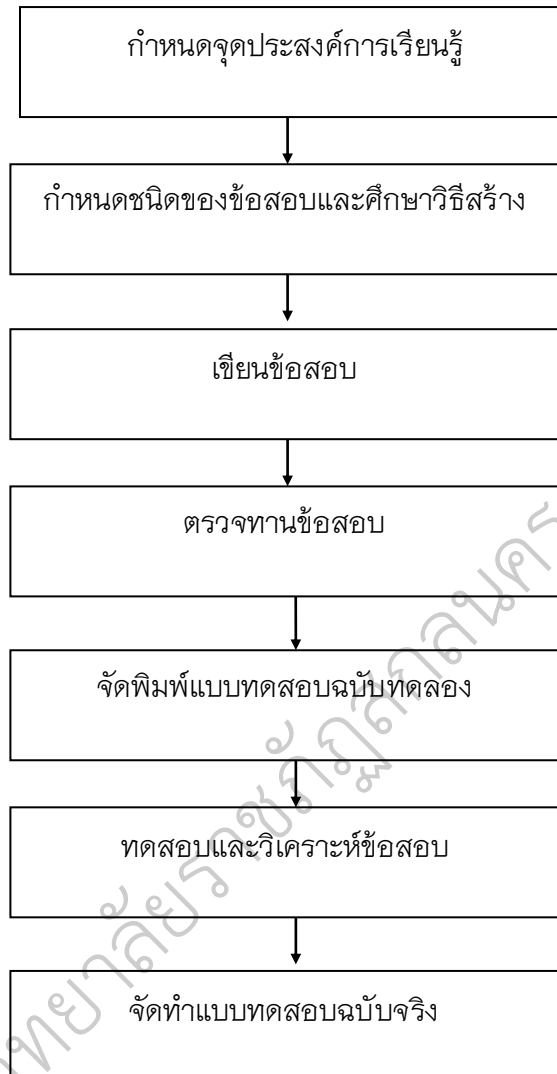
เมื่อตรวจสอบข้อสอบเสร็จแล้วให้พิมพ์ข้อสอบทั้งหมด จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับทดลองโยมิตำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีตอบแบบทดสอบ และจัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม

7. ทดสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ

การทดลองสอบ และวิเคราะห์ข้อสอบเป็นวิธีการตรวจคุณภาพของแบบทดสอบก่อนนำไปใช้จริง โดยนำแบบทดสอบไปทดลองสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่ต้องการสอนจริง แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์แล้วปรับปรุงข้อสอบให้มีคุณภาพ โดยสภาพการปฏิบัติจริงของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในโรงเรียนมักไม่ค่อยมีการทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบส่วนใหญ่นำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบแล้วจึงวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อปรับปรุงข้อสอบ และนำไปใช้ในครั้งต่อไป

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบ หากพบว่าข้อสอบข้อใดไม่มีคุณภาพหรือมีคุณภาพไม่ดีอาจจะต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงแก้ไขข้อสอบให้มีคุณภาพดีขึ้น แล้วจึงจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริงที่จะนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

ที่มา : พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544 หน้า 101

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นต้อง
ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานตัวชี้วัด กำหนดชนิดของข้อสอบ
และศึกษาวิธีสร้าง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เขียนข้อสอบ ตรวจทานข้อสอบ จัดพิมพ์
แบบทดสอบฉบับทดลอง ทดลองสอนและวิเคราะห์ข้อสอบ และจัดทำแบบทดสอบฉบับ
จริง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดการสร้างแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา
ตามขั้นตอนดังกล่าวจากที่นักวิชาการได้กล่าวถึงแบบ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
พอสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบเพื่อ

ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้แล้ว ซึ่งมีทั้งแบบทดสอบมาตรฐาน และแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดชนิดของข้อสอบ และ ศึกษาวิธีสร้าง เขียนข้อสอบ ตรวจทานข้อสอบ จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง ทดสอบ และวิเคราะห์ข้อสอบ จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง โดยแบบทดสอบมาตรฐานจะสร้างขึ้นโดย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา ส่วนแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นนั้น ก็มีหลายแบบโดยครูจะสร้าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชานั้นๆ และเป็นคำถามที่วัด เนื้อหาและพฤติกรรมในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้านคือ วัดด้านการนำไปใช้ วัดด้านการวิเคราะห์ วัดด้านการสังเคราะห์ วัดด้านการประเมินค่า และต้องเป็นแบบทดสอบที่ดีตามหลักการที่ นักวิชาการกล่าวไว้เพื่อใช้เป็นแนวการประเมิน และสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน

ระดับความสามารถทางการเรียน

1. หลักเกณฑ์ในการแยกกลุ่มนักเรียนตามความสามารถทางการเรียน

อีเบล (Ebel, 1972, p. 294 อ้างถึงใน วนิดา พรชัย, 2548, หน้า 30-31)

ได้ใช้หลักการแบ่งกลุ่มนักเรียน ตามระดับความสามารถทางการเรียนโดยวิธีการทางสถิติ แบบการแจกแจงปกติคือใช้ Stanine Score แบ่งนักเรียนออกเป็น 9 กลุ่ม

Stanine	ระดับความสามารถ		พิสัยของคะแนนที่
9	สูงที่สุด	} สูง	คะแนนที่ 57 ขึ้นไป
8	สูงกว่า		
7	สูง		
6	ปานกลางค่อนข้างสูง	} ปานกลาง	คะแนนที่ 56-47
5	ปานกลาง		
4	ปานกลางค่อนข้างต่ำ		
3	ต่ำ	} ต่ำ	คะแนนที่ 46 ลงมา
2	ต่ำกว่า		
1	ต่ำที่สุด		

อุทัย เพชรช่วย (2527, หน้า 10 อ้างถึงใน วนิตา พรชัย, 2548, หน้า 31) ได้จำแนกนักเรียนตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ นักเรียนที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 49 ลงมา เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนที่ได้คะแนนที่ระหว่าง 50-60 เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียนที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 60 ขึ้นไป เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ดุขฎิ ทหารวานิช (2528, หน้า 10-11 อ้างถึงใน วนิตา พรชัย, 2548, หน้า 31) ได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 ระดับความสามารถ คือ ระดับอ่อน ระดับปานกลาง และระดับเก่ง โดยการแบ่งจากผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ดังนี้ กลุ่มอ่อนได้ระดับผลการเรียนระหว่าง 0.00-1.99 กลุ่มปานกลางได้ระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99 และกลุ่มเก่งได้ระดับผลการเรียนระหว่าง 3.00-4.00

วรรณภา ไชยฮ้อย (2529, หน้า 60 อ้างถึงใน วนิตา พรชัย, 2548, หน้า 31) ได้แบ่งระดับความสามารถทางการเรียนออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำ ปานกลาง และสูง โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ กลุ่มต่ำได้คะแนนอยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 29 ลงมา กลุ่มกลางได้คะแนนอยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30-69 ลงมา กลุ่มสูงได้คะแนนอยู่ในเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 70 ขึ้นไป

วณิตา พรชัย (2548, หน้า 32) ได้แบ่งระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ยทุกรายวิชาในการแบ่งระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ โดยกลุ่มสูงจะมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาอยู่ระหว่าง 3.00-4.00 กลุ่มปานกลางมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาอยู่ระหว่าง 2.00-2.99 กลุ่มต่ำ มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาอยู่ระหว่าง 0.00-1.99

ปัทนรัตน์ นิยมสิน (2554, หน้า 69) ได้แบ่งระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาของนักเรียนในการแบ่งระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ โดยกลุ่มสูงจะมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาอยู่ระหว่าง 3.00-4.00 กลุ่มปานกลางมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาอยู่ระหว่าง 2.00-2.99 กลุ่มต่ำ มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาอยู่ระหว่าง 0.00-1.99

สรุปได้ว่า การแบ่งระดับความสามารถของนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้ระดับผลการเรียนเป็นเกณฑ์

การใช้ระดับผลการเรียนสามารถแบ่งเด็กนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยกลุ่มเก่งจะมีระดับผลการเรียนอยู่ระหว่าง 3.00-4.00 กลุ่มปานกลาง มีระดับผลการเรียนอยู่ระหว่าง 2.00-2.99 และกลุ่มอ่อนจะมีระดับผลการเรียนระหว่าง 0.00-1.99

2. การใช้คะแนนที (T-Score) เป็นเกณฑ์

การใช้คะแนนที (T-Score) สามารถแบ่งเด็กนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยกลุ่มอ่อนได้คะแนนที่ ตั้งแต่ 45 ลงมา กลุ่มปานกลางได้คะแนนระหว่าง 46-60 และกลุ่มเก่งได้คะแนนตั้งแต่ 61 ขึ้นไป

3. การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) เป็นเกณฑ์

การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) สามารถแบ่งเด็กนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน โดยกลุ่มอ่อนจะมีคะแนนอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 29 ลงมา กลุ่มปานกลางจะมีคะแนนอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 - 69 และกลุ่มเก่งจะมีคะแนนอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 70 ขึ้นไป

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกรายวิชาของนักเรียนในปีการศึกษา 2555 ในการแบ่งระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ โดยกลุ่มสูงจะมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกวิชาอยู่ระหว่าง 3.00-4.00 กลุ่มปานกลางมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกวิชาอยู่ระหว่าง 2.00-2.99 กลุ่มต่ำมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกวิชาอยู่ต่ำกว่า 2.00

ดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ค่าความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด (เผชิญ กิจระการ, 2545, หน้า 1-6) ซึ่งรูปแบบการหาดัชนีประสิทธิผลมีลักษณะดังนี้

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{1 - P_1}$$

เมื่อ $P_1 =$ อัตราส่วนผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียนต่อผลคูณ
ของคะแนนเต็มกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด

$P_2 =$ อัตราส่วนผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียนต่อผลคูณ
ของคะแนนเต็มกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด

หมายถึง จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างการทดสอบ
ก่อนเรียน (P_1) และการทดสอบหลังเรียน (P_2) ซึ่งคะแนนทั้งสองชนิดนี้ จะแสดงถึงค่า
ร้อยละของคะแนนรวมสูงสุดที่ได้ร้อยละ 100 ตัวหารของดัชนี คือ ความแตกต่าง
ระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P_1) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้

ฮอฟแลนด์ (เฟซิญ กิจระการ, 2545, หน้า 1) ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล
(Effectiveness Index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการ
ทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถเพิ่มขึ้นได้ และเสนอ
ว่า ความสัมพันธ์ของการทดลอง จะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องแน่นอนจะต้องคำนึงถึง
ความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้
สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อ

เวบบ์ (เฟซิญ กิจระการ, 2545, หน้า 2) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของ
คะแนนโดยวิธี 3 แบบ ซึ่งเพิ่มเติมจากดัชนีประสิทธิผลของฮอฟแลนด์ โดยเวบบ์ให้ความ
สนใจค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน ซึ่งเรียกว่าวิธีการ Conventional โดยจะคำนวณจากการนำ
ค่าคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุม ลบออกจากคะแนนร้อยละของกลุ่มทดลอง แล้วจึงหาร
ด้วยคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุม ผลที่ได้จะแสดงเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง
เปรียบเทียบกับคะแนนของกลุ่มควบคุม

เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมาเรามักจะดูถึงประสิทธิผลทางด้าน
การสอนและการวัดประเมินผลทางสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่าง
ของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนน
การทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่ม
ทดลองกับกลุ่มควบคุม ในการปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่า
ผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะก็อาจจะยัง
ไม่เป็นการเพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า
กลุ่ม 1 การทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนน 18% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67%
และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนน 27% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74%

ซึ่งเมื่อผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสองปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดเพราะสิ่งทดสอบ (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้งสองกรณีมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี (เฟซิญ กิจระการ, 2545, หน้า 303-304 อ้างอิงมาจาก Goodman, Fletcher and Schneider, 1980, unpagged)

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินผลสื่อโดยมาจากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดความเชื่อใจตัดสินใจของผู้เรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละ หากคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ จากนั้น นำนักเรียนเข้ารับการทดลอง เสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำไปหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถทำได้ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียน ปรากฏว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ได้ 0 เท่าเดิม แต่ถ้าคะแนนทดสอบก่อนเรียน $= 0$ และทดสอบหลังเรียนนักเรียนทำได้สูงสุด คือเต็ม 100 คะแนน ค่าดัชนีประสิทธิผล จะมีค่า $= 1.00$ และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ เช่น $P_1 = 73\%$ $P_2 = 45\%$ ค่า $E.I = -0.38$

สภาพของการเรียนเพื่อรอบรู้ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาดัดแปลงเพื่ออ้างอิงค่าของเกณฑ์สูงสุดที่สามารถเป็นได้ซึ่งในกรณีนี้ค่าดัชนีประสิทธิผล อาจมีค่าถึง 1.00

ค่าดัชนีประสิทธิผล สามารถใช้ได้กับข้อมูลมาตราส่วนด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การประเมินการทดลองการใช้สื่อ 2 ชนิด ผลการประเมินก่อนใช้คือ 2.99 และผลการประเมินหลังใช้ คือ 3.51 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน ในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 การประเมินก่อนการใช้สื่อ คือ 1.64 การประเมินหลังการใช้สื่อ คือ 2.21 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ ขึ้นไป ความแตกต่างของค่าคะแนนระหว่างการประเมินก่อนการใช้สื่อ (การทดสอบก่อนเรียน) และการประเมินหลังการใช้สื่อ

(คะแนนทดสอบหลังเรียน) คือ 0.52 สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 และ 0.57 สำหรับกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งจะเห็นความแตกต่างของคะแนนระหว่าง 2 กลุ่ม มีเพียงเล็กน้อย การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนสามารถใช้ E.I ในการคำนวณได้ โดยในตอนแรกจะเปลี่ยนแปลงเป็นค่าร้อยละและค่าของคะแนนที่เป็นไปได้ทั้งหมด

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 157-159) ได้กล่าวว่า เพื่อให้ทราบว่ามีสื่อการเรียน การสอนหรือวิธีสอน ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) เพียงใด ก็นำสื่อที่พัฒนาขึ้นนั้นไปทดลองใช้กับนักเรียนที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับที่ได้ออกแบบมา แล้วนำผลการทดลอง มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการให้ผลอย่างชัดเจน แน่นนอน ซึ่งนิยมวิเคราะห์และแปลผล 2 วิธี

วิธีที่ 1 จากการพิจารณาผลของการพัฒนา

วิธีนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างจุดเริ่มต้นกับจุดสุดท้าย เช่น ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน เพื่อเห็นการพัฒนาหรือความงอกงาม ครูผู้วิจัยจะต้องสร้างเครื่องมือวัดในตัวแปรที่สนใจศึกษา เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเครื่องมือเพื่อวัดผลการเรียนรู้หลังจากเรียนเรื่องนั้น หรือหลังการทดลองเรื่องนั้น ซึ่งจะต้องสร้างให้ครอบคลุมจุดประสงค์ เนื้อหา สาระที่เรียน หรือคุณลักษณะที่มุ่งวัด สร้างไว้ล่วงหน้าเมื่อก่อนเริ่มทดลอง (Pre-test) และหลังจากเรียนเรื่องนั้นจบแล้ว ก็นำแบบทดสอบชุดเดิมมาทดลองกับผู้เรียนกลุ่มเดิม (Post-test) นำผลทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบกัน โดยเขียนคะแนนหลังเรียนไว้ก่อนคะแนนก่อนเรียนจำแนกเป็น 2 กลุ่ม 1) พิจารณารายบุคคล 2) การพิจารณารายกลุ่ม

วิธีที่ 2 การหาค่าดัชนีประสิทธิผล

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) กรณีรายบุคคล ตามแนวคิดของ Hofland จะให้สารสนเทศที่ชัดเจน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{คะแนนก่อนเรียน}}$$

การหาค่าดัชนีประสิทธิผลหาโดยใช้คะแนนของกลุ่ม ซึ่งทำให้มีสูตรเปลี่ยนไปดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}$$

สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สามารถหาได้จากการหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การหาดัชนีประสิทธิผลหาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงการภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะทราบว่าคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่สร้าง หรือพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพหรือไม่

บริบทกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสามผงบ้านท่าบ่อ

ในปีพุทธศักราช 2554 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ได้มีนโยบายบริหารงานโดยกระจายอำนาจเพื่อให้มีการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยแบ่งเป็นกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสามผงบ้านท่าบ่อ ประกอบด้วย 14 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านนาหนองหวาย โรงเรียนชุมชนบ้านสามผง โรงเรียนบ้านศรีเวินชัย โรงเรียนบ้านดงน้อย โรงเรียนบ้านแค โรงเรียนบ้านดงหนองบัว โรงเรียนบ้านปากกยาม(สุนทรภัสยาคาร) โรงเรียนบ้านท่า โรงเรียนบ้านขามเปี้ย โรงเรียนบ้านดอนแดง โรงเรียนบ้านดอนมะจ่าง โรงเรียนบ้านดอนสมอ โรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนะ) และโรงเรียนบ้านนาเพียง ซึ่งมีความเป็นเอกพันธ์คล้ายคลึง และเหมือนกันคือ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้หลักสูตรเดียวกันคือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ
 2. การดำเนินการจัดการเรียนการสอน ภายใต้นโยบายเดียวกัน ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสามผงบ้านท่าบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
 3. ครูสอนสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสามผงบ้านท่าบ่อ ผ่านการอบรมหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรเดียวกัน
 4. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (คะแนน O – NET) สาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนใกล้เคียงกัน
- ดังนั้น จึงนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสามผงบ้านท่าบ่อ ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2556 (สามผงบ้านท่าบ่อ, 2556, ไม่ปรากฏหน้า) ดังปรากฏในตาราง 2 – 3

ตาราง 2 ข้อมูลบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสามผงบ้านข่าท่าบ่อ

ที่	ตำแหน่งบุคลากร	จำนวน		รวม
		ชาย	หญิง	
1	ครูผู้สอน	74	94	168
2	พนักงานราชการ	1	1	2
3	อัตราจ้าง	2	8	10
รวม		77	103	180

ตาราง 3 ข้อมูลจำนวนนักเรียนแยกตามรายชั้น ปีการศึกษา 2556

โรงเรียน	จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษา						
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	รวม
บ้านนาหนองหวาย	10	16	9	16	22	13	86
ชุมชนบ้านสามผง	41	29	31	22	32	28	183
บ้านศรีเวินชัย	16	9	15	12	7	14	73
บ้านดงน้อย	15	17	19	24	23	25	123
บ้านแค	10	10	7	9	4	8	48
บ้านดงหนองบัว	3	10	6	8	4	16	47
บ้านปากยาม	8	12	23	5	5	9	62
บ้านข่า	41	41	42	46	40	41	251
บ้านขามเปี้ย	20	26	25	25	22	27	145
บ้านดอนแดง	18	23	19	8	26	11	105
บ้านดอนสมอ	22	19	17	18	12	8	96
บ้านดอนมะจ่าง	4	5	4	2	4	3	22
บ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนะ)	18	23	19	8	26	11	105
บ้านนาเพียง	15	17	16	16	20	18	102
รวม					247		1,448

ผู้วิจัยได้ค้นพบปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของกลุ่มโรงเรียน
เครือข่ายสามผงบ้านข้าทำป้อ มีปัญหา 3 ประการ คือ

1. นักเรียนขาดพื้นฐานการเรียนภาษาอังกฤษที่ดีและทักษะในการใช้
ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อความหมาย
2. ขาดความกระตือรือร้น และขาดแรงจูงใจในการเรียน
3. ครูผู้สอนขาดความรู้ ความชำนาญ และการนำเอาวิธีการสอนและ
เทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนา
ผู้เรียนให้รู้จักคิดค้นหาความรู้และรู้จักแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถทำงานและ
แก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่นได้ ตลอดจนปลูกฝัง และปรับเปลี่ยนความรู้สึกของผู้เรียนต่อ
ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียน
เกิดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปรียาภรณ์ ปัญญาอมรวัฒน์ (2543, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโจทย์ปัญหา
คณิตศาสตร์ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย
พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังได้รับการสอน โดย
การจัดกิจกรรมแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนได้รับการสอนและมีคะแนน นอกจากนี้ยังทำให้
พฤติกรรมการทำงานกลุ่มผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

สุดศิริ ศิริคุณ (2543, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กลวิธีการ
เรียนแบบร่วมมือด้วยโปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี (CIRC) เพื่อพัฒนาความสามารถทางการเขียน
ภาษาอังกฤษของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วย
โปรแกรม ซี ไอ อาร์ ซี (CIRC) ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาความสามารถทางการเขียน

ภาษาอังกฤษดีขึ้น โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษด้านเนื้อหา ด้านการเรียบเรียงและด้านคำศัพท์สูงขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้พฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมาก

วงเดือน ปอศิริ (2546, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในทักษะการฟัง การอ่าน การเขียนและการพูด สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม นอกจากนี้ยัง พบว่า นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มดีขึ้นอีกด้วย

ธนชพร บุญปัน (2549, หน้า 113) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แข่งขันกันเป็นทีม (TGT) กลุ่มเป้าหมายการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 40 คน ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในด้านทักษะการฟังและการพูดสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 50 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 77.48 ของคะแนนเต็มและมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 87.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแยกเป็นทักษะการฟังและการพูด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 30.99 คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม 77.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

เพ็ญศรี เคนไชยวงศ์ (2553, หน้า 110-111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รายวิชาสังคมศึกษา สาระหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มนักเรียนตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนธาดุนารายณ์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1 จำนวน 48 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 คิดเป็นร้อยละ 83.28 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก และนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 78.48 เมื่อเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับมาก

อ่อนศรี ไชยพันธ์ (2549, หน้า 127) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการของการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มนักเรียนตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบัวขาว จำนวน 41 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ สูงกว่าร้อยละ 70 นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดีและนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จีรวรรณ ทอนฮามแก้ว (2551, หน้า 89) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม มีประสิทธิภาพ 80.02/84.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติต่อการเรียนเท่ากับ 4.19 ซึ่งสูงกว่าคะแนนที่เป็นเกณฑ์กลาง คือ 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชัชวาล แสงจักรวาล (2551, หน้า 82-83) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบผสมผสานการอ่านและการเขียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบผสมผสานการอ่านและการเขียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสอนโดยใช้รูปแบบร่วมมือ นักเรียนเกิดความพยายามที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันและตระหนักว่าตนสามารถช่วยกลุ่มได้ โดยการพัฒนารายงานของตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้กลุ่มได้คะแนนสูงขึ้นและได้รับรางวัล และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

อนิษฐา อุ่นชัย (2551, หน้า 99) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ เจตคติและพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโสกแมว อำเภอธาตุพนม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 จำนวน 25 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและมีพฤติกรรมความรับผิดชอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 75

ดวงสมร เหลลราช (2555, หน้า 219-220) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษา ตำบลหนองสนม จำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ร่วมกับการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนที่ผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 20 ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.68 หรือคิดเป็นร้อยละ 68 มีความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

โคเฮิน อลิซาเบท (COHEN, ELIZABETH G, 1994, pp. 378-A) ได้ศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดชั้นเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกันว่า การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน เพราะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยลดการขัดแย้งและการแข่งขันของสมาชิกในห้องเรียน รวมทั้งก่อให้เกิดแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการร่วมมือกันเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนจะช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน นักเรียนเก่งในกลุ่มที่ช่วยเพื่อนได้ ก็จะพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดความรู้ของตนเองให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น นักเรียนอ่อนสามารถเรียนรู้ได้จากเพื่อนเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก

พุทซ์ (PUTZ, 1987, p. A) ได้ทำการศึกษาเพื่อตอบคำถามที่ว่าอะไร
 เอื้ออำนวยและขัดขวางการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในชั้นเรียนวิชาการสื่อสารในวิทยาลัยและ
 ได้หาทางเพื่อวิจัยในเรื่องดังกล่าวในระดับวิทยาลัยตามการศึกษาครั้งนี้มีแนวคิด 5 แนวคิด
 ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือและมีแนวคิด 3 แนวคิด ที่ขัดขวางการเรียนรู้แบบ
 ร่วมมือกันในชั้นเรียนวิชาการสื่อสารในวิทยาลัย วิธีการศึกษาใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการ
 แนะนำเชิงตีความ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าความรู้เป็นตัวแทนคำอธิบายสถานการณ์เฉพาะที่ดี
 ที่สุดในปัจจุบัน แต่ความรู้ก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเมื่อค้นพบสารสนเทศมากขึ้นและได้
 พัฒนาข้อมูลเพิ่มเติมขึ้น การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่
 คำบอกเล่าเหตุการณ์เชิงวิจารณ์ กลุ่มเป้าหมายและบันทึกการสังเกต กลุ่มตัวอย่าง กลุ่ม
 ตัวอย่างได้แก่อาจารย์ผู้สอน ผู้ช่วยอาจารย์และนักศึกษาในชั้นเรียนวิชาการสื่อสาร
 ผลการศึกษาชี้แนะว่าเพื่อให้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันในชั้นเรียนวิชาการสื่อสารในวิทยาลัย
 อาจารย์และนักศึกษาต้องเรียนรู้เทคนิคต่างๆ พัฒนาทักษะทางสังคมเข้มแข็ง และเอาชนะ
 ความเฉชาและความเห็นแก่ตัวของนักศึกษาก็ยังขอพบสถานการณ์การเรียนรู้ที่ทุกคนลงมือ
 ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยสรุปการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสามารถใช้เป็นเครื่องมือการเรียนการ
 สอนที่มีประโยชน์สำหรับชั้นเรียนในวิทยาลัยได้

ทัก (TUCK, 1997, pp. 378-A) ได้ศึกษาเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่าง
 ในบทเรียนของกลุ่มเล็กๆ จากมุมมองของกลุ่มตัวอย่างและเพื่อให้เข้าใจว่าความแตกต่าง
 อะไรบ้างที่มีความหมายสำหรับพวกเขาในการดำเนินการแลกเปลี่ยนและการสร้างความรู้
 ในการศึกษาใช้เวลา 1 ภาคเรียน ในฐานะผู้สังเกตแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนต้นจำนวน 4 ห้อง เพื่อจะได้เข้าใจ ความซับซ้อนของบทเรียนอันเป็นโครงสร้าง
 ทางสังคม วัฒนธรรม ในช่วงสังเกตได้บันทึกที่วิดิทัศน์การสอนบทเรียนกลุ่มเล็กๆ วิชา
 คณิตศาสตร์และในชั้นเรียนรวมวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษาไว้ด้วย เนื่องจากคาดว่า
 บทเรียนกลุ่มเล็กๆจะแตกต่างจากการสอบแบบท่องจำ ผู้วิจัยจึงได้ใช้โครงสร้างทางทฤษฎี
 ของโครงสร้างการมีส่วนร่วม และสิ่งที่เรารู้เกี่ยวกับคำกล่าวและความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนใน
 ด้านโครงสร้างนั้น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่าครูเกี่ยวข้องกับนักเรียนในบทเรียนกลุ่ม
 เล็กมากกว่าที่รายงานในผลงานวิจัยที่ผ่านมา และที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่เป็นทฤษฎี
 เฉพาะมากกว่าสำหรับเด็กกลุ่มเล็กแต่ครูใช้สิ่งที่ครูเองได้เรียนรู้มาจากรายวิชาฝึกอบรม
 ประจำการเพื่อสร้างรูปแบบบทเรียนกลุ่มเล็กๆที่ต่างกัน 4 รูปแบบ คือ กลุ่มตาราง โครงงาน
 ปัญหา และแบบทดสอบ เพื่อศึกษาแบบแผน และเนื้อหาการพูดอย่างใกล้ชิด พบว่าแต่ละ

อย่างเหล่านี้มีโครงสร้างการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันเกี่ยวกับคำกล่าวและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในขณะที่โครงสร้างทางสังคมของรูปแบบบทเรียนกลุ่มเล็กต่างไปจากการสอนแบบท่องจำ (นักเรียนพูดเป็นส่วนมาก ช่วยเหลือกัน แก้ปัญหาของตนเองขึ้นมาบางประเด็น) นั้น ความรู้ที่แลกเปลี่ยนความรู้อันยังคงเหมือนเดิม ในบทเรียนกลุ่มเล็กทุกบทเรียน นักเรียนติดตามคำถามของครูและคอยการประเมินในด้านคำตอบ “ที่ถูกต้อง” ความรู้ที่ทำให้เท่ากับความเข้าใจหรือเป็นการเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์ของมนุษย์นั้นมีน้อยมาก เมื่อถามวิธีการที่ครูและนักเรียนสร้างบทเรียนกลุ่มเล็กและแลกเปลี่ยนความรู้ และบทเรียนในกระบวนการนั้นจะได้ภาพที่ต่างไปจากภาพที่ได้ในการศึกษาวิจัยแบบดั้งเดิม การศึกษาในครั้งนี้ให้ภาพ “ความไม่เป็นระเบียบ” ของหลักสูตรที่เข้าใจกันมานานตามที่ประกาศใช้ในบรรยากาศการปฏิบัติของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 4 ห้อง ความไม่เป็นระเบียบดังกล่าวชี้ให้เห็นเป้าหมายที่ขัดแย้งกันของคนในโรงเรียนซึ่งจะต้องยืนยันเมื่อพวกเขาประกาศใช้การปฏิรูปการสอนพร้อมๆ กัน และสนับสนุนทัศนะทางวัฒนธรรมด้านความรู้ของโรงเรียนให้คงอยู่ต่อไป

คาร์น (CAREEN, 1998, pp. 889-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสำหรับหน่วยการเรียนรู้ “PLUMMENT PAIL” ในชุดภาษาฝรั่งเศสแกนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการผจญภัย 3 และเพื่อทดสอบผลของกิจกรรมเหล่านี้มีต่อความเข้าใจในการฟังและความสามารถในการพูดของนักเรียนเหล่านี้ วิธีการศึกษาเป็นแบบกึ่งทดลองกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยคู่ที่จัดเข้าคู่ต้น กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน 4 กิจกรรม ส่วนกลุ่มควบคุมเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่สอนแบบดั้งเดิมจำนวนกิจกรรมมากกว่า ทั้งสองกลุ่มตอบแบบทดสอบชนิดหลายตัวเลือก ซึ่งออกขึ้นเพื่อทดสอบความเข้าใจการฟัง และเข้าใจสัมภาษณ์ปากเปล่าที่ออกแบบเพื่อทดสอบความสามารถทางการพูด ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทางบวกต่อนักเรียนในกลุ่มทดลองความแตกต่างในคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ในแบบทดสอบชนิดหลายตัวเลือกมีมากกว่าในการสัมภาษณ์ ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีประสิทธิภาพมากกว่า เมื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียน ข้อมูลชี้ให้เห็นด้วยว่าคะแนนการทดสอบของนักเรียนที่มีความสามารถอ่อน และปานกลางในกลุ่มทดลองมักจะสูงกว่าคะแนนของ

นักเรียนที่มีความสามารถควบคุม ส่วนคะแนนการทดสอบของนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าในทั้ง 2 กลุ่ม เกือบจะเหมือนกัน การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างการพูดในการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนทุกคนปฏิบัติได้ดีในประเภท การออกเสียง/การเน้นหนักเบาและความเข้าใจ ปฏิบัติได้ดีพอสมควรในประเภทคำศัพท์และไม่ดี ในประเภทความเหมาะสมของโครงสร้างภาษา นักเรียนในกลุ่มทดลอง มักจะใช้ความรู้เกี่ยวกับรายการคำศัพท์ที่สะสมไว้ในการสัมภาษณ์ได้กว้างขวางกว่านักเรียนในกลุ่มทดลอง ซึ่งเสนอ และว่ากิจกรรมเหล่านั้นนำไปสู่การมีคำศัพท์ได้ดี

ลินด์เซย์ (LINDSAY, 1999, pp. 1596–A) ได้ศึกษาการเรียนวิชาการวิทยาศาสตร์แบบร่วมมือโดยศึกษานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ห้องเรียน มีการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือที่หลากหลาย การเก็บข้อมูลใช้การสำรวจกลุ่ม การสังเกต และการสัมภาษณ์รายบุคคล ผลการศึกษาการเรียนรู้แบบร่วมมือมีประโยชน์ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เนื่องจากธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ก็เป็นการศึกษา ค้นคว้า ร่วมมือ ในขณะเดียวกันไม่ควรละเลยการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบเอกัตภาพด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูควรเลือกวิธีสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างดังกล่าวด้วย

วิกเคอร์ (Whicker, 1999, pp. 1951–A) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการให้รางวัล ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เรียนรู้แบบร่วมมือและได้รางวัลเป็นกลุ่ม กลุ่มที่ 2 เรียนรู้แบบร่วมมือและได้รางวัลเป็นรายบุคคล และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิกคลันด์ (Wicklund, 2003, pp. 3457–A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้แบบรายบุคคลกับการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับมหาวิทยาลัย แม้ว่ามีงานวิจัยสนับสนุนให้จัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาแต่ในระดับอุดมศึกษายังไม่มีงานวิจัยสนับสนุน การศึกษาครั้งนี้กำหนดสมมุติฐานไว้ 4 ข้อ คือ 1) นักศึกษาที่เรียนแบบเอกัตภาพและเรียนแบบร่วมมือกันมีผลการเรียนแตกต่างกัน 2) การเรียนแบบร่วมมือกันกับผู้เรียนรู้เป็นรายบุคคลมีการใช้เวลาในการช่วยเหลือของครูแตกต่างกัน 3) นักเรียนที่เรียนแบบรายบุคคลกับเรียนแบบร่วมมือกัน มีระยะเวลาในการใช้

คอมพิวเตอร์ เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายแตกต่างกัน และ 4) นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเรียนแบบร่วมมืออีกกลุ่มหนึ่งเรียนเป็นรายบุคคล ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือกันใช้เวลาในการศึกษาคอมพิวเตอร์น้อยกว่านักเรียนที่เรียนแบบรายบุคคล แต่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันในเรื่องอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในสมมุติฐาน

จากเอกสารและผลงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และทักษะทางด้านสังคมรวมทั้งทักษะทางการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่นๆ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ในวิชานั้นๆ ดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบต่างๆ มีคุณสมบัติสำคัญสอดคล้องกัน 5 ประการ คือ 1) การพึ่งพาอาศัยกันในทางที่ดี มีกระบวนการเรียนรู้ที่พึ่งพา และเกื้อกูลกัน 2) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมซึ่งกัน และกัน สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด 3) ความรับผิดชอบส่วนตัว และของสมาชิกทุกคน โดยสมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ 4) ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกกลุ่มต้องใช้ทักษะการทำงานกลุ่ม และการสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงานหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน และ 5) กระบวนการกลุ่มโดยมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของการทำงานร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบโครงการภาษาอังกฤษ

1. งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาวิจัยในประเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้วยรูปแบบการสอนแบบโครงการ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ธีรพันธ์ ตานนท์ (2543, หน้า 44) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไค่หนุ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 12 คน โดยโครงการ พบว่า (1) นักเรียนมีพฤติกรรมระหว่างการใช้ปฏิบัติโครงการส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความสนใจในการเรียน ความสนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านความกระตือรือร้นคิดเป็นร้อยละ 8..33 ด้านความเชื่อมั่นกล้าแสดงออกคิดเป็นร้อยละ 58.33 ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามโครงการ นักเรียนมีความเชื่อมั่น สามารถนำไวยากรณ์ สำนวนประโยคสั้นๆ มาใช้อย่างถูกต้อง ด้านคำศัพท์

นักเรียนศึกษาค้นคว้าคำศัพท์ที่เป็นคำนามเกี่ยวกับสัตว์และสิ่งของ ความพึงพอใจต่อการทำโครงการภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก มีความต้องการจัดทำโครงการต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 100

ประนอม ไชยวิชิต (2544, หน้า 53) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมโครงการภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การพัฒนาทักษะการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ กลไกการเขียนเนื้อหา และการเรียบเรียงมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานอย่างเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือกัน แสวงหาความรู้และเครื่องมือในการช่วยกันเรียนทักษะภาษาอังกฤษมากขึ้น

สมจิต ชนะภัย (2546, หน้าบทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยและพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมโครงการ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย 2 พบว่า นักเรียนมีทักษะการเขียนและการพัฒนาการเขียนวิชาภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับพอใจ นักเรียนสามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ทำให้เกิดทักษะและความสามารถในการเขียนด้วยตนเอง

ศุภสิริ โสมาเกตู (2544, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างการเรียนรู้แบบโครงการและการเรียนรู้ตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับเรียนแบบโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ มีประสิทธิภาพในการเรียนร้อยละ 25 และนักเรียนที่เรียนคู่มือครูมีประสิทธิภาพในการเรียนร้อยละ 13

จุฑาพร บุญวรรณ (2548, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองโสนวิทยา ตำบลขอนแก่น อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 พบว่า แผนการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมโครงการ มีประสิทธิภาพเท่ากับร้อยละ 79 ซึ่งสูงกว่าที่ตั้งไว้ นักเรียนมีทักษะการเขียนดีขึ้น สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนในสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้บรรลุผลวัตถุประสงค์

จิรายุ สายทอง (2548, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกิจกรรมโครงการ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเขียนภาษาอังกฤษดีขึ้น เรียนรู้การทำงานร่วมกัน มีความสุขสนุกสนานในการเรียนภาษาอังกฤษ

จงจิตร เลิศวัฒนาพร (2551, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยกิจกรรมโครงการภาษาอังกฤษประกอบการประเมินตามสภาพจริง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเจริญธรรม “เพ็ญศรีภูธรอุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 28 คน พบว่าหลังจากการจัดกิจกรรมโครงการภาษาอังกฤษประกอบการประเมินตามสภาพจริง นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกำหนดปัญหาในการสืบค้นความรู้ ด้านการวางแผนในการสืบค้นความรู้ ด้านวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลและด้านการสรุปผลการสืบค้นความรู้ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโครงการภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

วิไล พลเยี่ยม (2552, หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนการสอนแบบโครงการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) อำเภอภูมินารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนการสอนแบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนการสอนแบบโครงการอยู่ในระดับ สูงที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบการสอนแบบโครงการ พบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทรูฮิลโล (Trujillo, 1999, pp. 2009–A) ได้ศึกษาวิจัย ทักษะคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดทำโครงการคณิตศาสตร์ ความชอบในการเรียน การแสดงออกต่อโครงการ ครู เพศชาย – เพศหญิง และมีความสัมพันธ์กับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อโครงการหรือไม่ ในการศึกษาได้ทดสอบสมมติฐานของการศึกษาจำนวน 17 ข้อ นักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลายจำนวน 304 คน ได้ตอบแบบสำรวจเจตคติ แบบสำรวจเกี่ยวกับความวิตกกังวลในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และรูปแบบการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างทางสถิติในด้านเจตคติยากที่จะทราบได้เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติทางบวกต่อโครงการ มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในเจตคติที่ทราบได้เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้และการสืบทราบค่าสัมพัทธ์ทางบวกเท่ากับ 0.12 ระหว่างเจตคติของนักเรียนต่อโครงการกับระดับความวิตกกังวลในการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าผลสองประการนี้มีน้อยที่นัยสำคัญที่ระดับ 0.5 แต่ในปฏิบัติไม่มีนัยสำคัญ สัดส่วนเชิงคุณภาพของการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนร้อยละ 61 มีเจตคติทางบวกต่อโครงการและเต็มใจที่จะเข้าเรียนในวิชาอื่นที่ใช้วิธีสอนแบบโครงการ นักเรียนร้อยละ 40 กล่าวว่าพวกเขาชื่นชมการทำงานเป็นกลุ่ม แต่สิ่งที่ไม่ชอบ ได้แก่ ประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่มแตกต่างกัน ขอบเขตของการเขียน ปริมาณงานที่เกี่ยวข้อง และต้องการเวลาในการทำโครงการมากขึ้น และนักเรียนมีข้อเสนอแนะว่าโครงการควรจะมี ความสนุกสนานและเกิดประโยชน์ สร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ นักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 กล่าวว่าเจตคติที่มีต่อโครงการของพวกเขาเป็นผลงานมากจากครูกลุ่มเพื่อนและเนื้อหาของโครงการ

คลาร์ค (Clark, 2001, pp. 2014-A) ได้ศึกษาครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คนหนึ่งในโรงเรียนเขตเมืองใหญ่ ในขณะที่เธอเริ่มเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการสอนของเธอในการทำการสอนแบบโครงการ โดยการแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ตามโครงการของโรงเรียนของเธอ โครงการนี้มุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ประกอบการ ยามและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตในชั้นเรียน สังเกตการณ์ร่วมกันวางแผนการประชุมที่ใช้การบรรยายสรุปร่วมกันกับผู้วิจัย ซึ่งมีบทบาทฐานะผู้ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้นั้น นอกจากนี้ครูผู้นั้นยังมีวารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ได้ตอบกับผู้วิจัยในขณะดำเนินการวิจัยด้วย ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อครูในขณะที่ใช้การสอนแบบโครงการ ดังนี้ (1) การจัดการพฤติกรรมที่ทำลายของนักเรียนในกลุ่มเล็กๆ ขณะทำกิจกรรม (2) การวางโครงการภายในเวลาจำกัดเก็บของหลักสูตรที่กำหนดไว้และ (3) การเผชิญกับบรรยากาศในโรงเรียนที่มุ่งเน้นการสอนทักษะเพื่อการเตรียมการสอบข้อสอบมาตรฐาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และรูปแบบที่หลากหลายช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

การสอน ได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างทั่วถึงในกลุ่มย่อย และคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน มีทักษะการทำงานกลุ่มและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นการเพิ่มพูนทักษะ และความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และการเรียนรู้แบบโครงงานภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ในทักษะต่างๆ ตามที่กำหนด โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความพร้อม ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน จึงทำให้มีประสิทธิภาพและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการและรูปแบบการเรียนดังกล่าวมาบูรณาการกันเป็นคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือบูรณาการกับโครงงานภาษาอังกฤษ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี